

EL MIRALL

Juny 1988

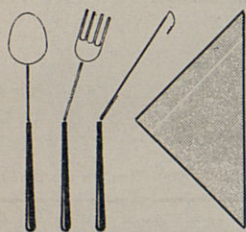
núm. 18

225 ptes.

BIBLIOTHECA
BALEARICA
PROFESSOR

Escoles Mallorquines
La Trapa: Mes que un símbol
Mossen Gari - Mateu Morro - Josep Moll

TUENT

TUENT ALIMENTACIÓ S.A.

PARAIRES N.º 22

TELÈFON 71 87 38

0 7 0 0 1 PALMA

Plats preparats

Llaunes de conserva

Formatges

Pastisseria

Embotits

Patès

Vins

Caves

dilluns a divendres de 10 a 20.30

dissabtes de 10.30 a 15.30

encàrrecs

servei a domicili

menjador

EL MIRALL

Revista mensual
 Juny - 1988 núm. 18
 ANY II

Edita:
 OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
 Associació EL MIRALL

Informació i Correspondència:
 Apartat de Correus núm. 179
 Telèfons (971)-72.32.99 / 72.59.37
 07080 - Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:
 c/ Montcada, 20 (Palau Dalmases)
 08003 - Barcelona

Delegació a València:
 c/ Moratín, 15
 46001 - València

Director:
 Climent Picornell

Cap de Redacció:
 Pere Estelrich.

Secretari de Redacció:
 Josep Mª Magrinyà i Brull

Consell de Redacció:
 Miquel Cardell
 Bernat Calafat
 Joan Company i Siquier
 Miquel Company
 Ramon Díaz i Villalonga
 Francesc Farré
 Antoni Ginard i Bujosa
 Joana Lladó i Ballester
 Mateu Morro i Marcé
 Antoni Nadal i Soler
 Francesca Sastre
 Pere Roselló i Bover
 Gabriel Seguí Trobat
 Gaspar Valero i Martí

Els articles publicats en aquesta revista
 expressen únicament l'opinió dels seus
 autors.

Coberta:
 Foto GEA

Fotos:
 Última Hora

Producció, administració i publicitat:
 c/ Imprenta, 1 - Pral. 2^a
 07001 - Palma (Mallorca)

Fotocomposició:
 «El Mirall»

Impressió:
 Interior: OMNI S.A.
 Gremi Ferrers, 42
 Polígon de Son Castelló - Palma
 Coberta: Xisco Arts Gràfiques
 c/ del Baix Riera 1.A - Palma
 Dipòsit Legal: P.M. 10-1987

Pàg. 4	CANçons DE LA MEDITERRÀNIA Entrevista a Nicolau Llaneras
Pàg. 6	PROFESSORAT D'ECONOMIA Ferran Navinés: Necessitem els bàrbars
Pàg. 7	COLONIALS I ULTRAMARINS Robert Mosquera: Món traïdor
Pàg. 9	ENIGMES DE LA NOSTRA HISTÒRIA Miquel Ferrà: El misteri de la dona-soldat
Pàg. 10	ESCOLES MALLORQUINES Pere M. Carles: Els pares i l'escola
Pàg. 12	Margalida Munar: En català també per als castellans
Pàg. 14	Miquel Monserrat: IV Trobada d'Escoles Mallorquines
Pàg. 16	Margalida Munar: El "Servei de Suport a l'Ensenyament en Català" de l'Ajuntament de Palma
Pàg. 18	ENTREVISTA Gabriel Seguí: Pare Llorenç Garí, TOR
Pàg. 21	EXCURSIONISME Benigne Palos: Valldemossa com a centre d'excursions
Pàg. 22	ECOLOGISME Martí Mayol: La Trapa, més que un símbol
Pàg. 24	RETALLS FORANS Miquel Company: Corrupció Municipal altre cop
Pàg. 25	CRÒNIQUES INGÈNUES Joan Mayol: Montdragó o la intransigència especulativa
Pàg. 26	POLÍTICA Antoni Nadal: Entrevista a Mateu Morro
Pàg. 28	Joana Lladó: Entrevista a Josep Moll
Pàg. 31	HISTÒRIES AL CAPÇAL DEL LLIT Raphel Pherrer: La dama d'abans de les guerres
Pàg. 32	ART Miquel V. Sebastian: Llorenç Burgos
Pàg. 33	CRE-A-CCIÓ Pere J. Lladonet: La festa major
Pàg. 36	HISTÒRIA Francesca Bosch: Set anys l'any 36
Pàg. 39	Gabriel Ensenyat: La catalanitat dels mallorquins de l'edat mitjana segons la CRÒNICA de Pere el Cerimoniós
Pàg. 41	LLIBRES Pere Roselló: L'HIVERN REMOT de Ramon Guillem
Pàg. 41	T.H.: D'ADÉS I D'AHIR de Marià Villangómez
Pàg. 42	Miquel Vives: Les rondalles a l'escola avui
Pàg. 45	Miquel Alenyà: Història, Economia i Nacionalisme
Pàg. 46	T.H.: Estudis d'Història Econòmica T.H.: Llegendes i Rondalles Santamarieres M.C.: Turisme a les Balears
Pàg. 47	CINEMA Lluís Magrinyà: Bertolucci, Spielberg i els imperis de la infància
Pàg. 49	MÚSICA Andreu Galmés: Josep Zero
Pàg. 50	Pere Estelrich: Pollença, una molt bona proposta musical
Pàg. 50	LA MOGUDA PLANETÀRIA Antoni Ginard: Una rondalla inacabada

CANÇONS DE LA MEDITERRÀNIA, UN GRAN ESPECTACLE DE DIFUSIÓ INTERNACIONAL

Entrevista a Nicolau Llaneras, Regidor de Cultura de l'Ajuntament de Palma i principal impulsor d'aquesta important manifestació musical

A.N.S

- Quin balanç feis de les quatre edicions anteriors de les "Cançons de la Mediterrània"?

- El balanç és que ha estat una iniciativa que tenia sentit, és a dir, de cada vegada ha tengut més resposta, hi ha hagut més gent interessada -i quan parl de "resposta" no ho faig simplement en el sentit que la gent vagi a sentir les cançons, que en definitiva és el que ens interessa-, sinó que quan hem cercat col·laboracions amb altres entitats, en les possibilitats de difusió a través de la ràdio, de la televisió, etc., hem trobat resposta al tema, cosa que vol dir que aquesta era una bona iniciativa i que per aquesta música hi havia un espai.

- Quin lloc ocupa el cicle de les "Cançons de la Mediterrània" dins la política cultural de l'Ajuntament de Palma? Es tracta d'una oferta més?

- Té més pretensió que la simple de cobrir una oferta. És difícil respondre la qüestió de manera concisa i clara. Probablement hi pot haver determinades senyes d'identitat del que podria ser la nostra cultura, des de formes que els antropòlegs qualificarien com a "formes quotidianes de resoldre la problemàtica de l'existència": manera d'anar vestits, manera de cuinar... fins a formes ja més específicament culturals: una determinada literatura, una forma d'afrontar el tema de la comunicació artística, etc. En aquest sentit, doncs, "Cançons de la Mediterrània" té la pretensió de fer conèixer una determinada línia de producció dins el camp musical que en deim "mediterrània", per ventura mancat d'un objectiu millor i que podríem matisar. En relació amb aquestes coses un queda una mica sorprès davant el fet que per una gent és evident aquesta identitat mediterrània i que, en canvi, per

una altra, resulta que això és inexistent. Vàrem tenir l'altre dia un conferenciant de la Societat d'Antropologia de Londres que plantejava que això era un miratge cultural. "Cançons de la Mediterrània" vol servir com una il·lustració a una determinada pretensió, a una forma específica d'encarar el fet cultural.

- El concepte de "mediterrànie-tat" és exclouent o bé l'enteneu com a integrador?

- És un concepte integrador i probablement això no és una il·lustració sensiblement significativa, però que per la banda d'orient ens obrim fins a representacions de Turquia (en qualche moment haurien de venir egipcis), i per l'altra de ponent fins a l'andalús Carlos Cano. Fins i tot, no sé si seria excessiu, considerar si en un moment determinat s'haurien d'integrar les manifestacions portugueses... Ho dic

ASSOCIACIÓ VOLTOR ASSEMBLEA GENERAL

L'Associació Volor i l'Obra Cultural Balear conviden tots els socis i simpatitzants a les Assemblees General i Extraordinària de Volor que tindràn lloc a l'Estudi General Lul·lià (Sant Roc, 5, Palma), el proper dijous, dia 14 de juliol a les 20'30 hores.

S'hi revisarà:

* tot el que s'ha fet durant el darrer exercici.

* s'hi debatran els projectes de futur.

* la reforma dels estatuts de Volor.

* la renovació de la Junta Directiva de Volor.

**Llibreria
Jaume de Montsó**

Passatge Joan XXIII, 1-B

«Los Geranios»

Tel. 72 19 31

07002 PALMA DE MALLORCA

com a anèctoda, per explicar la integració de les manifestacions des de l'Al-andalus.

- La música catalana, la producció catalana, naturalment l'integraríeu...

- Sense cap classe de dubte. No vull posar més exemples, però Marina Rossell i Maria del Mar Bonet, és gent que hi té la seva carta de naturalesa.

- Quines novetats aporta l'edició d'enguany?

- Bàsicament, la novetat, ja ho he anat dient una partida de vegades, i llavors un periodista ho va concretar en una frase d'aquestes slògan, és que "enguany és s'any de sa gran difusió". De fet, hi ha una novetat, des del punt de vista formal que crec interessant, que és la construcció d'una plataforma al mig del llac del Parc de la Mar, amb el fons de la catedral, l'indant amb el Passeig Marítim, identificant d'una manera molt clara una determinada imatge de Palma. D'altra banda hi ha ja assegurada la difusió per televisió, TVE, TV3, així com les televisions grega, alemanya, països nòrdics, i ràdios, de manera que en aquest sentit traspasa l'àmbit d'una situació local i té presència a altres audiències.

- El lloc i les dates de la celebració són les més idònies?

- És una manifestació que es fa a un espai descobert, és una manifestació d'agora, de plaça (en aquest cas, una plaça una mica hidràulica!), i l'any passat va ser un cas una mica insòlit que a Mallorca plougués d'una manera tan abundant el mes de maig, però va ploure tant que ens quedàrem sense l'actuació de Camerón, i una manera d'assegurar fins allí on sigui possible -ja sabeu que la meteorologia no és una ciència sinó una prudència- el bon temps, vàrem creure que el mes de

Nicolau Llaneras, Regidor de Cultura de l'Ajuntament de Palma

juliol era el més segur. A més, hi ha el fet que ja fa més ganes d'estar al carrer, que la gent no ha abandonat de manera massiva la ciutat i que és una manifestació suficientment interessant per seguir-la d'una banda a l'altra sense dificultats.

- Els cantautors mallorquins i la cançó popular, se sent representada en aquestes "Cançons de la Mediterrània"? S'han donat possibilitats perquè cantautors que no han enregistrat cap disc, desconeguts, en puguin formar part?

- No, dins "Cançons de la Mediterrània" la situació de llençament d'un autor mallorquí absolutament desconegut, no l'hem feta, ni des del principi, perquè no hi havia aquest plantejament. Probablement hi haurà un músic mallorquí que hi tindrà cabuda, possiblement Joan Bibiloni, que altres vegades hem treballat amb ell. Ara bé, músics que inicien la seva tasca, no, perquè ja tenen promoció i oportunitats a través dels concerts del que en deim "Música Viva", al Parc de

Embat

llibres

Pge. Part. Papa Joan XXIII, n.º 5-E

Centre Comercial «Los Geranios»

07002 Palma de Mallorca

Tel. 71 33 50

El divendres obert tot el dia

ECONOMIA

NECESSITEM ELS BÀRBARS

FERRAN NAVINÉS

A un país que no té bons historiadors li manca finezza. Aquest no és el cas d'Itàlia i un bon exemple n'és Carlo M. Cipolla. Fa poc he tingut el gust de llegir l'assaig de Cipolla "Por una teoría general de decadencia económica" que, crec, continua tenint una rabiosa actualitat.

La síntesi de l'assaig de Cipolla és ben senzilla: la prosperitat econòmica (base sobre la qual s'assenta la consolidació de tot imperi) genera a la vegada (i jo diria dialècticament) decadència moral i la decadència moral mata (anul·la) l'instint innovador (el gust pel risc); sense el motor econòmic de la innovació, quan a l'imperi se li plantegen els estrangulaments provocats per la manca d'esclaus, de població, d'or, de feble productivitat etc..., l'absència d'innovadors (podríem dir, d'empresaris innovadors en el sentit Shumpeterià) fa caure l'imperi en barrina i s'origina el progressiu descontrol de la inflació, que és l'expressió més clara de l'inici de la decadència. Només, en paraules de Cipolla, "la decadència d'Itàlia al segle XVII fou excepcional, en el sentit que la inflació no va fer la seva aparició en escena".

Per tant, segons aquest plantejament, tenim que la societat civil que conforma un imperi ja madur, a causa de la decadència de què parlavem, és eminentment de mentalitat conservadora (ha perdut l'instint innovador) i vanitosa (despreci i/o ignorància pel que és estranger, que es considera cosa de bàrbars), la qual cosa encara és més perillosa perquè impossibilita la introducció d'innovacions forànies, que és, a més a més, l'únic lloc d'on poden venir les innovacions perquè, justament, és en aquestes societats on la necessitat encara fecunda l'esperit innovador. Tallat, doncs, el canal d'introducció d'innovacions exteriors, són els polítics els que s'encarreguen de tallar la innovació interior (la poca que queda), per quant la innovació pertorba el bon funcionament de les institucions i ja se sap que els imperis i les societats decadents es caracteritzen per la fecunditat amb què generen

El nou missatge de la dreta revaloritza el jove empresari triomfador com Mario Conde

burocràcia: començant per l'exèrcit, al que s'acaba per funcionaritzar, fins a la més senzilla funció social, a la qual se li adjuntarà la corresponent funció administrativa amb pòl·lica inclosa.

Arribats ací potser convé fer una aproximació més realista al discurs de Cipolla. Per exemple, aquest nou missatge de la dreta revaloritzant el jove empresari triomfador, cas del Conde (Mario). Què s'admira realment? L'empresari innovador Schumpete-

rià? No serà que es continua admirant el triomfador ràpid, el que ha fet patir amb facilitat, en definitiva, a l'espectador en borsa? D'on ve sinó aquesta admiració Yuppi pels tiburons New Yorkesos? Pot ser des d'aquesta perspectiva que es fa més entenedora la transformació dels hippies americans en els nous yuppies. Es a dir, comparem els revolucionaris de la contractura amb els guerrillers del Vietnam. Aquests -joves també- guanyen

guerra a l'Imperi mentres que els fills de l'Imperi perden la seva guerra, i, a més a més, es tornen yuppies! Als primers els està permès dubtar, els segons simplement s'han tornat cíncics, i el cinisme, també, és un altre dels trets bàsics que conformen una societat decadent.

Com es trenca el cercle viciós? Com es regenera el cos social? Qui fa de revulsiu? Fins ara la resposta era senzilla: els bàrbars. Però, és possible avui esperar una invasió bàrbar? I, mentres, què passa?

Segons Cipolla, l'agreuament de la crisi comporta un augment de la insolidaritat, desapareix l'esperit de servei públic i el de mútua col.laboració, base del progrés econòmic i social: "Si no es produeix el canvi necessari i es permet que apareguin dificultats econòmiques, llavors és probable que es posi en moviment un procés acumulatiu que fa que les coses vagin progressivament empitjorant. La decadència entra llavors en el seu estadi dramàtic i final".

Cipolla sentència que en absència d'un canvi en la manera de produir -i doncs, en les relacions socials- i en la mentalitat social, -per tant d'absència d'autèntics innovadors- la política d'austeritat no serveix: si l'esperit públic decau i falta l'esperit de cooperació, qualsevol programa d'austeritat servirà per a ben poc. A més, un programa d'austeritat seria -cosa bastant irònica- solament un reconeixement d'una situació de decadència i no realment un medi per desviar-la.

I per acabar-ho de rematar: "Mentres un imperi és floreixent, els seus membres mostren una forta incli-

nació a enganyar-se ells mateixos respecte la seva expectativa de vida. La història no ofereix cap exemple d'imperis indestructibles i, no obstant això, la majoria dels pobles estan convençuts que allò que va succeir als imperis anteriors no pot succeir al seu. A l'actuar així mostren simplement una falta d'imaginació, una ingènua incapacitat per imaginar noves situacions davant les quals els seus gusts, inclinacions i institucions seran cada dia més inadequades. Una vegada que s'inicia la decadència, hi ha encara gent optimista que nega tossudament la realitat, però el nombre dels que s'adonen del que està succeint augmentarà per força de manera progressiva. Llavors qualcú tracta de racionalitzar els esdeveniments i construeix teories generals al seu entorn. La teoria de Vico dels fluxos i refluxos de la història va ser presentada precisament després que Itàlia declinàs en el segle XVII. Les teories de Toynbee es formularen a l'Anglaterra del segle XX. Altres fugen de les generalitzacions i enfocuen la seva atenció sobre situacions específiques. És notable veure quant relativament nombroses són les persones que en imperis decadents foren capaces de fer un diagnòstic encertat i de respectar una cura sensata. Però, no és més notable el fet que les manifestacions sensates permaneixin, en general, estèrils, perquè, com digué enèrgicament González de Cellorigo quan observava impotent la decadència d'Espanya, "aquells que poden no volen i els que volen no poden".

Potser cal pensar que els bàrbars ja els tenim instal.lats a casa: són els infants d'ara i els verds de demà.

COLONIALS I ULTRAMARINS

MÓN TRAÏDOR

ROBERT MOSQUERA

Quan l'home és un animal encalçat, la volta del seu front -sobretot si el seu front és gros o fora mida- reflecteix la batalla a ultrança que ha de lliurar amb la ignomínia. Si el món traïdor ataca, el front de l'home s'il.lumina, torna vermell, perd fins i tot alguns cabells; si l'encalçat és un tal Hernández Mancha, la volta nacrada mostra a més a més els símptomes d'una febre lleu però persistent, i un floc de cabells indòmit que oculta a estones la recança de l'estadista. Per fi, si davant l'home encalçat exhibim la dentadura voraça d'un ca de bou com el senyor Abel Matutes, el front de la víctima s'arrufa, comença a exudar copiosament aigua beneïda i acaba per declarar-se sense circumloquis carn de martiri.

No és cap secret que la presidència d'Alianza Popular podria caure aviat en mans de Matutes o que, si més no, un nombre elevat de militants del seu partit ho veuria amb bons ulls. Encara que Mancha intenta posar cara de tafur, de celles cap amunt els símptomes del desassossec el delaten. Afirmar que no se sent encalçat ni discutit, però ell coneix el seu fracàs en les eleccions catalanes millor que cap persona, i sap millor que ningú que Galícia sense Fraga és una altra batalla perduda. En comptes de reconèixer-ho, els seus llavis es limiten a assegurar que ell no és cap Rambo. Cosa que ja sabem perquè Rambo només n'hi pot haver un, i ja tenim canonitzat Barriónuevo, personatge molt més efectiu que l'Exército Guerrillero do Povo Galego Ceibe a l'hora de desmantellar vivendes.

Això de Mancha, per part, té mal remei. Tantes de llenegades, tantes de rumors sobre la seva defenestració política, tantes de confabulacions el poden tombar i li poden trencar el seu ample front d'estadista preclar i incomprens, la qual cosa seria irreparable.

Només la fe pot salvar l'home encalçat. La fe en la Mare de Déu o la confiança en Stallone.

PARTHENIS

Joaquim Vendú

teresa Bigorra

Dissenys

ANTÒNIA BIBILONI
FRANCISCA SÀEZ

C/. Brossa, 4 E
Telf. 71 07 78

Palma de Mallorca

ENÍGMES DE LA NOSTRA HISTÒRIA

EL MISTERI DE LA DONA-SOLDAT

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

El 19 d'Agost de 1781, el Duc de Crillon, comandant una tropa de vuit milers d'homes, desembarcà a Cala Alcaufar, a Menorca, posant de seguida setge al castell de Sant Felip, gran fortalesa que defensava l'entrada del Port de Maó. Els soldats de la guarnició britànica sota les ordres del governador Murray lluitaren aferrissadament, emprant totes les peces artilleres fins que s'exhauriren les municions. Una bala de canó ferí greument a un dels mercenaris suïssos que batallaven al costat de la tropa espanyola, és a dir, a un dels joves que pertanyia als regiments Ehrler i Betschart. Procedia aquell individu del Cantó de Valais i s'havia enllistat a l'expedició amb el nom de Charles Garain... S'havia enrolat un any abans a la vila de Montey, vestit de pagès, essent rebutjat primerament per causa de la seva baixa talla, però, com explica l'historiador Terrón Ponce, tant pregà per ésser admès que feren una excepció al reglament. Per dues vegades pogué evitar el reconeixement mèdic i ja trobant-se acantonat el seu regiment a Mallorca, Charles Garain es posà malalt. Arribat el moment de partir, aquell exèrcit anà al port d'Alcúdia per ésser embarcat amb rumb a Maó. Charles Garain restà però a l'hospital i tot d'una que sabé la marxa de la seva tropa s'aixecà del llit, demanà l'alta i travessà sol tota l'illa per retrobar els seus. Tenia divuit anys. Malgrat la gravetat de les ferides, aquell estrany suís es negà a ésser guarit pels metges Passà entre dolors una llarga jornada, i ja quasi totalment dessagnat, morí. Descobriren aleshores que el tal jovencell no era mascle sinó femella, una xicota que havia amagat els seus atri-

Aquesta al.lota d'avui bé ens pot fer evocar l'animosa dona-soldat d'ahir, vinguda de la Suïssa dels mercenaris

buts femenins sota l'uniforme sense que ningú pogués sospitar aquell engany. Quan el Duc de Crillon sapigué el que havia passat, decidí que el difunt fos vestit amb la roba de l'ordre carmelita pròpia del seu sexe i així, posada a la nau major de l'església maonesa del Carme, fou centre d'un solemne funeral al qual assistiren, a més del Duc, els seus oficials i tot el poble. I a terra menor-

quina fou enterrada la dona-soldat, havent-se perdut anys després tot rastre de la seva tomba. Sota terra hi restaria ja per sempre la resposta a tots els interrogants d'ahir i d'avui. ¿Quins motius feren que una noia de divuit anys, de Suïssa, s'enllistés en aquella expedició? ¿Per quin motiu volgué anar a la batalla de Maó si quedant a Palma se salvava de participar-hi?

EDOARDO DE ANGELIS ITALIA

Romà, nat l'any 45, Edoardo és un músic que tant es dedica a la composició com a la interpretació o la producció. Considerat un dels principals puntals de l'escola romana de cantautors, als seus temes es troba quelcom entre personal i ja sabut. "Una storia americana" o "Cantare in italiano" del seu àlbum "Cammina cammina" ja són més que suficients per poder calibrar la qualitat d'aquest romà que tant s'estima la terra que el va veure néixer. El 68 fa la seva primera experiència al cabaret "Folkstudio" de Roma. Cocciant, Mighi, Venditti, De Gregori, formen el seu entorn. A més de "Cammina cammina" ha publicat "Il paese dove nascono i limoni", "Il tuo cuore è casa mia", "Piccola storia di libertà", "Edoardo de Angelis", "Una storia americana", "Ancora meglio di Garibaldi", "Cantare in italiano", "Mia madre parla a raffica"... Tot un mostuari de l'estil de De Angelis, que es troba a "Cammina cammina", una recopilació de les seves cançons més significatives. La crítica italiana diu que Edoardo De Angelis ha escrit alguna de les peces més significatives de la música del país.

MARINA ROSSELL CATALUNYA

Nada al Vendrell (el Tarragonès), Marina Rosell entrà al món de la cançó i ben aviat conquerí el cor del públic per la calidesa de la seva veu i per una manera d'estar a l'escenari que fa que els espectadors en siguin complèxos i admiradors. El 1977 "Si volieu escoltar", el seu primer treball, ja és una magnífica tarja de presentació d'una cantant molt singular. Les seves "versions" de cançons populars catalanes són molt celebrades. I quan el 78 edita "Penyora..." hi ha una cançó que obté un altíssim nivell de popularitat: "La gavina". Amb deu anys només ha publicat cinc discs, però no ha passat desapercebuda. "Barca del temps" és la seva última producció. Ha tingut una acceptació i nivell de vendes difícilment aconseguible al nostre país. Lluís Llach l'acompanya a "Quan tothom viurà d'amor" i Maria del Mar Bonet a "Fantasia". Hi ha temes bellíssims, com "Barca del temps", poema de Salvador Espriu dedicat a Bartomeu Roselló-Pòrcel. Defensora del feminisme, de la llibertat d'expressió, de l'autenticitat, ha rebutjat ofertes que la convertirien en cantant "internacional" si deixava de banda la seva pròpia identitat.

HARIS ALEXIOU GRÈCIA

Haris Alexiou comença en el món de la cançó el 1970. De llavors ençà, amb 22 discs d'impacte i col·laborant amb els compositors i els poetes grecs més importants, ha arribat a ser la gran cantant de la cançó grega.

Haris Alexiou, amb una veu fascinant i d'una sensibilitat única, canta a la vida, a l'amor, a l'home del carrer, tot conquistant l'afecte del públic, que la considera la veu més genuïna de Grècia. Ha actuat als teatres més importants de Grècia, EUA, Canadà, Rússia, França, Austràlia, Suècia, Anglaterra i Alemanya, sempre davant un públic entusiasta i ha estat molt ben acollida per la crítica de la premsa internacional. El seu gran èxit es deriva, en gran part, per l'habilitat única que té a l'hora d'interpretar tant el folk popular o tradicional com les cançons contemporànies, imprimint a cada gènere el segell personal, el segell d'una gran cantant.

OMAR ZULFU LIVANELI TURQUIA

Aquest home, nat el 1946, és el màxim esponent de la música turca i, segons "Billboard", el primer músic turc que ha traspassat les fronteres del seu país. La seva discografia té més d'una dotzena d'àlbums que han pujat als primers llocs de popularitat a Turquia. Ha col·laborat amb gent de la talla de Mikis Theodorakis i Maria Farandouri. Ha escrit la música de nombrosos films, entre els que cal destacar "Yol", dirigit des de la presó i premiat a Cannes. És un artista fortament lligat amb el passat, present i futur del seu poble. Lluitador democràtic, ha sofert la persecució i l'exili. També interessat per la novel·lística, la seva obra "Arafatta Bir Cocuk" assolí deu edicions en ben poc temps. Arrelat a la cultura viva del seu país, crea una obra actual que s'aprofita de tot el que troba autèntic. Ha musicat lletres de Federico García Lorca, és admirador de Paco de Lucía i del flamenc. Estima l'obra de Lluís Llach, que és conegut dins els ambients progressistes turcs. La seva música viva, mediterrànea, pont del passat al futur, és talment un tros de la Turquia més autèntica i actual.

DAVID BROZA ISRAEL

David Broza és un israelià que passà nou anys a Madrid. Un temps que li serví per conèixer la música que es feia. De bell nou al seu país, volgué donar-la a conèixer tot fent-ne les seves personals versions. El primer cop que a l'Estat Espanyol es tengué notícia de David Broza fou l'any 83, quan alguns diaris publicaren la notícia que un cantant israelià aconseguia enorme popularitat interpretant cançons de Joan Manuel Serrat. Però quan en realitat arribà la seva veu és amb l'àlbum "Poetas en Nueva York" (Leonard Cohen, Lluís Llach, Víctor Manuel, etc.) interpretant "Tu infancia en Mentón". Federico García Lorca —conegut a Israel tant com Cervantes o Shakespeare— és el poeta que, amb "Tu infancia en Mentón", li dona la possibilitat de, per primer cop, fer la música d'una cançó. La composició és un camí que pensa seguir. Reconegut admirador de l'obra de Joe Jackson, Peter Dinklage, Talking Heads..., David Broza ens du la música d'un país pròxim i llunyà, conegut i desconegut. Mediterrani sempre.

MARIA DEL MAR BONET MALLORCA

Nada l'any 47 a Ciutat, Maria del Mar Bonet ens presenta el cas de l'artista que, pujant lentament, sempre es manté en un alt nivell de qualitat. Intentar resumir la seva vida musical es convertiria en una llista interminable de llocs i dades, de crítiques favorables, de comentaris elogiosos. Una carrera que, amb els anys que ja dura, no ha fet sinó començar. Ara mateix, és quan mostra una activitat més esplendorosa: encara perduren els sons del magnífic disc "Anells d'aigua" i apareix "Gavines i dragons", considerat el millor que mai hagi enregistrat; s'edita el llibre "Secreta veu", poemes i dibuixos que desdobren una nova dimensió de la cantautora; actua amb el "Nederlands Dans Theater", que ha muntat una obra amb coreografies sobre cançons seves i que presenta a Holanda, amb la col·laboració de la pròpia cantant i el seu grup. Ella, que mai ha oblidat Mallorca i les seves arelles, sorprèn amb la facilitat que es llença, per a sortir-ne victoriosa, a noves experimentacions, a col·laboracions impensables. I, s'arrisqui o no, sempre hi ha una autenticitat, una vibració que connecta amb l'espectador.

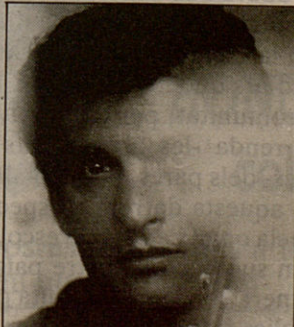

ABDERRAHMANE DJALTI ALGÈRIA

Nat a Alger ara fa vint-i-nou anys, Abderrahmane Djalti és un dels cantants més coneguts del seu país. És tan popular que passeja amb ell pels carrers d'Alger és estar sempre aturats. Tothom el reconeix. Se'n parla com a representant del nou "look" de la cançó algeriana, com si fos un nou Brian Ferry. Al seu país és un ídol i, com a tal, la gent l'estima i segueix els seus passos. Fa una música situada dins el "rai"; un estil amb els orígens a la música beduïna i que ha anat evolucionant fins a un estil totalment actual. Els Germans torki, un grup molt reconegut i que aviat ha d'en registrar en solitari, formen el seu grup d'acompanyament habitual. El futur d'Abderrahmane Djalti és present, magnífic. Enfront de músiques anglosaxones que dominen bona part del nostre panorama musical, ell és una aportació molt pròxima, que ha de donar molt bons resultats. La música d'Abderrahmane Djalti és viva, actual, vibrant. Neix a Algèria, a dues passes d'aquí.

CARLOS CANO ANDALUSIA

Nat a Granada ara fa 41 anys, Carlos Cano és un cantant bent sinular que ha passat de les composicions pròpies a les còpies. Als 21 anys comença a cantar a la lluita democràtica i a les reivindicacions d'Andalusia. Reconeix que el descobriment de Blas Infante i de Gardia Lorca són dues fites importantíssimes de la seva vida. Afirmar rotund que "interessa massa la cultura de fora, quan sembla que la pròpia dona vergonya". Li agrada quan una cançó sembla que se li escapa, com si ja no fos seva. És el que ha succeït amb "Habaneras de Cádiz" i "María Portuguesa", que les sent viure per elles mateixes, com si no li pertanyessin. La seva no és una Andalusia tòpica i folklòrica, i si ara interpreta algunes còpies tradicionals, "és un reconeixement públic de les fonts de la seva cultura. No vull fer discs d'homenatge a res ni a ningú; m'ha tocat la sort i la desgràcia d'assistir a missa i repicar: Componc, com autor..." La veritat és que ha fet renèixer unes còpies que Concha Piquer havia llançat al cor de molt gent. La veritat és que, entre Granada i Cadis, Carlos Cano és tota Andalusia.

ESCOLES MALLORQUINES

ELS PARES I L'ESCOLA. UNES REFLEXIONS AMB MOTIU DE LES TROBADES D'ESCOLES MALLORQUINES

PERE M. CARLOS I ARNAIZ *

Les reflexions sobre el binomi pares-escoles que tot seguit s'exposen són el fruit d'una aproximació al tema des d'una òptica estrictament individual o personal, i és atenent a aquesta qualitat que han de ser valorades.

Per començar, cal precisar que farem referència a les reflexions que d'una forma més o manco explícita els pares ens feim, o ens hauríem de fer, a l'hora d'elegir un centre escolar, i també a les que sorgeixen una vegada que els nostres fills estan immersos dins la vida d'un centre concret.

Es bo i necessari tenir una resposta a la pregunta sobre el perquè s'ha elegit una determinada escola. Potser que mai ningú ens formulí aquesta pregunta o potser que, en un futur més o manco llunyà, els nostres fills ens la plantegin, i en aquest cas, i en qualsevol altre, no han de valer les improvisacions. Creim que quan els pares elegim un centre escolar de qualque manera estam usufructuant un dels drets dels fills, i així haurem de tenir una cura especial i delicada al moment de fer-ho. En certa forma el futur de la personalitat del nin es comença a conformar quan accedeix a l'escola. Així les coses, l'elecció feta podrà haver estat encertada o no, però en tot cas el que si se'ns pot exigir és que sigui una elecció pensada, fonamentada. El que està fonamentat és susceptible d'esser sotmès a discussió i, en conseqüència, a rectificació, si cal.

Respecte d'aquesta elecció no hi ha dubte que existeixen uns condicionaments generals que la limiten i que són la quantitat i la qualitat de places escolars que hi ha disponibles al si de la comunitat, per una part, i el nivell de renda -les possibilitats econòmiques- dels pares, per una altra; limitació aquesta darrera d'especial importància quan l'educació escolar no està, com succeeix al nostre país, atesa de manera suficient i gratuïta pels poders públics i s'ha d'acudir, per tant, a les

escoles privades. No entrarem aquí a analitzar els perquès d'aquests condicionaments i llurs possibles solucions, simplement hem volgut constatar la seva presència i importància.

Malgrat tot, pensam que al moment d'elegir centre escolar també,

● Ens hem decidit per aquells centres que vertebren la seva línia pedagògica sobre l'idioma

conscientment o inconscientment, s'està fent una anàlisi de la realitat que ens envolta i posam en pràctica la idea que cadascun tenim sobre la funció de l'educació. En aquest sentit, i com a pares que hem elegit una de les escoles aquí reunides, afirmam que a l'hora de dir-nos hem tengut en compte una variable fonamental, com ho és l'idioma propi de la nostra comunitat, és a dir, el català. I l'hem tengut en compte valorant-lo com a un dels elements bàsics constituents del nostre poble i, en conseqüència, davant l'oferta de serveis escolars feta per l'escola pública o per la privada, ens hem decidit per aquells centres que vertebren la seva línia pedagògica sobre l'idioma. En definitiva, aquells en els quals, a més d'altres principis idealò-

gics i educatius, atenguin el d'ensenyar el català i en català.

Feta l'explicació, s'ha d'entendre que està basada en l'exercici d'un dret que com a ciutadans ens és irrenunciable i del qual encara no gaudim plenament: el dret a tenir una escola en l'idioma propi.

Per reforçar aquests arguments ens permeten reproduir unes afirmacions del qui fou Director General de la UNESCO, senyor Amadou-Mahtar M'Bow, que ens han paregut prou clarificadorres: "L'educació aconsegueix una funció doble: *reproduir i innovar*. S'encarrega de *transmetre* el conjunt dels *coneixements, experiències i valors de cada societat* i serveix alhora al *desenvolupament de les aptituds individuals i col·lectives* indispensables per a la *continuitat del progrés*. Aspira d'aquesta manera a *afavorir la renovació d'aquesta societat* bo i *respectant els trets que en conformen el geni íntim*. (...) (1). Els subratllats són nostres i ens estalvien, per la seva especial claretat, qualsevol comentari. Unicament volem significar, en relació a les raons que hem exposat anteriorment, que no és gens ni una mica equivocat deduir que l'idioma és un dels trets que conformen el geni íntim d'una societat, d'un poble.

Així mateix som partidaris que a l'escola dels nostres fills l'educació impartida ha d'acomplir la funció de reproduir i innovar, indicada pel Director General de la UNESCO. Cal que els continguts de les programacions pedagògiques i llurs objectius, la definició dels quals correspon inequívocament a l'equip docent de cada escola, parteixin de la realitat cultural de Mallorca per intentar aconseguir aquesta doble funció i alhora estiguin presidits per un esperit crític i obert que no els faci caure dins el conservadorisme que emparat en la funció de reproduir la

tradició impedeixi, de fet, la funció d'innovar. En aquest sentit cal recordar, ara i aquí, uns pensaments d'un mallorquí il·lustre, Gabriel Alomar i Villalonga, el qual, al referir-se a la llibertat d'educació i al paper que la tradició ha de jugar-hi, ens diu: "L'amor a la tradició! Qui ho dubta? La tradició és un element de cultura poderosíssim perquè, ja ho sabeu, no hi ha cap home que pugui envanir-se de la invenció total de cap idea ni de cap procediment. La col·laboració tàcita

• L'educació compleix una doble funció: reproduir i innovar

de les passades generacions; la transmissió del vell tresor dels avis; el cúmul, penosament acaramullat, de les enciclopèdies; els mil elements espargits que han fonamentat la nostra ment, són les veritables fonts de l'energia social, les úniques forces que empenyen a l'acció i a la renovació de la vida, a la creació, que no acaba mai. Mes hi ha dues tradicions: la de llum i la de fosca: la dels qui lluitaren en temps passats per la coneixença i per l'emancipació, i la dels qui consagren totes les forces a ofegar aquell esforç. Són dues tradicions irreconciliables, antitètiques. (...) (2). Els subratllats tornen a ser nostres i només hem d'afegir que sempre hem de procurar beure dins el vas de la tradició de llum.

Finalment, no volem acabar sense fer referència a la situació paradoxal que ens encercla a tots plegats,

originada pel fet que des de Mallorca estant, celebrem un encontre d'escoles mallorquines i amb la finalitat de definir-ne la seva raó d'ésser. Això, al nostre parer, significa que existeix una situació d'anormalitat social: aquella que ens genera un sentiment d'estrangeria a casa nostra, contra el qual hem de saber lluitar de forma vigorosa i civilitzada. No hem d'oblidar que la raó,

en aquest cas, ens fa costat.

* Associació de Pares d'Alumnes de l'Escola Mata de Jonc.

(1) Amadou-Mahtar M'Bow.- "Educació per a tothom" a *El Correu de la Unesco*, Any VI, núm. 61, Juny 1983, p.4.

(2) Gabriel Alomar.- *El futurisme i altres assaigs* a cura d'Antoni-Lluc Ferrer, Ed. 62, Col. Antologia Catalana, 59. Barcelona 1970, p. 25.

"Tenim cuinera pagesa. Es dona d'edat. Només li agrada sa netadat i els seus cuinats fan enveja"

Carrer Parellades, 15 - baixos - Tel. 72 46 63 - Palma 07003

CUINA OBERTA DE LES 8 A LES 17 H.

EN CATALÀ TAMBÉ PER ALS CASTELLANS

MARGALIDA MUNAR

Els països on hi ha contacte de dues o més llengües -Canadà, Suïssa, Iugoslàvia,...- han dissenyat diferents models educatius per assegurar-ne la convivència i evitar que unes fossin substituïdes per les altres. D'entre tots, el més conegut actualment i el que està aconseguint més bons resultats és el Programa 'Immersion'.

QUÈ ÉS PROGRAMA D'IMMERSIÓ?

És un sistema de treball que es desenvolupa des de preescolar fins al primer cicle inicial, que fa que el llenguatge de l'escola sigui el que el grup social al qual pertany el nen no pot oferir, així se'l situa immers en un medi en la nova llengua. En el cas de Mallorca, a les barrides amb alta immigració la llengua que s'aprèn en segon lloc és el català.

S'ha d'assegurar que el mestre coneixi les dues llengües: la de la immersió i la del nen. D'aquesta manera l'alumne no queda mai incomprès. D'entrada li costarà entendre el mestre, qui haurà de fer l'esforç de suplir amb gestos i molta d'afectivitat la manca de comunicació verbal. Més envant entendrà expressions de les més usades fins arribar a repetir-les. El darrer pas serà la pròpia elaboració de frases a partir de les estructures conegudes. Això assegura que en el moment de fer l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura el nen hagi assolit un bon nivell oral del català.

L'aprenentatge del català té uns efectes didàctics, a més dels que té d'integració a la comunitat. Una vegada feta l'adquisició de la lectoescriptura, el pas al castellà és viu com una simplificació, entre d'altres coses, pel fet que el sistema fonètic del castellà és més simple: menys sons vocals, menys lletres mudes, etc.

Es important remarcar el fet que aquest programa assegura:

- L'aprenentatge oral i més tard de la llengua d'immersió: el català.
- Quasi simultàniament l'adquisició de la lectoescriptura de la llengua del nen: el castellà.

La pràctica a casa de la seva

llengua ajudarà a millorar el llenguatge de l'infant. Aquesta millora repercutirà automàticament en l'aprenentatge del català, la llengua que el nen aprèn en segon lloc.

I A MALLORCA?

A Mallorca aquest curs s'han aplicat programes d'immersió a onze escoles, amb un total de quaranta sis aules i mil cent cinc alumnes. A alguns dels centres duen uns

anys ja d'immersió. Es prest per fer valoracions cognitives, però no per comentar la resposta que ha tregut entre els pares l'inici del programa. Primerament es manifestaven indecisos i temorencs:

Haurien de canviar la llengua familiar per afavorir l'aprenentatge dels seus fills? No podien ni volien fer-ho. Els mestres els explicaren que no només no havien de fer-ho sinó que havien de potenciar més la

seva llengua. Així afavoririen l'aprenentatge del català.

Perdrien els seus fills el castellà? El temps ha confirmat que no i que continuen adquirint-lo encara que l'escola el treballi en segon lloc.

Aprendrien realment el català? Ells duïen anys a Mallorca i no eren capaços de parlar-lo. Idò sí, els seus fills parlen català i amb molt bon accent.

Ara són capaços de recolzar totalment la proposta dels mestres qui ja des del començament els demanaven col.laboració absoluta: valoració dels petits aprenentatges dels seus fills, per tal que l'esforç dels menuts fos compensat.

Aquests pares, mestres i nins, els primers que han viscut programes d'immersió lingüística a Mallorca, són la millor propaganda.

FAJAS REINA

José Tous Ferrer, 1 - Tel. (971) 71 6033
07002 Palma de Mallorca

dona
corseteria

J. Masdeu

Colón, 20 - Tel. (971) 71 65 58
07001 Palma de Mallorca

ROLDAN

OFICINAS Y DESPACHOS, S.A.

A la seva disposició en:

- Despatxos Direccionals
- Despatxos i Oficines Generals
- Biombos d'Oficina
- Separacions simples i dobles
- Estanteries Magatzematge
- Estanteries Gran Càrrega
- Biblioteques
- Cadires i Taules apilables per a col·lectivitats

Complements: Llums

Cendrers (de peu i sobretaula)

Caixes Fortes, etc.

Eusebi Estada, 68 (carrer del tren de Sóller)

Telèfon 20 91 13

CIUTAT

UN POC D'HISTÒRIA

IV TROBADA D'ESCOLES MALLORQUINES

MIQUEL MONSERRAT

El dia 7 de maig, a Sóller, tingué lloc la IV Trobada d'Escoles Mallorquines. L'encontre fou inclòs dins el programa de Fires i Festes, per la qual cosa el poble gaudia d'un ambient festenc altament engrescador.

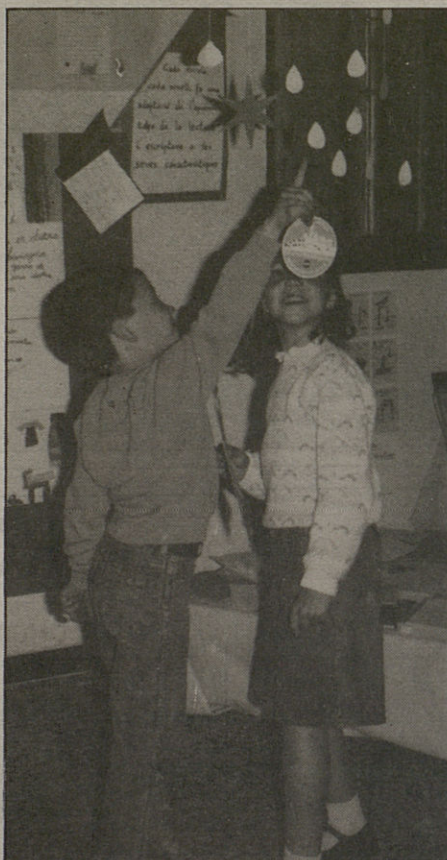
Feia quatre anys que ens havíem reunit per primera vegada (a Lluc, el 5 i 6 de maig de 1984). Llavors érem nou centres com a nou gotes dins un immens oceà de castellanització.

Aquella primera Trobada remarcà dos aspectes que han continuat manifestant-se al llarg d'aquests quatre anys. D'una banda la voluntat ferma de tirar endavant el projecte de crear i estendre una escola catalana a Mallorca. D'altra part, la constatació de la nostra soletat, de la manca de reconeixement i potenciació d'aquesta tasca i d'aquest projecte.

La voluntat ferma de ser-hi i d'estendre l'ensenyament en català ha continuat curs rera curs: el 1985 fèiem la 2a T.E.M. en forma d'exposició de material didàctic, el 1986 la 3a T.E.M. a la Facultat de Filosofia i Lletres, on intentàrem realitzar un treball a nivell de cicles, el 1987 ens aplegàrem entorn del II Congrés de la Llengua Catalana i enguany ho férem a Sóller, un total de 74 centres (63 d'Egb, 8 de BUP i 3 de FP).

DINATMITZADORS

El curs 85-86 es creà el Servei de Suport a l'Ensenyament en Català (SSEC) dins l'Ajuntament de Palma i conjuntament amb la CENC. Aquest servei a Palma, i la CENC a la resta de

l'illa, han duit a terme una constant labor d'assessorament a les escoles que iniciaven projectes de catalanització

(reunions amb els claustrs, amb els pares, etc.)

També aquests anys s'ha creat el Grup d'Immersió dins el col·lectiu d'AIRE, que ha treballat en l'elaboració de material i estratègies didàctiques per a la catalanització amb alumnes castellanoparlants.

MANCA DE RECOLZAMENT OFICIAL

Sí, hi ha hagut voluntat de fer avançar el projecte de catalanització als centres i continua essent-hi.

Però el reconeixement institucional, el necessari suport, l'acció des de l'administració continua mancant.

En aquests quatre anys hi ha hagut un cert desenvolupament legal. De fet els avanços han estat petits perquè els textos en què s'han de basar són restrictius, però aquí, a més, quasi tot ha quedat en paper banyat, donada la manca de voluntat política que posàs darrere de cada precepte legal els mitjans econòmics, polítics i humanes per fer-lo viable i pràctic (hem tingut dos decrets de "bilingüisme", la Llei de Normalització, la prova de ca-

CLÍNICA DENTAL

DR. FRANCESC A. PÉREZ PASTOR

Metge Estomatòleg

Pròtesis dentals

CONSULTA: Hores concertades

Av. Arquitecte Bennàssar, 16-1r.-1.ª - Tel. 29 26 39 - PALMA

talà a les oposicions de mestre, la igualtat horària català-castellà, el català a COU, el català a la selectivitat,... tot ple de demores en l'aplicació, entrebancs, poc nivell d'exigència o incompliment total).

Malgrat això, a Sóller tornarem a comprovar com és ben viu l'esperit de Lluc-84. Els mestres immersos en un procés de vaga, en dissabte, amb un llarg coll de muntanya que pujar i davallar,... acudiren a la crida i hi participaren animadament.

A l'encontre hi assitiren també representants d'Eivissa i Formentera, els quals posaren de forma ben palesa la dramàtica situació d'aquestes illes, on ja no es planteja tant l'ensenyament en català com la impossibilitat d'acomplir amb les hores de català per manca de professorat catalanoparlant.

ACTES PARAL·LELS

Hi hagué tres interessants exposi-

cions. Un de material didàctic elaborat per les escoles de Sóller -cal remarcar que Sóller és un exemple de com les escoles d'una comarca es poden posar d'acord per fer l'ensenyament en català i possibilitar una oferta coherent i clara al poble. Una exposició d'escola antiga que posava en evidència la distància de l'escola que nosal-

tres feim. I una exposició de la CENC amb un recorregut sobre aquests darrers anys d'ensenyament en català i les activitats d'aquets col·lectiu.

UN DOCUMENT UNIFICADOR

Cal fer referència també al document que elaborà la IV Trobada i on es fa una anàlisi de la dinàmica generada per les escoles mallorquines posant de manifiest com s'ha creat un substrat social d'ensenyament en català que permet engegar un procés generalitzat, tasca ineludible de l'Administració. També es recullen les reivindicacions i mesures que han de solucionar la Conselleria d'Educació i el Ministeri d'Educació mentre no tenguem competències. Finalment recull algunes de les mesures que s'haurien d'aplicar tot d'una que hi hagués competències, així com un apartat d'autoexigència com a col·lectiu d'escoles catalanes, en el sentit de treballar per un ensenyament de qualitat i de desenvolupament nacional.

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

HORARI: Feiners de 15 a 21 hores
Dissabtes de 10 a 14 hores.

SON RAPINYA: C/ Lago Bañolas, s/n. (edif. Col·legi Cardenal Despuig)

SON XIMELIS: C/ Cabo Blanco, s/n. (edif. Col·legi Anselm Turmeda)

RAFAL VELL: C/ Ripoll Palou, 9 (edif. Centre cultural)

GENOVA: C/ Barranco, 2 (edif. Col·legi de Génova)

ESTABLIMENTS: Plaça Immaculada, 3

SANT JORDI: C/ Bauçà, 31 (edif. Centre Cultural)

ARENAL: Plaça G. Rul·lan Garcias, 5 1er pis

COLL D'EN RABASSA: C/ Bailén, 38 (edif. Col·legi del Coll)

BLANQUERNA: C/ San Joaquin, 9

SON GOTLEU: C/ Regal, 105

SA INDIOTERIA: Gremi Tintorers, s/n.

POLIGON DE LLEVANT: Ciudad de Querétaro, 3

MOLINAR: Xadó, 7

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

AJUNTAMENT DE PALMA

EL "SERVEI DE SUPORT A L'ENSENYAMENT EN CATALÀ" de l'Ajuntament de Palma

MARGALIDA MUNAR

Ensenyament en català

La situació de l'ensenyament en català a les escoles i instituts de Mallorca és heterogènia, tant per la diversitat dels centres, com pel model de Normalització Lingüística implantat en cada un.

Dels setanta cinc centres que fan l'ensenyament totalment o parcial en català a Mallorca, n'hi ha vint-i-nou a Palma: cinc centres de preescolar, denou d'EGB, quatre instituts de BUP i un de F.P. (Veure gràfic 1).

D'aquestes vint-i-nou, vint-i-un són centres públics, un municipal i set privats o concertats.

Existeix a la vegada una dialèctica entre la legalitat, simplement permissiva, i els esforços socials-claustres i pares- per aconseguir l'ús del català com a llengua de relació i aprenentatge a l'escola. L'heterogeneïtat descrita abans n'és un producte evident.

Creació del Servei

La constatació d'aquesta situació, juntament amb la voluntat institucional i política dugueren a la creació per part de l'Ajuntament de Palma, del *Servei de Suport a l'Ensenyament en Català* el setembre de l'any 1.985. Aquest Servei va ser adjudicat a l'Obra Cultural Balear-CENC (Comissió per a l'Ensenyament i Normalització del Català).

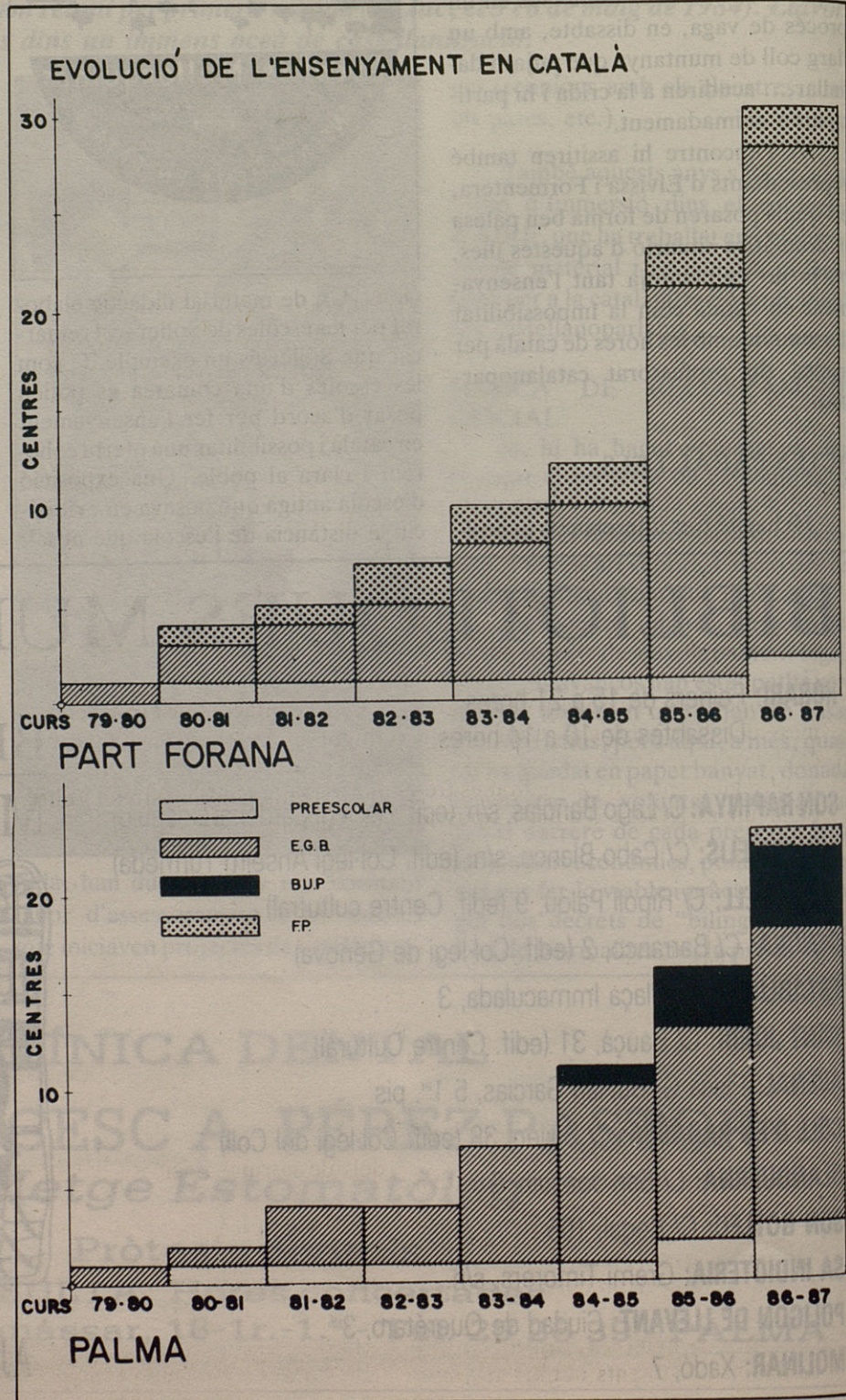
L'objectiu central del Servei és el potenciar l'increment qualitatiu i quantitatiu de l'ensenyament en català, així com l'assessorament en aquesta matèria.

L'abast del Servei són els centres de Preescolar, EGB, BUP i FP del municipi de Palma.

Funcions

Les funcions més importants del Servei són:

Informar els centres de la situació legal i tramitació administrativa per sol·licitar l'autorització per fer l'en-

[illegible]

(Aquest gràfic, correctament imprès, el repetirem en el proper núm. de EL MIRALL)

senyament en català. Així com la problemàtica i avantatges que suposa, i dels recursos educatius a l'abast.

Assessorar els membres de la comunitat escolar que ho sol·licitin.

Aquesta és una de les activitats més demanades i amb més bons resultats. La pràctica totalitat dels centres assessorats han iniciat l'ensenyament en català. No debades un dels problemes que dificulten la decisió dels claustres és la manca d'informació.

Proposar la realització de Programes de Normalització Lingüística, col.laborar en la seva elaboració i dur-ne el seguiment. En l'actualitat es treballa un programa d'aquest tipus al Patronat Municipal d'Escoles d'Infants.

Col·laborar en l'organització d'activitats conjuntes de les escoles, en temes lligats amb l'ensenyament en català. El present curs s'ha duit a terme la IV Trobada d'Escoles Mallorquines, feta el mes de maig a Sóller.

Fer propostes d'actuació -adquisició i difusió de materials- al Servei d'Assessorament Lingüístic i al Departament de Dinàmica Educativa de l'Ajuntament de Palma.

S'ha editat una "Guia Material per a l'Esenyament en català" i un informe sobre "L'Esenyament en català".

Un altre material en premsa és un recull de documents administratius i

pedagògics per ser utilitzat pels centres que han iniciat la normalització lingüística.

També es va proposar des del Servei la subvenció de programes de Normalització Lingüística. Els dos darrers cursos s'han becat deu projectes de preescolar, EGB i BUP.

MODELS DE NORMALITZACIÓ

El contacte que el Servei ha mantingut amb els centres ha permès elaborar un recompte dels diferents models elegits pels claustres (Veure gràfic 2).

El fet que l'aplicació de la Llei de Normalització Lingüística pel que fa referència a l'ensenyament en català depengui de la resolució de cada claustre en particular origina un ventall de models. Cada centre segons la mobilitat i preparació del professorat ha triat el que considerava més adient per a la seva realitat.

Bàsicament existeixen tres models de normalització:

1- *Els tendents a fer tot l'ensenyament en català.* Encara que en l'actualitat a causa d'haver començat de manera progressiva, no ho facin a tots els cursos.

Aquest a la vegada es subdividei-

xen en: centres que ja fan tot l'ensenyament en català; els que li fan progressivament i els que, a més de fer-li progressivament imparteixen assignatures als cicles alts (mitjà i 2a etapa).

Actualment el formen 37 centres, 11 de Palma i 26 de la part forana. S'hi concentren els preescolars, EGB i les escoles unitàries o petites. No hi cap institut. Són centres que han plantejat l'ensenyament en català com a tasca de tot el col·lectiu.

2- Els tendents a fer assignatures
-una o més- en català a tot el centre.

L'integren 22 escoles, 10 de Palma i 12 de la part forana. El fan servir majoritàriament els instituts. I també els centres d'EGB que no han aconseguit el recolzament de tot el claustre per a la proposta de fer tot l'ensenyament en català hi fan algunes assignatures, a alguns o a tots els cursos.

3- *Els centres que tenen una branca en català i una altra o altres en castellà.* Són quatre, 2 de Palma i 2 de la part forana. L'adscripció a aquest model pressuposa una indecisió per part del claustre: que els pares triïn què volen. O bé la dificultat d'un sector de l'equip per fer l'ensenyament en català. Aquest és el model menys recomanat pel fet que dins el mateix edifici es perpetua la separació: mallorquins - castellans.

ENTREVISTA

PARE LLORENÇ GARÍ I JAUME, T.O.R.

GABRIEL SEGUÍ I TROBAT

El pare Llorenç Garí i Jaume acaba de publicar un llibre, "Llegir i entendre l'Antic Testament". Nasqué a Vilafranca de Bonany un dia de gen. r de 1928, quan les campanes de l'església cridaven la gent a missa primera, segons li contà sa mare. Cursà, a Roma, estudis teològics a la Facultat Pontifícia Angelicum i bíblics al Pontifici Estudi Bíblic, annex a la Universitat Gregoriana. És membre fundador dels congressos biennals de l'Associazione Biblica Francescana Italiana i fa vint-i-cinc anys que és professor del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca.

Que heu pretès amb aquest llibre?

Això ho dic espontàniament a la Presentació: comunicar als altres la vivència-experiència de la Paraula de Déu dita als nostres avantpassats en la fe.

Quins són aquests altres?

Tot home; qualsevol home, creient o no creient; tothom que escolti les vibracions del seu cor i les aspiracions del seu cor i les aspiracions del seu esperit.

Estau satisfet del vostre treball?

Sí, n'estic satisfet, sense més adjectius. Sent la satisfacció d'un deure complert. Un deure engrescador i, per això mateix, gratificant.

Dels vint-i-cinc temes que tocau, quins són els més aconsellats?

Per a una mare, tots els fills són bons i bells. Ja sé que aquesta no és la resposta més adient, però és la meua resposta. Cada lector tindrà la seva. Acab de rebre una carta del P. Guiu M. Camps, monjo de Monserat. Diu textualment: "He tingut una alegria en veure el llibre presentat de forma tan agradable. He començat a llegir-ne els quatre primers temes. M'ha semblat molt llegidor, amb dues llambregades ben il·luminadores". Tractant-se d'una autoritat bíblica, ben coneguda en el món català, hi és de més tot altre comentari.

Com ha estat rebut el vostre lli-

bre pel públic de Mallorca? Em refereix a la seva venda.

Jo diria que prou bé; i anirà augmentant a mesura que es difongui. Està distribuït a les principals llibreries de Ciutat i de la part forana de Mallorca. Igualment a Menorca i a Eivissa. Ben aviat s'introduirà en el mercat de Catalunya, on la prestigiosa editorial Claret m'ha de-

manat 50 exemplars per distribuir-los. Pianopiano, si va llontano, diuen els italians. La Paraula de Déu s'imposa per si mateixa, sense recomanacions...Algú m'ha retret per què no l'he fet en castellà. Aquest comentari m'ha sortit per l'altra orella. Mancaria més no fer-lo en la llengua que vaig mamar! Això no vol dir que aquest estiu vinent no en faci una traducció al castellà. M'estimaria més, però, veure abans la segona edició en català. O la traducció a l'anglès. Ja he rebut

propostes en aquest sentit, en el bon sentit d'oci, no de negoci.

Quins precedents té un llibre així en català?

Estic content que em facis aquesta pregunta. En català tenim dues versions de la Bíblia, la de la Fundació Bíblica Catalana i la de Moserrat, que no tenen res a envejar a les d'altres llengües; hi ha també molts d'estudis parcials sobre l'Antic Testament, però el meu llibre és la primera introducció general sobre l'AT que es fa originalment en català.

Teniu algun altre projecte? Em refereix a algun altre llibre.

Sí, duc a l'entrecella i en el pit la figura de Jesús de Natzaret des de fa molts d'anys. He posat fil a l'agulla temps ençà, però s'ha de filar molt prim perquè la persona del Crist em comprèn i alhora, i defuig tot tret definitiu. Després, si Déu ho vol, vull escometre el genial Pau de Tars per esbrinar i fer entenedores les seves inconfusibles cartes. Com veus, Gabriel, tinc tela per estona.

Que Déu us conservi la dèria d'escriure!

O millor dit, la curolla o folia tossuda del nostre mestre Ramon lo foll, els ossos del qual no deixaren reposar en pau els seus antics i novells admiradors i adversaris.

Girem un poc la conversa i parlem un poc sobre la Bíblia. Per què estudiàreu Sagrada Escripura?

Perquè vaig veure, empès pel P. Provincial, que a la Província hi havia la necessitat d'un professor de Sagrada Escripura.

Com definiríeu la Bíblia?

Es una pregunta molt grossa, aquesta. Sempre les preguntes són més amples que les respostes que pugui donar. Jo diria que és l'experiència que tingué de Déu el poble d'Israel dins la seva història. Es a dir, la irrupció de Déu dins la història d'aquest poble escollit, Déu sap

per què; perquè no tenia cap medi propi, tal volta perquè era petit i estava més preparat i és que era minúscul, un grup, una tribu, un clan. Precisament Déu comença les obres grans amb les coses petites, menyspreables.

A l'hora de fer teologia, quin paper juga la Bíblia?

Fonamental, ara; abans, no. Avui el teòleg que no té fonament bíblic pixa fora de test; sense aquest fonament, la teologia no pot fer una reflexió de la Paraula de Déu perquè precisament des del papa al darrer membre de l'Església són tots oients de la Paraula. El Vaticà II va posar ben clar que l'Església és la guardiana de la Paraula, però no n'està per damunt.

De vegades entre els papes i bisbes i els biblistes hi ha hagut frenades. Es famosa la frase de Joan XXIII: Els biblistes fan perdre la fe al poble. Això, continua?

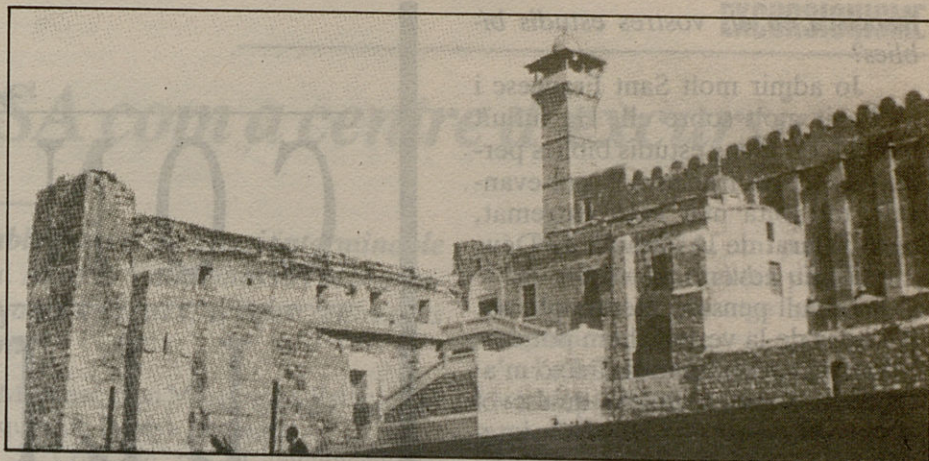
No tant com abans. Crec que tothom qui investiga la Bíblia hi va amb seriosa disposició i procura aquesta fidelitat a la Paraula i actualitzar-la a les exigències de l'home d'avui. Que l'Església no hagi estat compassada amb aquest moviment bíblic és un fet lamentable i més que sobre el pioner catòlic en els estudis bíblics, el P. Lagrange, està a punt de caure l'excomunió...

Les dades que ofereix la ciència i les de la Bíblia, són incompatibles?

Sí, perquè parteixen d'una visió diferent. La història de la Bíblia no és cap història científica, sinó, com tu saps, una història salvífica, història de l'obra de Déu dins el poble d'Israel.

Creis que el missatge de l'Antic Testament té validesa per a l'home d'avui?

Ho crec fermament, al bell mig de la nostra època secularitzada. Sí, avui més que mai, en aquesta hora postcristiana, com l'anomenen alguns pensadors. Els mateixos, sense adonar-se'n del tot, reclamen un retorn a les arrels de l'home i del seu destí. Paradoxalment, prenen amb seriositat el llenguatge i discurs de la Paraula. D'això, em podríem parlar una bona estona. El qui ho dubti,

que llegeixi el llibre de cap a cap i sense presses. Tant de bo el llegissin els homes d'Església i els cristians compromesos...

Voleu dir que l'Antic Testament és desconegut dels cristians?

Així és, dissortadament, almanco en el nostre entorn cultural. Fes una petita enquesta entre els teus apropats i ho comprovaràs. En aquest sentit, els cristians de la Reforma ens avantatgen un bon tros.

● De manipulacions, sempre n'ha tingudes la Bíblia al llarg de la seva història

L'Antic Testament i el Nou són dos reculls oposats?

No, totalment no. L'un no s'entendria sense l'altre. Les arrels del NT són l'AT. La millor manera d'entendre el NT és conèixer el missatge de l'AT.

De la Bíblia, se'n pot treure un model polític?

No. Uns principis dinamitzadors, si vols, d'un tarannà polític. La Bíblia no és política; no dirà mai quin partit és el millor, ni se li ha de demanar. Cadascun, davant la Paraula de Déu, ha d'escollar, repensar la seva activitat i emprendre-la segons les exigències que comprenen millor les necessitats de l'home d'avui.

Quines manipulacions més importants ha sofert la Bíblia?

De manipulacions, sempre n'ha tingudes la Bíblia al llarg de la seva història. Llevat dels dos pri-

mers segles, la Jerarquia eclesiàstica l'ha usada per justificar el seu maridatge amb l'Estat. Això és que l'Església no ha estat fidel a la Bíblia, però aquesta sempre està per damunt de l'Església i és aquesta que s'ha de deixar dur de l'esperit de la Bíblia. Saps que és de gros, és fester: l'Església és santa, però dirigida per homes i els homes són defectibles i pescadors, moltes vegades.

Al final del segle passat hi va haver la controvèrsia de si les dades arqueològiques i bíbliques eren compatibles. Avui dia, com està la qüestió història i Bíblia?

Un novel·lista va escriure un llibre, *La Bíblia tenia razón*, volent dir que les excavacions i descobriments arqueològics havien vingut a demostrar la veritat de la Bíblia. Crec que és un mal plantejament, com si la Bíblia necessitès el *firmatur*, el visat de l'arqueologia. El que han fet veure els arqueòlegs és que la Bíblia no baixa del cel, que pertany a una època, a un temps i a una cultura determinats.

Hi ha un novel·lista, J.J. Benítez, que ha publicat obres sobre la Bíblia, la darrera sobre l'evangelí de Sant Joan. Quina opinió en teniu?

No he llegit cap llibre seu. He llegit recensions, però aquestes recensions em basten. Crec que no es pren seriosament la Bíblia i que vol entretenir un públic que té fam, no alimentar-lo. A mi, no m'embullarà, però embulla molta gent; això és el mal.

Com ha influït el fet d'esser

franciscà en els vostres estudis bíblics?

Jo admir molt Sant Francesc i he llegit molt sobre ell. Ha influït molt en els meus estudis bíblics perquè el carisma franciscà és pur evangeli, tal volta una mica extremat, però amarat de la Paraula de Déu.

Teniu adversaris, vós?

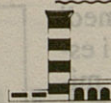
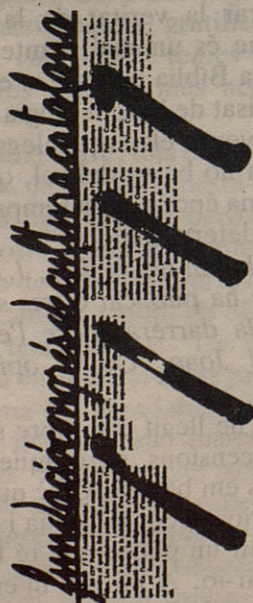
Jo vull pensar i creure que no. A l'hora de la veritat, hom pot destriar els amics autèntics. I això m'aconhorta i em fa oblidar qualsevol altra cosa. Sense pau i assossec interior jo no podria escriure. Xalom! Bé ho sabia Sant Pau quan ho deia als seus *enfants terribles* de Corint: "Déu no és cap Déu de desordre,

• **La Bíblia no baixa del cel, pertany a una època, a un temps i a una cultura determinats**

sinó de pau" (1Cor 14:33).

* GARI I JAUME, Llorenç; LLEGIR I ENTENDRE L'ANTIC TESTAMENT.
349 pp. 2.250 ptes. Impremta Politécnica.
Palma 1988.

«EL MIRALL» amb el suport:

CONCURS del LLIBRE INFANTIL '88

EL VAIXELL DE VAPOR

El Patronat de la FUNDACIÓ SANTA MARIA convoca el concurs del Llibre Infantil 1988. Per promoure la creació d'una literatura per a nens que els fomenti, amb qualitat literària autèntica, el gust per la lectura i que els trameti al mateix temps uns valors humans, socials, culturals o religiosos que ajudin a construir un món digne de la persona humana.

B A S E S G E N E R A L S

Primer Premi
400.000 Pts.

Finalista
200.000 Pts.

- El primer premi comporta l'edició del llibre.
- L'import del premi no anirà a compte dels drets d'autor.
- Els originals hauran d'ésser inèdits i redactats en llengua catalana (valencià, mallorquí).
- L'extensió de les obres serà d'un mínim de 50 folis escrits a doble espai i a una sola cara i sota pseudònim.
- El termini d'admissió dels originals es clourà el 15 de setembre de 1988.

Cal enviar 3 originals a Editorial Cruïlla

editorial **cruïlla**

Balmes 245, 4t 1a Telf. 237 63 44
08006 BARCELONA

VALLDEMOSSA com a centre d'excursions

BENIGNE PALOS I VADELL

Un lloc encisador i inqüestionable inici d'un quasi interminable reguitzell d'excursions de muntanya. Això és Valldemossa i el seu entorn, amb una meravella de visions panoràmiques, sempre renovades pel seu atractiu i excepcional encant.

L'excursionista que sap captar i valorar la poesia del paisatge, no sortirà decebut de la visita a aquesta vall. Personalment he experimentat una plaent atracció envers Valldemossa i anar-hi, sempre m'ha complagut.

Fa onze anys que hi pas, amb la meua família, quasi tots els caps de setmana i els estius a un barri de privilegi, "Na Buger", un racó tranquil que per no tenir sortida, limita el trànsit als qui hi viuen o a algun turista que hi va a raure despistat. Els veïnats són gent encantadora i amatent. Jo diria que aquest racó valldemossí és una petita bestreta del cel.

El poble es troba a 425 mts. sobre el nivell del mar i la part baixa de la

• Les muntanyes que enrevolten la vall possibiliten una mala fi de rutes

vila, arraïmada sobre un turó de cara a l'Est, ofereix les més belles i suggestives perspectives.

D'entre tots els personatges que han passat per Valldemossa, el qui ha deixat més forta empremta ha estat sense cap dubte l'Arxiduc Lluís Salvador. Arribà a Mallorca l'estiu de 1867, quan tenia 19 anys.

Comprà terres, va fer construir quilòmetres de camins i caminois amb múltiples miradors i torres. Fou un gran enamorat de la nostra Illa i molt especialment de Valldemossa. Tot el que va fer en defensa de la natulessa i embelliment de l'entorn, que va ésser molt i bé, ha ajudat a tenir-lo sempre present amb el més sincer agraïment.

Des de 1872 a 1913 passà llargues temporades a l'Illa i quasi sempre a

Miramar, Son Marroig o s'Estaca, finques de la seva propietat.

Com he dit al començament, totes les muntanyes que enrevolten la vall brinden a l'excursionista la possibilitat d'establir una mala fi de rutes.

NA TORTA, una moleta amb un mirador que malgrat el seu mal estat, val la pena pujar-hi just per gaudir de l'esplèndida visió del poble des d'allí.

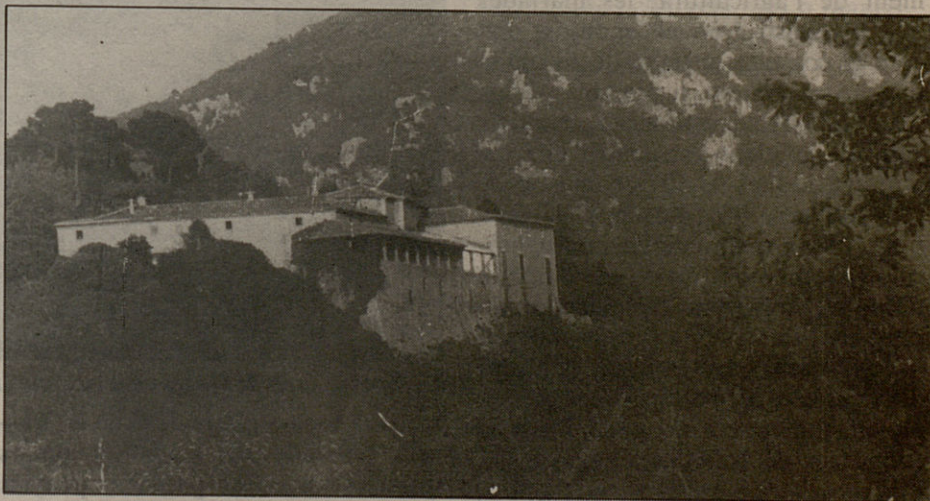
SA TALAIA VELLA, amb el Mirador de ses Puntes, que domina gran part de la costa. La Caseta Refugi amb una curiosa ubicació de veritable miranda i el Mirador des Garriguer,

NA FÀTIMA, un puig aïllat i d'una sorprenent bellesa panoràmica que recorda el passatge bíblic de la temptació.

La MOLETA DE PASTORITX i LA SERRA DE SON MORAGUES a cavall de les valls de Valldemossa i Pastoritx ens van descobrir fantàstiques perspectives d'aquestes valls.

La modèstia de la MOLA DE SA COMUNA no impedeix que el seu capdamunt sigui una espècie de balcó per contemplar el poble a vista d'ocell.

LA MOLA DE SON PACS, que amb la seva gran extensió ofereix un gran nombre de miradors naturals des dels quals es pot albirar gran part de la Serra a través d'una empipadora calitja a la que de fet, ja ens hem acostumat.

Son Moragues des de Valldemossa

magnífic complement del de ses Puntes.

Tot el camí que des del Pla des Pouet, pel Coll de Son Gallard, passant pel Caragolí, Pla de ses Aritges i el Comellar des Cairats, és un recorregut que en cap moment deixa decaure l'interès paisatgístic.

Pujant des de sa Coma pels Cairats, quan s'arriba a sa Font des Polls, es troba a la dreta un camí, "Es Caragol", veritable obra d'enginyeria i un interessant accés al Puig des Teix.

EL CAMI DE S'ESCOLTA, una continuada balconada que permet un àmplia panoràmica al llarg de la costa.

Tot això, exposat en quatre pinzellades, és una petita mostra del que es pot trespasar sense sortir del terme. Anant cap a Esporles, Bunyola, Deià o Sóller, es poden recórrer itineraris plens d'interès i suggerència.

En propers articles aniré comentant alguns dels itineraris que es poden seguir des d'aquest entranyable indret de la Serra de Tramuntana.

LA TRAPA: MÉS QUE UN SÍMBOL

MARTÍ MAYOL

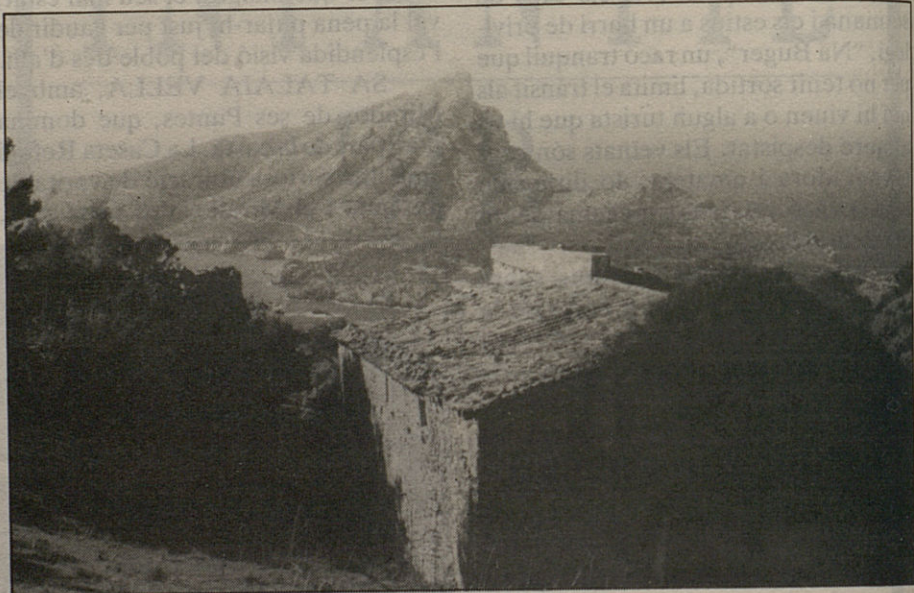
El llenguatge és sens cap dubte una de les característiques més típiques dels éssers humans; amb ell podem comunicar els nostres coneixements, sentiments, desitjos, etc. Les llengües han anat desenvolupant paraules per tal de donar nom a les coses a fi de poder-les destriar unes de les altres; però hi ha en el món més coses que paraules; és per això que de vegades una paraula té una riquesa i diversitat de significats sorprenents; LA TRAPA n'és un cas notable: es tracta del nom d'un bosc normand, la "Forêt de la Trappe", on s'hi troba una abadia cistercenca. En aquesta abadia s'hi fundà al segle XVII l'Ordre de l'Estricta Observància, que imposava pràcticament la mudesca dels seus monjos. L'ordre va prendre el nom del bosc, la Trapa. La Revolució va obligar els silenciosos monjos a realitzar un accidentat periple, i amb l'entrada de les tropes napoleòniques a la península, alguns es desplaçaren fins a l'illa de Mallorca, on el bisbat, l'any 1812, els permeté ocupar la vall de Sant Josep, que llavors canvià el seu nom i va prendre el dels monjos.

A la sortida dels monjos de l'illa, devers l'any 1823, la finca es convertí en una qualsevol de les possessions de la Serra de Tramuntana, si bé l'escasença d'aigua i l'accidentada topografia no permeteren un gran desenvolupament de l'agricultura; les marjades que hi construïren els monjos, així com el complex sistema de recollida d'aigua, són els testimonis d'una època en què aquesta seca i allunyada vall fou suficient per abastir una comunitat de més de 40 persones.

A l'any 1980, la paraula Trapa prengué a la nostra illa un nou significat, es convertí en el sinònim d'il·lusió, aventura i idealisme; un petit grup de persones, preocupat per la degradació progressiva de la nostra illa i per la manca d'espais públics (en aquell moment era menys del 2% de la superfície de les illes), emprengué, mitjançant una subscripció pública, l'adquisició d'aquesta finca de 104 quarterades. La idea era la d'aconseguir la seva definitiva conservació i de permetre-hi tota una sèrie d'activitats relacionades amb el medi, sempre i quant no resultassin nocives.

Dues valls orientades cap al SO

La Trapa dona nom a les 104 quarterades de l'extrem oest de la Serra de Tramuntana, front a l'illa de La Dragonera. Sorgeix de la mar amb violència: penya-segats de quasi 300 metres la separen de la Mediterrània. Als seus peus, i ja fora de la finca, es

La Trapa, amb la Dragonera al fons (Foto S. Avellà)

troba la rocosa platja de Cala en Basset, rodejada de magnífics pinars quasi verjos. Gran part dels penyals de la Trapa donen directament a mar obert, i en ells, als forats de la roca,

● La Trapa dona nom a l'extrem oest de la Serra de Tramuntana

s'hi estableix cada estiu una colònia de falcons marins d'unes sis colles, completada un poc més al nord amb una dotzena de parelles d'aquest petit falcó migrador típic del Mediterrani. També trobam en aquests penyals, ben resguardat per la seva verticalitat

un niu de falcó pelegrí. Però els penyals contenen a més altres tresors per al naturalista: els endemismes vegetals, exclusius de la nostra illa, com la violeta de penyal o de claveller de penyal; els coloms salvatges, les pàsseres o les colònies de falzies... I sempre el majestuós paisatge que només aquests penyals marins ens poden oferir, amb vistes úniques sobre la mar i la Dragonera.

Dues valls orientades cap al sud-oest configuren l'estructura bàsica de La Trapa; la més septentrional és totalment solitària, ja que fou abandonada fa molts d'anys pels pagesos i carboners, cosa que la vegetació demostra de forma claríssima. El pinar és

espès, així com la garriga de tipus mediterrani. Els garballons assoleixen aquí tamanyos considerables; és el cau dels tudons, dels rossinyols, del busqueret coa-llarga, de la geneta...

L'atra vall coneix bé la mà de l'home i en conserva el seu testimoni. A pesar del seu pendent i de la relativa aridesa (es tracta de la zona més seca de la Serra amb menys de 400 mm. de pluja anual), fou cultivada temps enrrera. En un racò amagat entre les dues valls, es troba un marge de construcció curiosa, amb les pedres col·locades en forma d'espina de peix i que possiblement tenguí un origen musulmà, amb més de vuit segles d'antiguetat. Però aquest no és el més admirable de tots; realment els edificats al segle passat pels monjos resulten, per la seva alçada i perfecció, exemples únics d'aquesta curiosa arquitectura rural de la nostra Serra. Una llarga sèrie de marges en forma de "U" esgraonen la vall. Les pedres tallades encaixen perfectament entre si, i els desnivells de més de 4 metres són superats mitjançant inversesemblants escales que formen part de la mateixa marjada. A mitjan vall, sobre un dels més perfectes murs de contenció, s'alcen les restes d'una edificació, meitat monestir, meitat casa de possessió. La volta de la capella fa ja molts d'anys que caigué, el mateix que les dependències de la casa. A la mateixa alçada, front a aquest monestir, es troba encara en bon estat un molí de sang, on la somera dels frares convertia el blat que aquests produïen en farina.

La coberta vegetal a La Trapa és esponerosa. A la primavera la floració de les petites i bellíssimes orquídiades és espectacular; a La Trapa s'hi han trobat 16 espècies diferents, nombre molt important per una superfície d'aquest tamany. Als llocs idonis hi trobam un altre endemisme, la Rapa de Porc (*Cyclamen balearicum* pels botànics). Hi abunda el romaní, l'ullastre, la murta, les violetes o l'arritja. A la tardor hi floreixen el xiprell, la ceba marina i el safrà bord. En total, l'itinerari botànic de la finca hi recull més de 150 plantes diferents, 65 % de les quals són de tipus mediterrani i un 11'5 % endèmiques. La Trapa és un refugi idoni per vegetals que a causa de la seva restringida àrea de distribució es troben en un cert perill.

La presència de l'home, limitada actualment a excursionistes i a alguns campaments d'Amics de La Trapa dedicats a tasques de restauració de les cases, no ha expulsat la fauna de la finca. En total es coneix fins a 38 espècies d'aucells nidificants, el que suposa quasi la meitat de l'avifauna mallorquina.

Des del punt més alt de la finca, el

Una llarga sèrie de marges en forma de U esgraonen la vall

Puig de la Trapa de 472 mts., tenim una magnífica perspectiva de l'entorn. Cap al SO s'estén un penya-segat orientat cap al sud, on hi podem dividir amb facilitat els xoriguers, el falcó pelegrí, l'esperver i fins i tot en ocasions la silueta d'algun dels voltors que es desplacen cercant menjar des de la part nord de la Serra.

Quan els darrers excursionistes abandonen cada dia les marjades de La Trapa, una colla de corbs hi devallen puntuals per tal d'aprofitar les restes de menjar que hi han quedat.

Per la seva situació, La Trapa resulta també un perfecte punt d'acollida o de despedida per una gran quantitat de petits aucells migratoris que arriben o surten en direcció a terres africanes; aquests troben en les marjades o en els boscos de la finca, un lloc ideal per recuperar forces o acumular-

les per als seus vols de més de 200 kilòmetres sobre el mar.

Molts altres són els tresors de La Trapa, des de la vorera del mar als punts més alts o als indrets amagats; el millor és sens dubte visitar-la, preferentment en petits grups, intentant que la nostra presència sigui el més discreta possible, i que a la nostra partida tot resti tal com ho trobarem a l'arribada.

Els Amics de La Trapa

La idea de la compra de La Trapa sorgí l'any 1980, en un moment en què la protecció legal dels espais naturals no havia ni començat, i els únics interessats per aquestes valls, a part dels naturalistes, eren els parcel·ladors i urbanitzadors, amb l'única limitació d'una superfície mínima i algunes de tipus ornamentals a les edificacions; poc els interessaven els espavens, les genetes i als falcons marins, el color o el material emprat en una casa!

Durant alguns anys va parèixer que la pressió urbanística sobre el nostre territori havia minvat i que, a part d'alguns casos concrets més o manco greus, havíem aconseguit un cert respecte per a la nostra malmesa natura; certament, alguns són els objectius aconseguits durant els 15 anys de tasques del GOB, com a mínim un alt grau de sensibilització de la societat balear referent als temes de medi ambient; però això no és el nostre objectiu final. Les tasques són molt variades, i van des de l'estudi d'alguns as-

Nom
Domicili Localitat
Vol aportar la quantitat de pessetes
a la subscripció pública per a la compra de la finca de La Trapa
(Andratx), perquè sigui destinada a la conservació de la Natura-
lesa.

Aquest import el farà efectiu:

☐ Adjuntant un taló ☐ Al comptat, contra rebut
☐ En quotes mensuals de ptes.

Els rebuts es podran presentar al Banc o Caixa

Agència n.º C/..... Localitat

C/c. o Llibreta n.º Firma,

Data: de de 1988

NOTA. Per cada 10.000 ptes., el subscriptor rebrà un títol de participació. També es poden reunir diverses aportacions més petites que sumin en total 10.000 ptes., per a obtenir un títol de participació.

G.O.B. C/ Veri, 1-3.º Palma Tel. 22 11 05

RETALLS FORANS

CORRUPCIÓ MUNICIPAL ALTRE COP

MIQUEL COMPANYY

Un amic meu de Llubí em facilità un foli que, a primera vista, semblava més el testament del padrí que no una altra cosa. El foli havia estat repartit com qualsevol altre full de propaganda electoral o de celebració de revetla local. Tot el poble el va poder llegir.

Llubí, un poble del Pla de Mallorca, dedicat a l'agricultura i els serveis, ha estat conformat històricament per una particularitat comuna a tots els pobles de l'interior de l'illa: l'elevat índex d'analfabetisme i el conservadorisme exagerat, alimentat pel caciquisme imperant de principis de segle.

Un element agrari ha definit Llubí durant bona part d'aquest segle: la dedicació a la collita de la tàpera i la seva distribució en conserva. La producció de la tàpera, tot i trobar emperons en la pròpia dinàmica de la producció i comercialització, ha topat amb traves dins el mateix poble. Actualment, la tàpera no és rendable i està en ràpida regressió; a Llubí s'implanta el turisme rural.

Políticament, la seva estructu-

ra municipal no varia de la majoria de pobles del Pla i està formada per un ajuntament conservador (AP, UM, PDP) i una minoria d'esquerrers (PSM/EN).

L'escrit a què ens referim és una befa de mala llet contra un col·lectiu de joves que, discretament, havien mantengut l'*affaire* al marge dels mitjans de comunicació. Fets com el de Llubí serveixen per conèixer la classe de polítics que regixen alguns pobles: gent sense escrúpols que, amagats rera persones amb prestigi social, ataquen a col·lectius disposats a fer qualsevol cosa pel poble més enllà del continuïsm i el comodisme. Es tracta d'un pamflet, en castellà, pastat amb xifres demagògiques de geografia econòmica, demografia comparada i sociologia electoral contra el membres que constitueixen el grup municipal d'oposició, en un enfilall d'insults i referències personals de molt baixa condició ètica. Sembla un manifest propi dels temps de l'Inquisició, és a dir, de segles enrera. Però és de 1988 i els noms i personatges que hi desfilen són actuals i reals.

Però encara ens falta una darrera empena per aconseguir acabar aquesta tasca; la finca no està pagada en la seva totalitat i aquesta és la condició bàsica per poder dur a terme a La Trapa alguns dels projectes inicialment prevists perquè tinguin lloc a la finca. Es per això que ara, al moment que la pressió urbanista ha tornat ésser encetada i algunes de les àrees naturals més valuoses de l'illa són terriblement amenacades, el GOB considera fonamental acabar d'adquirir la finca i demostrar-nos a nosaltres mateixos quin és el sentiment del poble mallorquí front els espais verjos i el vertader grau de sensibilitat i de respecte a la natura. AJUDAU-NOS A SALVAR LA TRAPA.

Políticament, la seva estructu-

Lamentablement, aquests fets poden succeir a qualsevol municipi de Mallorca o illes germanes. La coincidència precisa entre la informació que facilita l'autor/s de l'escrit i la seva idea de falsejar allò que els documents diuen just el contrari (segons consta al llibre d'actes de la Secretaria de l'Ajuntament), asseguren una íntima connexió entre gent de l'Ajuntament i l'autor/s del manifest. Tot plegat, un disgust i un desencant per aquells que intenten el desenvolupament cívic del poble.

A vegades, sembla que les ombres del caciquisme de principis de segle siguin les que actualment desfilen per pobles de l'illa. Aquest és el cas de Llubí.

NOTA DE LA REDACCIÓ

«CULTURA OBRERA I MOVIMENT SOCIAL»

El comentari que va escriure Carles Manera sobre aquesta obra d'Antoni Nadal, en el núm. 18 de EL MIRALL, es va publicar sense les primeres línies, malgrat que fossin oportunament i adequadament introduïdes a l'ordinador. Les reprodueix a continuació.

“La història del moviment obrer s'ha contemplat gairebé sempre sota una doble perspectiva: la història de les organitzacions obreres i de les seves lluites concretes. Partint de la constatació que en els dos casos els resultats són interessants, i òbviament, pretenen explicar el món de la classe obrera, hom no pot eludir un comentari crític al respecte. En termes generals, s'ha descrit més que analitzat, és a dir, s'han aportat investigacions de caire positivista que resumeix més que la història -o les històries- dels treballadors, la dels enfrontaments laborals.”

MONTDRAGÓ O LA INTRANSIGÈNCIA ESPECULATIVA

JOAN MAYOL

No es pot passar per alt la desgràcia que ha patit Montdragó. Una progressiva tensió parlamentària, posada de manifest per successives actituds antitransaccionistes, ha acomiadat el període parlamentari amb un vet del Govern, el segon en poques setmanes; a la tramitació d'un projecte de llei de l'oposició: la conservació de Cala Montdragó i els seus voltants.

Coneixeu Montdragó, la poètica cala de Santanyí? Anau-hi prest, abans que el turisme massiu l'envaeixi, i trobareu uns magnífics pinars, els estanys on moren els torrents, les arenes netíssimes... Aquesta recomanació de visita constitueix, sense dubte, el millor d'aquest article.

Els antecedents de la protecció de Montdragó són antics, i ja en temps del Consell General Interinsular hi va haver iniciatives i crides a la responsabilitat. Inútils. Els plans s'aproven, en tramitacions més o menys àgils. Els promotors de Montdragó pagaren obres al camp municipal d'esports; l'actitud municipal és totalment favorable als projectes (si el lector vol fer relacions causa-efecte, n'és ben lliure, però és segur que hi ha altres factors). Montdragó provoca la sortida d'un tècnic d'anomenada de l'equip de Jeroni Saiz, disconforme amb l'urbanització de la cala, permesa amb tota premeditació per l'actual Conseller d'Obres Públiques.

A la legislatura anterior, el tema és viu, però Unió Mallorquina no es vol definir, i la proposició de llei no arriba a tenir efecte. Les tramitacions, sí. Hi ha recursos, però mentrestant, es cremen etapes. Montdragó contribueix al desprestigi turístic de Mallorca, quan podria ser a la inversa. Revisites de gran tiratge a Alemanya i diverses cadenes de TV es fan ressò de la planificació de la desfeta. Si el patrimoni natural dels mallorquins no importa a la dreta, podríem esperar que sí ho fes la rentabilitat del turisme. En aquest cas, tampoc, i s'aproven plans per Montdragó.

Mentre s'aproven i tramiten pro-

jectes, l'ambient parlamentari es carregava. En successius enfrontaments centralisme-autonomisme o dret-esquerra, els grups majoritaris veten possibles transaccions, fent així, fins i tot, que es publiqui una llei sense exposició de motius (una xapussa amb pocs precedents, i que deixa en una positura més tost impúdica el mateix Parlament).

Presentam, des de l'esquerra, una proposta concreta: llei de protecció per Montdragó. El govern, fent allò que la ultradreta urbanística ha reclamat successivament des dels diaris, veta la tramitació del projecte de llei per les suposades indemnitzacions que es podrien derivar del Pla Especial a redactar.

Seria massa ingenu esperar el contrari, però és clar que hi ha temes que la dreta no vol ni discutir, ni decidir en votacions representatives. Té el

dret legal de vetar, perquè el reglament de la cambra li dona, però que cadascú reflexioni sobre el dret ètic a imposar des d'un govern minoritari la destrucció d'un espai natural sense voler considerar la veu del poble de les Balears a través dels seus representants, dels que forma part, per cert, el mateix batle de Santanyí, als escons d'AP.

Es curiós: quasi al mateix temps que passen aquestes coses, un jutge trameta a l'Audiència l'expedient per jutjar el Batle-Diputat per injúries contra una de les persones que més han lluitat a favor de Montdragó.

La cala, els estanys, l'arena i els pins encara hi son. I, no és massa ingenu dir que no s'ha perdut tota esperança: és vital, i és ver. Hem d'intentar, tothom, que la cala, els estanys, l'arena i els pins hi siguin per a tothom i, si és possible, per sempre.

ENTREVISTA A MATEU MORRO, SECRETARI GENERAL DEL PARTIT SOCIALISTA DE MALLORCA/ESQUERRA NACIONALISTA

ANTONI NADAL

Mateu Morro i Marcé va néixer a Santa Maria del Camí el 1956. Estudià Història i ha exercit l'ensenyament i una tasca important com a investigador i articulista. Antic lluitador antifranquista, ha estat reelegit secretari general del Partit Socialista de Mallorca-Esquerra Nacionalista en el IX Congrés Nacional que aquest partit ha celebrat a Palma el propassat mes de maig. Amb Mateu Morro hem mantingut l'entrevista següent:

- ¿Com valora els anys transcorreguts durant el seu primer període com a secretari general del PSM-Esquerra Nacionalista?

- Han estat uns anys molt intensos, perquè immediatament després del VIII Congrés hi va haver el referèndum de l'OTAN -un referèndum en el qual el PSM va propugnar el no a l'entrada a l'OTAN- i poc després hi va haver les eleccions generals de l'any 86; , més tard, les autonòmiques, les municipals i les europees de l'any 87. Per tant, han estat uns anys de molta d'activitat política. En aquests anys, el PSM ha hagut de lluitar contra una operació política que consistia, més o menys, a animar els nacionalistes moderats, els pragmàtics, els assenyats, a optar pels partits que tenen poder, bàsicament pel PSOE, entès com un partit que podia assumir en la seva pràctica elements del nacionalisme. Va esser el cas, per exemple, de Damià Ferrà-Ponç quan el desembre del 86, sense avís previ, sense cap casta d'informació als seus companys de partit -nosaltres ho vàrem saber per la premsa, a la primera plana d'*El Dia*-, ens informàrem que havia passat al PSOE. En aquesta operació hi ha una desqualificació del PSM com un partit testimonial, com un partit que no serveix. Es a dir, un poc el missatge és que el nacionalisme polític no és viable políticament. Pot haver-hi un nacionalisme cultural, de caràcter lingüístic, però el nacionalisme polític no existeix. Existeix, si de cas, condemnat a un radicalisme testimonial, i les opcions pragmàtiques i assenyades han de fer altres camins. Evidentment, era una operació política dirigida

a a desarticular el nacionalisme del PSM i a afermar els partits centralistes, el nacionalisme espanyol.

- Quin és l'estat actual del PSM?

- L'estat actual del partit és un poc l'estat d'un partit que està lligat a una societat plena de contradiccions. La societat mallorquina no és una societat articulada associativament, no és una societat amb l'existència d'una consciència nacional o d'una consciència de país i el PSM respon un poc a aqueixa societat mallorquina. El PSM és un partit que ho té quasi tot per fer, que ha fet molta de feina els dotze o tretze anys de la seva existència; ha fet molta de feina en un context difícil, perquè ho ha hagut de fer sense doblers, sense el suport dels mitjans de comunicació, etc, amb unes grans dificultats per fer arribar les seves idees i el seu missatge a la població, a l'electorat, i ara el PSM es troba en un moment que és ben clar: a les properes autonòmiques, l'any 91, tothom dona per descomptat que la dreta en aquest país revalidarà el seu triomf. Hi ha

● L'estat actual del partit és un poc l'estat d'una societat plena de contradiccions

una certa resignació de part dels homes i dones d'esquerra i nacionalistes després de les autonòmiques del 87; el predomini de la dreta, bàsicament d'AP, és molt sòlid i el PSM es troba amb el repte de lluitar i treballar perquè una opció nacionalista i d'es-

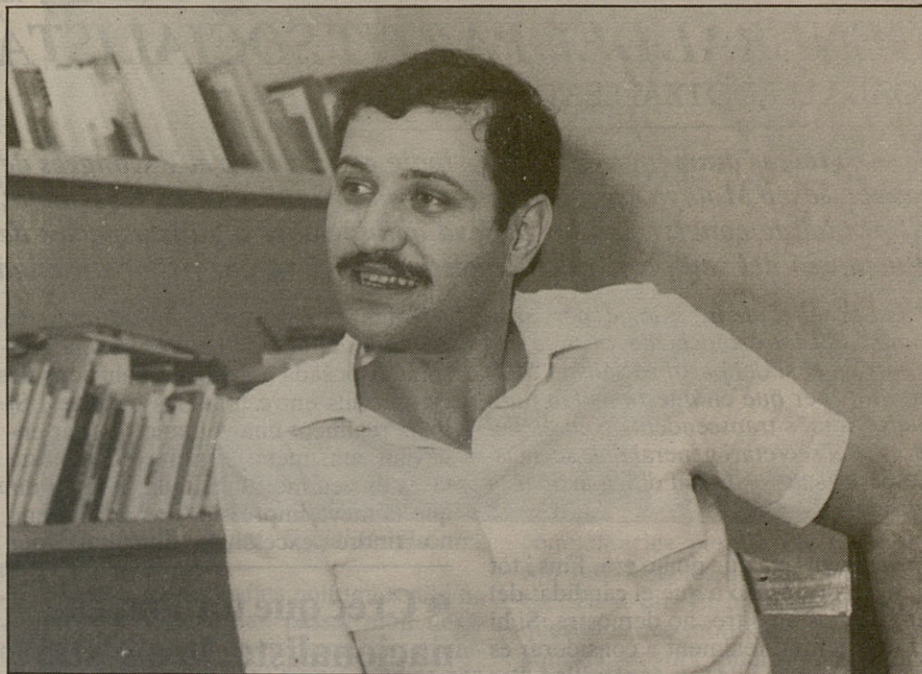
querres avanci a les properes autonòmiques i en una perspectiva de mig i llarg termini pugui arribar a ésser una alternativa a la situació política a Mallorca.

- En el IX Congrés, el PSM-Esquerra Nacionalista s'ha proposat «una major implantació social del nacionalisme d'esquerres a Mallorca i a les illes Balears». De quina manera pensa aconseguir-ho?

- Pensam que no hi ha fórmules màgiques. Si existís una fórmula màgica que permetés arrelar el nacionalisme dins la societat mallorquina i nosaltres la coneguéssim, evidentment seríem feliços, però malauradament no existeix aquesta fórmula màgica i l'única forma de fer arrelar el nacionalisme és fent feina concreta en llocs diferents. El nacionalisme no és una paraula, no és una conversa de cafè, no és omplir-se la boca de grans definicions, com «autodeterminació» o «independència», que són, sense dubte, legítimes i vàlides, però que no basten per fer arrelar el nacionalisme. El nacionalisme és ésser dins allò que afecta la gent, les diferents problemàtiques dels diversos sectors socials, des de les laborals i sindicals a les de les barriades, de les infraestructures sanitàries i educatives, de les demandes d'una protecció del territori i d'una política lingüística coherent. I ésser present dins aquestes demandes socials i plantejar propostes serioses. Això és difícil. Això exigeix una força política capaç de reflexionar i una organització molt forta. Aqueixa és la feina que el PSM es proposa fer aquests anys.

- Quant al PS de Menorca, en un primer nivell, ens trobam amb unes relacions immillorables. Ara, el juny, el PSMé té una assemblea i planteja la mateixa cosa que nosaltres, de fer una federació nacionalista i d'esquerres. Amb el PSMé tenim una trajectòria de col.laboració. Som partits germans, partits que pràcticament no tenim divergències de cap casta, més enllà que Mallorca i Menorca són diferents, sociològicament i econòmicament. I farem, amb gairebé tota seguretat, aquesta Federació. A Eivissa i Formentera, desgraciadament la situació és una altra. La d'Eivissa és una societat encara més desarticulada i descohesionada que la mallorquina, molt més, on el procés turístic ha destruït maneres d'organització seculars que d'altra banda estaven dominades i continuen estant dominades per formes caciquistes de poder, per formes d'un particular caciquisme que és prou conegut. Es una societat sense associacionisme, amb una escassa consciència proteccionista, on el territori ha estat més maçolat encara que a Mallorca; l'idioma està en una situació a Vila d'Eivissa agònica. Llavors, fer qualsevol plantejament autònom a Eivissa és molt difícil. Des de Mallorca, tampoc podem solucionar aquests problemes. Nosaltres servim com un exemple. De qualque manera, el PSM en aquests moments és una espècie de model de referència per a aquelles persones que s'adonen que el PSOE no és alternativa, que les forces centralistes no són alternativa, que s'adonen, a més, que en els municipis que gestionen aquestes forces se segueixen els processos d'un urbanisme desfermat, d'amiguismes i de corrupcions de tota casta i aspiren a fer una altra cosa, però realment és molt llunyà encara el moment d'aconseguir articular una força nacionalista a Eivissa i Formentera.

Arreu de l'Estat, tenim unes pases fetes ben clares, com són la coordinació i la feina amb els companys d'Unitat del Poble Valencià, d'Entesa de l'Esquerra, d'Euskadiko Ezkerra i del Partit Socialista Gallec-Esquerda Ga-

tament amb dos col.lectius que s'hi han incorporat fa poc: l'un és Asambleia Canaria, partit d'esquerra nacionalista de les illes Canàries, i l'altre és un grup aragonesista. La nostra opció és evident: articular a l'Estat una proposta que ens serveixi per fer front a les eleccions europees, de caràter d'esquerra, de nova esquerra i de sentit nacionalista. Nosaltres estam en aquesta feina, tot i acceptant les dife-

● La d'Eivissa és una societat encara més desarticulada i descohesionada que la mallorquina

aquests diferents partits: cadascun respon a realitats polítiques diferents; per tant, no som partits coincidents, però el projecte de fer una esquerra des de les nacions de l'Estat, una esquerra no sotmesa a una direcció centralista i, a més, una nova esquerra no-dogmàtica, no-sectària, plural, superant les tradicions històriques de l'esquerra i del moviment obrer amb un sentit integrador, i una esquerra ecologista i pacifista, són punts de coincidència que ens permeten fer de nou

- ¿Què resta del militant antifranquista que fou Mateu Morro?

- Per sort o per desgràcia, resta tot. Evidentment, la meua evolució política es pot dir que ha estat la de tots. Hem passat d'una situació de dictadura a una situació política diferent, encara els meus plantejaments polítics continuen essent els mateixos que a començament dels 70 em varen moure a integrar-me dins el moviment polític d'esquerres i nacionalista de les Illes. Més o menys pensava com ara, els meus criteris ideològics eren els mateixos. La situació política, però, no era la mateixa. Hem après més coses. Hem entès, o començam a entendre, que la nostra societat està canviant. Que hi ha un sistema polític en el món, no just a Mallorca ni a l'Estat espanyol, sinó en el món, diferent. Que hi ha canvis d'estructures. Tot això, dins una total identificació amb allò que jo sempre he cregut des del primer dia, en una opció nacionalista. Quan jo em vaig incorporar a la lluita política no hi havia cap opció nacionalista, encara no existia el PSM. Estic parlant del començament dels 70, però jo pensava exactament igual en una opció nacionalista no-depenent i pensava en un opció socialista conseqüent, i som allà

JOSEP MOLL I MARQUÈS, SECRETARI GENERAL DEL PARTIT SOCIALISTA DE LES BALEARS

JOANA LLADÓ I BALLESTER

El tercer diumenge del mes de maig es va cloure el V Congrés del Partit Socialista de les Balears i el senyor Josep Moll va ésser reelegit Secretari General. Ens ha semblat interessant tenir una conversa amb ell per tal de conèixer millor la seva opinió sobre alguns aspectes del Congrés així com altres projectes d'actuació del seu partit. Per aquest motiu el vàrem visitar un migdia al seu despatx de Parlament.

- És prou evident, i lògic per altra banda, la coexistència de distints corrents en el si del partit socialista. Malgrat tot, per què en qüestions tan puntuals i a més transcendents com és l'elecció del secretari general dels socialistes de Balears es fa tan difícil arribar al consens?

- Jo em pensava que no ho era. Fins i tot la meua disposició a que el candidat del consens fos un altre, ho demostra. Si hi ha una actitud realment a considerar és que la integració de tots és el millor. Per tant, aquesta és la prioritat màxima. Però comprenc, al mateix temps, que hi pugui haver companys que ho vegin d'una manera matisada i que considerin que el consens, tal com s'oferia, no era suficient.

- A quina oferta varen dir no els oficialistes per restar al marge de l'executiva?

- Crec que quan no s'arriba a un acord en definitiva diuen que no les dues bandes. Uns diuen que no a allò que estava ofert i els altres diuen que no a oferir encara més. La culpa sempre està repartida, però supòs que tothom creu que la major part la té l'altre.

- Les discrepàncies, tenien alguns aspectes concrets?

- No. Des de la perspectiva del grup que havia resultat majoritari en el procés pre-congressual, es considerava que les pretensions d'ocupar càrrecs per part del grup que no havia guanyat aquell procés (i que els demanaven com a condició per integrar-se) no reflectien correctament la relació de forces dins el partit i que, per tant, demanaven més càrrecs d'aquells que els corresponien.

- És difícil per un secretari general compaginar aquestes tendències? Quina és la vostra tasca?

- Sí, és difícil. Un secretari general que es trobi, i pràcticament s'hi troben tots, amb un partit on hi ha grups que defen-

sen diferents postures, ha de tenir un caràcter dialogant i ha d'ésser una persona disposada a arribar a solucions de compromís entre totes les postures. Si hi ha realment una voluntat de tirar endavant un mateix projecte, aquesta tasca es veu molt facilitada, i he de dir que la meua impressió, fins ara, és que no tindrè excessives dificultats per

• Crec que tothom és nacionalista, la qüestió està en saber de quina nació

aconseguir aquesta unanimitat d'actuació.

- Ho basau fonamentalment en el diàleg?

- Exacte. Crec que en política el diàleg és la clau gairebé fonamental de tot,

podrien arribar a crear enfrontaments?

- Evidentment. Si es produeix una situació de manca de diàleg es van radicalitzant les postures i el resultat sol ésser o bé una explosió de conflictes interns o bé, en els casos pitjors, una escisió.

- Dins la situació política d'ara i aquí, amb un govern conservador, quines possibilitats hi ha de dur endavant el vostre projecte?

- Tant en el Congrés federal com en el nostre Congrés de la Federació hem arribat a la conclusió que allò que ha fallat al partit socialista durant aquests darrers quatre anys, concretament a les Illes Balears, i pel que diuen els companys d'altres federacions també a altres bandes, ha estat el contacte directe amb els ciutadans. La política a fer ha d'ésser de gestió correcta i honesta, i als polítics socialistes la capacitat i l'honestat de gestió se'ls hi ha de suposar i l'han de tenir, però això no basta.

tant dins un mateix partit com entre els partits i entre les institucions. Jo som un gran partidari del diàleg i la meua gran crítica al Govern conservador, en aquests moments, és la seva incapacitat de diàleg.

- De no ser així, els diferents corrents

- Us sembla encertada la postura presa pel Sr. Fèlix Pons pel que fa a la presidència de la Federació Socialista?

- Encertada o no crec que no és l'expressió adequada. Jo crec que és lògica des de la seva postura. Fèlix Pons és el President del Congrés de Diputats, la ter-

cera persona de l'escalafó jeràrquic d'aquest país després del Rei i del President del govern. Em sembla molt lògic que per respecte a aquest càrrec tan important no vulgui entrar dins una batalla de grups interns del partit. Em semblaria absolutament lògica la seva actitud de formar part de la candidatura com a President si hi hagués una sola candidatura no discutida pràcticament per ningú; però si hi ha oposició, el President del Congrés de Diputats no es decideix a favor de ningú dins aquesta confrontació, i com que desgraciadament hi va haver aquesta mica de rebuig respecte a la meua candidatura, Fèlix Pons va considerar que no havia d'ésser el candidat a president.

- Com veis el futur polític de Francesc Obrador?

- Això ho ha de decidir el Partit. El futur polític de qualsevol company que tenguí aptituds per ocupar qualsevol càrrec, i Francesc Obrador en té, el partit serà el que decidirà quins càrrecs ha d'ocupar. En aquests moments el que està ben clar és que Francesc Obrador és un dels bons batles socialistes que hi ha a les Illes Balears, ha demostrat que sap gestionar molt bé un municipi tan complicat i tan difícil com Calvià i, per tant, ha demostrat que està capacitat per altres coses.

- Després d'aquest Congrés se sent parlar d'estratègia municipalista. Què vol dir? Per quines raons s'ha convertit ara en tema de debat? En substitució d'alguna altra estratègia o en funció d'alguns tipus de necessitats?

- Bé, jo crec que les dues coses, però sobretot la primera; és a dir, un canvi d'estratègia en un sentit. Nosaltres estàvem convençuts que la gestió eficaç bastaria perquè els ciutadans renovassin i augmentassin la seva confiança en el partit que demostrava que era capaç de fer les coses en benefici de tots. La nostra conclusió és que això no basta, sinó que és necessari un contacte molt més directe amb el ciutadà. Hem conclòs que parlar de guanyar les eleccions autonòmiques només té sentit si és un objectiu final d'una estratègia que comença per guanyar les eleccions municipals. El que volem fer és estar primer en contacte amb els problemes dels ciutadans perquè s'adonin que els gestors més honestos i més encertats que poden triar són els socialistes, i a partir d'aquí guanyar les autonòmiques.

- Quines són les novetats polítiques sor-

gides del V Congrés Socialista Balear?

- Jo crec que novetats polítiques n'hi ha una sèrie, però han passat molt desapercebudes. Hi ha un tema, per exemple, desconegut per l'opinió pública que fa referència al plantejament que feim sobre els Consells Insulars. Tots sabem

• Quin paper han de jugar els Consells Insulars? Nigú no s'ha atrevit mai a definir-lo

que els Cosells Insulars són unes de les Institucions més controvertides per no dir les més controvertides de la Comunitat Autònoma. Quin paper han de jugar els Consells Insulars? Ningú no s'ha atrevit mai a definir-lo. Els "insularistes", que dic jo, agafen l'Estatut i diuen que segons l'article 39 els Consells poden exercir les competències en no sé quants de temes. I és cert que ho diu, l'Estatut. Però també és cert que en política les coses han de tenir una racionalitat i que traduir literalment a la pràctica política aquest article suposaria crear una burocràcia absolutament desproporcionada, molt superior a les necessitats d'una població com la de Menorca i Eivissa. El que nosaltres exigim en qualsevol cas, és que si hi ha d'haver transferències o delegació de competències sigui als tres Consells i no es pot excloure el Consell de Mallorca. Delegar-ho als tres Consells, com preveu l'article 39, suposa buidar de contingut el govern de la Comunitat Autònoma. Suposa, també, crear greus problemes a l'hora de controlar l'exercici d'aquestes

competències perquè els Consells no són responsables davant el Parlament, etc. És a dir, hi ha tota una sèrie de qüestions que molt alegrement ignoren aquests senyors quan només demanen més competències. En el nostre Congrés, a la nostra ponència, hem posat èmfasi sobre aquest aspecte, entre d'altres.

- Encara no fa gaire que es va provocar una polèmica tot partint d'unes afirmacions que definien de nacionalista el vostre partit. Com es concreta el nacionalisme en aques cas? Quines característiques defineixen la tendència nacionalista del partit?

- He tengut una polèmica considerable sobre aquest tema amb companys que es defineixen nacionalistes. Jo sempre dic que el primer que s'ha de fer és definir el concepte nacionalisme si no es vol caure en demagògia i confusions. Desgraciadament els senyors d'Aliança Popular m'han donat la raó, els senyors d'Unió Mallorquina m'han donat la raó i el senyor Gori Mir i la seva Unió Balear també m'està donant la raó. Resulta que ara tothom és nacionalista. AP és nacionalista, així sí que ...! Jo sempre dic que el PSOE no és un partit nacionalista, és un partit socialista, que és una cosa diferent; però que AP o UM i el senyor Albertí ens vulguin fer creure que són nacionalistes ... i no parlem del CDS o de qualsevol altre partit que em puguin posar d'exemple, perquè el nacionalisme, si no es defeneix molt clarament, permet totes les demagògies possibles. Jo em guardaré moltíssim de definir el PSOE com a partit nacionalista; és una partit socialista. Nacionalistes ho poden ésser tots: els d'esquerres, els de

drete, els d'extrema dreta, i més perquè crec fins i tot que tothom és nacionalista, la qüestió només està en saber de quina nació. Hem de tenir molt clar quines són les nostres arrels, quina és la nostra personalitat com a poble, perquè només tenint clar això podem decidir cap on volem anar. Si som un poble amb unes característiques, una cultura i una identitat determinades, llavors cada un de nosaltres, segons la seva ideologia, intentarà configurar aquesta societat, el sistema de convivència d'aquest poble. Som socialista respecte del camí de configuració de la nostra societat i som nacionalista com ho és qualsevol ciutadà de qualsevol país; tots estimam la nostra nació, el que passa és que n'hi ha que s'equivoquen de nació.

- "Mallorca, terra de tots"?

- Aquest eslogan va ésser confusionista i, per tant, també una equivocació. "Terra de tots" va permetre la demagògia i la varen fer crec que dretes i esquerres. Volíem dir que a un país que està caminant cap a una Europa Unida no es poden posar barreres al moviment de les persones, sinó que els problemes de la immigració i de l'atur s'han de resoldre per altres vies.

- S'ha parlat, al darrer Congrés, d'algun programa que faciliti la integració de l'immigrant socialment i culturalment?

- La meua executiva anterior havia elaborat, abans que començàs l'allau de processos electorals, un document que era una proposta del partit socialista per fomentar la integració dels immigrants dins la societat illenca. És ara una de les tasques que tornarem reprendre, entre altres coses perquè crec que a les mateixes eleccions catalanes s'ha demostrat que és una tasca importantíssima. No

pot ésser que en una situació en què les Comunitats Autònomes cada vegada administren més sectors, part important de la població consideri que les eleccions autonòmiques no els afecten.

- Podríeu fer, amb poques paraules, una valoració de l'acció del Govern Central en matèria autonòmica?

- El Govern Central, com tots els governs centrals, té una carta reticència a precipitar processos de descentralitza-

● "Terra de tots" va permetre la demagògia i la varen fer crec que dretes i esquerres. Va ésser un slògan confusionista

ció de funcions. Això és lògic. El Govern Autònom ha exactament el mateix; s'està negant rotundament a cedir qualsevol parcel·la del seu poder als Consells Insulars. Tota institució que té un àmbit d'actuació és reticent a que li retallin aquest àmbit. Dit això vull afegir que el govern socialista, en qualsevol cas, ha estat el govern que ha accelerat més el procés de transferència de competències a les Comunitats Autònomes. Que no és suficient? Absolutament d'acord. Així i tot crec que està ben clar que després de la resolució del 31 Congrés federal del PSOE la línia que haurà de seguir el Govern també és d'augmentar les competències de les Comunitats Autònomes que no les tenen totes i arribar a una nivellació del sòtil de competències.

- Posats a triar davant una qüestió important, pesarien més els criteris socia-

listes de Madrid o els de la Comunitat tot i éssent conservadors?

- Primàriem immediatament els criteris socialistes d'aquí i no els criteris socialistes de Madrid. Nosaltres, evidentment, formam part d'un partit que té responsabilitats grossíssimes a nivell del conjunt de l'Estat i és per això que no podem ni volem actuar aïlladament.

- Els partits nacionalistes d'esquerra, quin paper juguen?

- Jo crec que un paper important pel fet de mantenir una actitud de defensa, sense compromís, d'una identitat cultural, d'una identitat de poble que hem de defensar tots i que nosaltres també defensam en el nostre àmbit. Ara bé, crec que el paper dels partits nacionalistes d'esquerra, aquí i per tot, no deixa d'ésser un paper testimonial.

- Estaríeu disposats a pactar amb ells?

- Sí, no sols estariem disposats sinó que ja varem fer una oferta de col·laboració; no necessàriament de convergència, però sí de col·laboració i de plantejament en comú de les qüestions que ens afectin, i la veritat és que no ho hem aconseguit.

- Són conegudes les discrepàncies entre PSOE i UGT a nivell estatal. Quina és la situació a les Illes?

- A les Illes hem tegut sempre una relació molt positiva. Sempre que hi ha hagut un tema que podria ésser causa de conflicte entre el partit i la UGT, el que he fet ha estat convocar una reunió entre les dues executives per tal d'aclarir el tema. Fins ara sempre hem pogut evitar la confrontació, i les discrepàncies que hi hagi pogut haver s'han mantingut dins un ambient de diàleg.

PAPERS PINTATS I PINTURES MARCS I MOTLLURES

*Casa
Domar
Flores*

ARTICLES PER A ARTISTES

Sant Miquel, 77 - Tel. 72 14 83
07002 PALMA DE MALLORCA

**AGÈNCIA
IMMOBILIÀRIA
FERRER**

Miquel Àngel Ferrer Montserrat
(Assesoria jurídica pròpia)

**COMPRA, VENDA I LLOGUER DE
RÚSTIQUES, PISOS I XALETES**

Pl. Major, 1. 2n. Tels. 71 31 88 - 71 53 63
07002 PALMA DE MALLORCA

.....“Abans de deixar-nos endur cap el món dels somnis, convé tenir tres coses a prop del comodí: un tassó d'aigües preclares, un orinalet de porcellana pintada a mà i una història escrita, per a encetar els fantasmes del paisatge oníric”.

“LA DAMA D'ABANS DE LES GUERRES”

RAPHEL PHERRER

Què puny la dama, fitorant l'ansa del seu coll de cega? Què cerca entre la calitja del clotellet innocent? No té por que les rancoroses espines de la rosa borda li castiguin amb massa severitat els ditons d'impudícia incitadora?

La dama d'abans de les guerres, dolçament allunyada de qualsevol consciència, espera. Espera. Espera...Qualque home caurà a la seva trampa i, deixant aquesta fotografia -víctima d'insuportable desanament amorós-, el mascle l'esperarà a una cantonada romàntica per a oferir-li una vida d'escurada diària, un fill capellà-historiador-poeta, una monja tancada a les fosques coves de la casta i un primogènit atrevit -mariner xulet-, que segurament anirà un dia a La Havana per a tastar el bouquet de la guerra i la fragància de la Veritat feta fulla de tabac... I després -oh, després de cinquanta primaveres, s'entén!- la

*“Quan he volgut
llevar-me la màscara,
l'havia aferrat al meu
rostre. Quan me la he
llevada i me he vist al
mirall, ja havia tornat
vell”*

(Fernando Pessoa).

dama d'abans de les guerres, encara plena de sagrament de niu i paritori, es quedarà viuda i solitària sense recordar que -a aquesta fotografia-, nua i embedelida, un dia va viatjar pel pensament de l'home.

En trobar aquesta prova de joventut estormeïada, al fons d'un caaix oblidat i ple de naftes, la dama d'abans de les guerres comprendrà la jugada del Temps i deixarà caure una llàgrima agre...

IAJES
MARTELL S.A.

Oms, 50-b P. O. Box 696
07003 PALMA DE MALLORCA
Balears

Tels. (9)71/71 13 46* - 72 38 42*
Tx. 68705 - 68714 bima E

Carles III, 2-b
EIVISSA
Balears

Tels. (9)71/31 24 72 - 27
Tx. 69318 - 69015 bima E

Plaça del Príncep, 4
MAÓ - MENORCA
Balears

Tel. (9)71/36 70 13
Telèx 69434 bima E

Artistes de la part forana

LLORENÇ BURGOS

MIQUEL V. SEBASTIAN

La major part de l'activitat artística mallorquina està centralitzada a Ciutat de Mallorca, on hi ha les galeries d'art més importants així com les institucions polítiques i administratives que organitzen continuament tota mena d'activitats i exposicions. La premsa i la propaganda són mitjans de insubstituïbles que informen a totes les Illes d'aquests esdeveniments. Els millors compradors i/o col·leccionistes de quadres viuen a Palma i poder entrar dins llurs circuits tancats i hermètics és el gran desig de tota persona que aspira a ésser un artista, paraula màgica que aplicam als qui somnien estar en el món de les arts. Un pintor, músic o ceramista de la part forana ho tindrà més difícil a l'hora de trobar oportunitats per donar a conèixer la seva obra, però això no és un impossible pel seu triomf. Basta repassar la llista dels pintors mallorquins més famosos a l'actualitat i veurem que Miquel Barceló és de Felanitx, Juli Ramis de Sóller, Joan Bennàssar de Pollença.

Llorenç Burgos és de Manacor, viu i pinta a aquesta ciutat, on darrerament hi ha hagut un ressorgiment artístic encomiable amb la inauguració i restauració, per part de l'Ajuntament, d'una sala d'exposicions a la Torre de les Puntes, que sota el patrocini i organització d'un actiu Patronat d'Arts Plàstiques i seguint una línia de qualitat, és el suport perquè artistes joves i d'altres de consagrats puguin penjar-hi les seves obres.

En Llorenç és un dels que hi ha exposat enguany, exactament pel febrer i ara, amb la perspectiva dels mesos passats, ens pot fer un balanç més objectiu del que li va suposar aquesta experiència.

- Bé, crec que malgrat la gran labor que es fa a la Torre de les Puntes, digna d'aplaudir per l'ajut que representa als pintors d'avantguarda, l'ambient idoni a Manacor encara no s'ha aconseguit. Sí que hi ha pintors, escriptors i músics, però cadascú va pel seu compte. No hi ha tertúlies ni canvi d'impressions, el contacte és mínim.

- Pot ésser que a Ciutat hi passi el mateix. Gent com la que feia el "Neó de Suro" o el "Grup Criada" ja fa temps que passaren a millor vida. Ara

el pintor és l'estrella i tornam als mites individuals, als grans triomfadors.

Llorenç Burgos gesticula i mou les mans recolzant el que diu quan recorda els seus començaments.

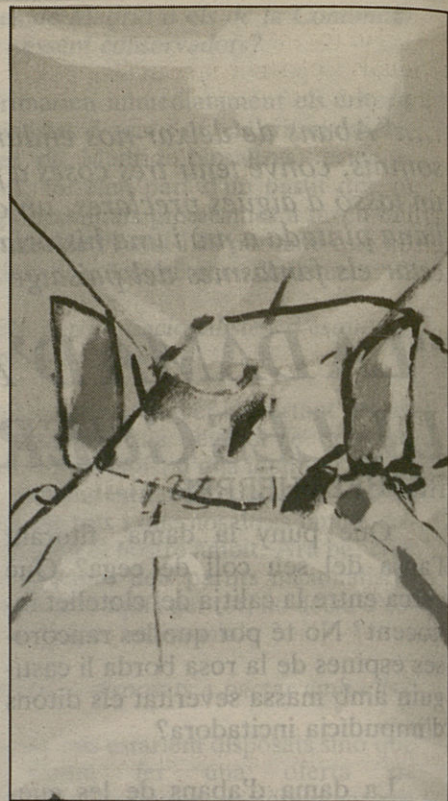
- D'al·lot ja em pegaven bragues de dibuixar i pintar. Em duraven

● La meva etapa del bodegó fou la més clàssica i convencional

un cert temps, ho deixava i hi tornava. Vaig decidir dedicar-m'hi seriosament fa uns dotze anys. Anava els horabaixes a l'acadèmia del professor Miquel Mataix i vaig aprendre nocions acadèmiques de dibuix, però molt simples. Puc dir que som autodidacta, m'he fet a mi mateix treballant i provant tècniques diverses. Crec que tothom té unes actituds per al dibuix, i també que s'ha de néixer amb una sensibilitat especial per desenrotllar aquesta activitat. A mesura que passen els anys se'n va aprenent.

- I a mesura que passen els anys hauràs canviat de tècnica més d'una vegada.

- Uff! Bastantes vegades. He passat per períodes de surrealisme, ex-

Acrílic damunt tela

pressionisme, pintura matèrica, fins i tot he fet bodegons romàntics que mai he mostrat. Es que som tímid i tenc por al públic i a la crítica.

L'etapa del bodegó fou la més clàssica i convencional, la que agrada més als compradors que venien a ca meva. Hem avançat en moltes coses, però en pintura el gust de la gent és encara als segles XVI i XVII. El camí de normalització artística serà llarg. Un exemple el tenim en els mobles que es fan al meu poble, tots clàssics i barrocs. El moble contemporani es du de la península.

- Quin és el teu procés de creació, des de la idea al resultat final?

- Depèn de l'obra que vaig a fer. Si té una certa importància, si és un encàrrec, faig uns estudis previs i, ja damunt la tela, ho vaig transformant i recreant.

- Quan creus que és acabada?

- Es pot perdre per estar massa feta o poc treballada. De vegades la deix reposar i passats uns dies hi torn, retocant, afegint o llevant.

Guanyador de diversos certàmens (la llista és interminable) i finalista del Ciutat de Palma d'enguany, Llorenç Burgos creu que no té sentit anar a concursos, que és millor exposar.

- He fet set o vuit exposicions individuals i n'estic content. T'anima a seguir pintant.

- Com és la teva obra?

- Es una mescla d'espai, forma i color. El tema és secundari. Empr acrílics o pintura plàstica, perquè ofereixen més avantatges que l'oli; aquest seca molt lentament. La pinzellada acrílica és més fresca, pots fer veladures, transparències i aconseguir qualitats. M'agraden els tons ocres i mesclar colors complementaris (blau i taronja). Els temes que m'inspiren són

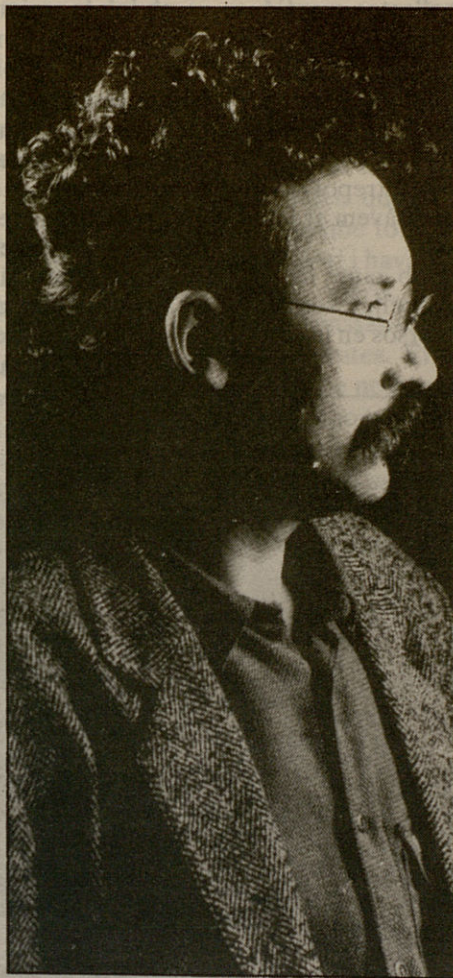
• M'agraden els tons ocres i mesclar colors complementaris

figures humanes envoltades d'un ambient indefinit.

- Ambient indefinit que dona un cert misteri al conjunt. Ens podries parlar dels murals que acabes de fer per a l'escola de Sa Murtera?

- Ha estat un encàrrec de l'Ajuntament de Manacor. Van veure la meva darrera exposició a la Torre de les Puntes i el regidor de Cultura me'ls va proposar. L'Ajuntament està restaurant escoles rurals per aprofitar-les per acampades, excursions, caps de setmana. Eren un repte, perquè la tècnica de pintura mural a l'estuc no admet la correcció i potser mai l'hauria emprada. N'estic satisfet. Són dos murals de 3'5m x 1'4m. Hi he pintat al·lots, figures, bolles, cubs i piràmides. També hi ha una menció-homenatge a les figuretes que es trobaren a la Torre dels Enagistes, també de Manacor.

I així és Llorenç Burgos, un home sezell, afable, que admira a Cèzanne,

Llorenç Burgos

Mompó i Bacon, que sent passió per la bona música i que la seva màxima il·lusió, avui per avui, és exposar a Ciutat i seguir pintant com ha fet fins ara.

Es refereix als graffiti dibuixats a les parets de la façana, planta noble i capella de la Torre dels Enagistes, monument manacorí dels segles XIII i XIV, actualment en restauració.

MALLORCA, MADINA MAYURQA? GABRIEL ÀNGEL VICH I MARTORELL

Malgrat que molta gent vegi com a pròspera l'època que ara viu el nostre país, a mi no m'ho sembla tant. Així, per exemple, posaria el fet que cada dia més Mallorca està en mans estrangeres, especialment dels ciutadans dels països més rics (àrabs, centro-europeus, etc). S'ha vist mai que un país estigui en mans d'estrangers? Hi ha qui diu que més del cinquanta per cent de Mallorca no és "mallorquina". La intenció de compra quasi sempre sol ésser la més rentable: urbanitzar, on sigui, en les condicions que sigui, i subornar a qui s'hagi de subornar. Ben poc val una signatura. I així està Mallorca, cancerosa de ciment, s'enfonsa dins la mar que un dia la feu néixer, també ara bruta i agonitzant.

Tot això ha fet que al nostre país hi hagi una fortíssima immigració de peninsulars en busca de feina, que si bé la troben en un principi, després la perden, augmentant les bosses d'atur a les nostres illes. Balears és la CA amb la major renda, mentres que és la que socialment viu pitjor. A més, l'estructura de la hisenda espanyola fa que quasi tot el recaptat vagi a altres terres (i se'ns ha arribat a acusar d'insolidaris). I nosaltres, sense un duro per als nostres grans i greus problemes.

Mentres, assistim atònits a un lamentable espectacle. En poc temps, tothom amb dos dits de seny ha après el significat d'una -per a molts novaparlau- balearització. En el moment en que aquesta ha estat més criticada (amb tota raó) es torna viure un "boom" constructor.

I si tots sabem la desgràcia que ens ha suposat el primer "boom", per què no aturam el segon i salvem i sanam el que ens queda? Beneit és el malalt que podent-se curar no ho fa. Segons això, fregam la imbecilitat, i veim sense dir res com govern i ajuntaments de tots els colors polítics les autoritzen contribuint a l'augment accelerat de la metastasi del càncer de Mallorca que ben aviat li provocarà la darrera agonia i la mort. Morirà la perla de la Mediterrània, l'hermosa d'entre les hermoses, la mare que ens va veure créixer. I com a bons mariners que no abandonen el vaixell que s'enfonsa, sàpigues Mallorca, que els mallorquins morirem amb tu.

QUARS
llibres tècnics

C/ REINA ESCLARAMUNDA, 13
07003 PALMA - TEL. 72 64 96

CRE-A-CCIÓ

En Guineu entonava "Remena, nena", amb veu de tenor, sota la mirada amatent de la Lluna que, embadalida, era la reina dels somnis.

El nostre caminar es feia evident perquè trepollàvem les idees pobres de les pedres, perquè il.luninàvem el camí per tirar endavant sense problemes.

Erem sis en total, sis excursionistes amb ganes de caminar i de córrer a través d'aventures. Aquella excursió, emperò, era un tant peculiar, la fèiem immersos en la fosca obscuritat de la nit.

-Quina hora és, Sampol? -va demanar en Tastí, que en aquells moments no se li veia la llarga cabellera rossa que el feia esser un tipus estrafolari.

En Sampol va enfocar la seva llanterna al seu rellotge, va contestar amb la gargamella seca i tenint els ulls negres mig desentenebrits:

-Les dues i deu. Ara fa cinquanta minuts que hem partit d'Andratx. No deu faltar molt per poder tenir sota la nostra vista el Coll de Sa Gramola-.

Aquells moments eren bastant alegres per tot el grup, jugàvem a fer gloses improvisades per animar-nos mútuament, cantàvem cançons antics ajudats d'aquella brisa impertinent d'estiu que feia tremolar lleugerament els arbres. Imitàvem els grills fent-los veure que nosaltres érem capaços de cantussejar millor que ells. Al poble d'Andratx, al qual hi havíem arribat en autobús a les vuit, ens ho havíem passat bastant bé, recorrent tots els seus carrers, fent amics pels bars plens de gom a gom, celebrant aquell dissabte, el darrer del mes de juny.

Un quart d'hora després ja érem al Coll de Sa Gramola, vora el camí de carro que ens conduiria a "Ses Basses". Ens vàrem asseure fent una petita rotllana, enllumenant-nos els uns a els altres.

-Com estàs, Curulla?-

vaig demanar a l'única al.lota que ens acompanyava.

-Em pareix que tot em va bé. No hi haurà res més bonic que veure néixer el Sol a vista àmplia des d'aquesta fermosa terra, veïna de la Dragonera-.

Na Curulla tenia certs dots físics que enamoraven, una prova fidedigna eren els seus pernills.

Parlotejàrem una estoneta curta. Vaig notar que Jolis estava una mica desencisat.

Sense cap pressa vàrem seguir el camí de carro. A les cinc i quart, després d'una llarga caminada, en la qual el

silenci havia estat alternat amb l'harmònica d'en Guineu, arribàrem a la Trapa, cosa que ens havia confirmat en Tastí. Sense aturar-nos seguirem caminant fins que arribar a la torre de cala en Basset. Davant ella vàrem descansar, observant la silueta de la Dragonera dins la mar negra, la seva remor es deixava sentir clarament.

Raonàrem la bona idea d'esperar la sortida del Sol abans de partir cap a Sant Elm des d'on faríem una excursió, nedant, a l'illot des Pantaleu. Vàrem descansar joiosos, a la vegada silenciosos, el que provocà que el cansanci se'ns notàs als ulls.

Eren les vuit i mitja del matí quan em vaig deixon-dir, a causa d'un moviment brusc d'en Sampol, que jeia arrepapant el seu cap damunt la motxilla.

Com que la transició entre el somni i la realitat, per a mi, era molt llarga, fins després d'un quart d'hora no em vaig adonar que encara el vel de la foscor encerclava la Terra, quan el Sol ja hauria d'haver aparegut.

Em vaig aixecar aterrat, vaig fregar-me els ulls ràpidament, vaig ullar el rellotge: les vuit i quaranta-cinc.

Després d'avisar els meus camarades i d'haver escatit amb ells sobre aquell adveniment tan estrany, decidírem atènyer Sant Elm.

LA FESTA MAJOR

PERE MOSEP LLADONET I RIERA

Sense pegar un mos, sense fer res més que mirar el dol de l'alba, amb un esglai que ens esgarriava vàrem penjar-nos a les espatlles les motxilles i partírem ràpidament cap al poble. L'harmònica d'en Guineu, mentre somniàvem un batibull de coses: una infinitat d'hipòtesis que feien trontollar la vida suprema, emetia sons que pareixien música "country". Davant els disgusts, en Guineu i la seva música eren la solució.

Jo pensava en quelcom sobrenatural, però també creia que el Sol s'havia pogut apagar, com qualsevol estrella. Vaig comentar-ho al meus companys, els quals també varen exposar les seves cabòries.

A Sant Elm, tothom era el carrer o guaitant pels balcons de les seves cases. Quasi tothom mirava el cel, en direcció a Palma, allà on hauria d'haver nascut l'astre. Vàrem demanar ajuda a un vell pescador, que estava assegut davant casa seva, observant el port. Va dir que ens podria acompanyar a Ciutat. Parlava amb la cara somrient i feia moure els pèls de la seva barba grisa. Ens va fer cavalcar en el seu 600. Durant el camí l'estretor dels nostres cossos era compartida pel pes de les motxilles que no havien cabut a la maleta del cotxe. El vell, més alegre que unes Pasqües, ens anava contant que la fi del món havia aterrat al sòlit de la vida, que ell estava a punt de morir, i que moriria veient aquella fi. El seu entusiasme ens va fer somriure a tots.

Ciutat jeia encesa, els colors de la seva il·luminació eren del tot variats, cosa que ens donava confiança, però que alhora melangia. Després d'infiltrar-nos dins aquell laberint d'edificis, sense veure circular gaires cotxes pels carrers, l'homenet ens va deixar a la plaça Espanya cridant: "Al·leluia!". Amb ànsia ens vàrem anar separant uns dels altres, perquè volíem estar amb la família.

Jo vivia davant l'institut Joan Alcover, quasi damunt de l'avinguda, damunt la pol·lució. En aquell institut feia poc acabava de fer el tercer de batxillerat amb gran èxit. Tots aquells anys d'estudi que havia viscut em pareixien estels fugagós. No, no estava preparada la Terra per aquell esdeveniment, el Sol era una font d'energia única.

Eren les dotze i mitja del migdia quan amb les meves claus vaig girar el pany de casa meua. En haver obert vaig percebre la remor del televisor, aquell xiulet inconfusible que se sent en estar un televisor en marxa. Els meus pares eren a la sala d'estar, asseguts davant l'aparell televisiu. Ma mare en veure'm, em va tocar l'espatlla i em va invitar a seure.

Vàrem entrellaçar un parell de paraules, parlant d'aquell fenòmen tan estrany. Mon pare deia que la televisió no sabia res, que només deia que el Sol, per causes desconegudes, aquell dia havia desobeït el seu cicle regular, i que la veu la tenien els científics. També em digueren que havien intercanviat impressions amb els cosins de Barcelona, els quals deien que la ciutat trontollava. No era l'única, a Palma també tot era greu, ma mare havia sortit per comprar el diari i havia trobat tancat. Només certs establiments restaven oberts.

I va passar una setmana, en la qual vàrem fer una infinitat de visites. El que més es veia pel carrer eren delinqüents, que no en devien fer cas del fenomen i feien de les seves. Tothom estava a l'expectativa, el fred feia que l'estiu tornàs un trists hivern en poc temps. L'estufa es va tornar a instal·lar, no només a casa nostra, sinó pertot. Les nostres plantes varen anar morint sense pressa, ja que la fotosíntesi no era realitzable sense energia solar. I així tots els boscos, jardins, ecosistemes, etc... Si no passava res estrany l'alimentació seria un element important per a extingir-nos. I la televisió que no s'arriscava a confirmar l'holocaust, que era ben evident.

Enmig de tota aquesta tempesta, només calia una mica de diversió, per gaudir de la vida, que en aquells moments era molt curta. Tot el grup excursionista ens reunírem, ens vàrem disfressar i vàrem animar els carrers de la gelada ciutat. Durant un quart de dia vàrem estar giravoltant, fins que quan ens trobàrem a la plaça Major ens adonàrem que teníem al darrera una mar d'al·lots. Vàrem fer una festa, jocs, concursos... tot improvisat. Fins i tot vàrem atreure els adults, que només sabien estar trists.

Va esser una gran festa, que va omplir la plaça Major. Fins i tot grups rock mallorquins varen venir a tocar cançons. Cantautors que sempre havien somniat amb la fama feien el seu recital. La solidaritat que havia emmudit durant una setmana i mitja esclatava allà enmig.

Després d'aquella festa, que l'anomenàrem "Festa Major", la ciutat es va encalenticir. Malgrat el fred, molts ciutadans sortiren al carrer, varen obligar a obrir bars i discoteques, per passar-ho bé.

Sí, s'havien d'aprofitar aquells moments, aviat tot es transformaria en una gruixada capa de gel, on no hi hauria mitjans informatius que dubtassin d'un fet intel·ligible.

SUPERXANSAS

Carrer Major, 27 - Telèfon 58 16 18

FELANITX

HISTÒRIA

SET ANYS L'ANY 36

FRANCESCA BOSCHI I CAPÓ

*Era un poble petit, pobret, tranquil, assolellat a rompre, d'estiu-
jants amb no massa doblers, uns -els que venien de Ciutat-. Els altres,
tenien sa caseta feta seva, sense referir, d'un sol aigovés les més de les
vegades, amb una portassa per tancar el carro i la somereta quan ve-
nien a passar les vacances de Sant Jaume. Tots treballaven a les saba-
tes i tenien bons sous i menjaven bé. Les dones encara duïen vestit de
pagesa de rigurós negre i mocador al cap travat per una agulla, que
voleïava a l'aire perquè no el duïen mai ferrat davall la barbata. Els
homes mataven el temps al cafè o bé, horabaixet, rentant mules i so-
meretes a la mar. Elles, jugant a cartes damunt sa carrera. I tots, ells i
nosaltres, fèiem horeta.*

Així vaig conèixer S'Arenal l'any 36. El poble ran de mar, mig palmesà mig llucmajorer, mig republicà mig falangista, xapat pel torrent dels Jueus i els tres ponts, el del tren, el de la carretera militar i el de les Enramades prop del mar, que feien de partió als dos ajuntaments. El padrí em deia que si em moria a la part de Llucmajor, de totes totes m'haurien d'enterrar a Llucmajor. Això em feia un poquet de calfred: els meus eren tots enterrats a Palma...

Cada diumenge hi anàvem, a S'Arenal, a ca uns amics mig francesos. Quan sortíem de Ciutat, devers les onze, amb un *Chenard* de color negre, fèiem sempre el mateix camí i gairebé la mateixa conversa. Can Pere Antoni, quina pudor de pell! El Molinar, el Coll d'En Rabassa i aquí, veus?, en diuen ca En Poca Roba, i venen gambes per pescar. Alerta aquest revolt! Can Pastilla i... la mar! Per fi, la mar. I arena i més arena, i els ulls s'eixemplaven fins a S'Arenal allà enfora, quatre casetes, quatre sivines i mosques i un sol, i un fred...

En temps de tot això mumare ja era morta. Devia fer poc, però ella no va venir mai a S'Arenal.

Morí el gener del 35, un any abans de la guerra. Tenia tants anys com el segle, molts nirvis, molta albúmina i un queixal extremer que la turmentava. Li tragueren quan no era oportú i en tres dies va estar enllestida. Una septicèmia de cavall. Diuen que ara l'hauria salvat la penicil·lina. Ves a saber. Potser el morir-se va ser el millor per a ella.

● El poble ran de mar, mig palmesà mig llucmajorer, mig republicà mig falangista

S'havia passat la vida vestida de negre guardant dol per germanes i ties, i més germanes. Quan morí, llavors jo vaig seguir el dol cinc anys més, dos tota negra i tres d'alivio. Guard encara un abrigit de seda negra, d'estiu, que duia per S'Arenal els vespres per anar a passejar: jo feia molta peneta a tothom, tan petita, sense pare ni mare, tan primòia, tan endolada...

L'estiu del 36 hi llogàrem una caseta petita, a S'Arenal, molt humil, allà on llavors seria la *plaza del Generalísimo*, que va fer cons-

Llops, vigilau l'infant.

No fos cosa

que els homes se'l menjassin.

Antonina Canyelles, "Quadern de Conseqüències".

truir el coronel (em pens que era coronel) Cirerol. Ell i el batle de Palma Zaforteza Musoles, vivien a la part alt, més enllà de la via del tren, i necessitaven bon camí asfaltat per arribar-hi.

Ja havia esclatat la guerra i algunes famílies, com nosaltres, sortírem de Palma per fugir de les bombes, deien el grans. Gent amb gent i la necessitat de bon conviure va fer que els petits ens féssim amics prest i el majors també. Compartírem l'amistat amb uns pocs de nins i nines del poble, sobretot amb dues filles del municipal, que era andalús casat amb una poblera, i quan duïa les orelles calentes la seva dona li arribava. Per elles (els grans no en parlaven mai davant nostre) sabérem de les purgues d'oli de ricí que cada vespre s'administraven a la seu de la Falange, o sigui l'estanc, el bar i correus que regentava el *Jefe del Movimiento*, un foraster/mallorquí, al cel sigui, camisa blava, fletxes vermelles, mànegues arremangades, calçons marrons, alt, moreno mostatxut i panxa grossa i uns ulls petits que pareixien riure-se'n de tot.

El *Caserio dels Republicans* va sofrir un llarg i dur càstig en les persones -sobretot- dels trencadors de pedra. Era gent forta, malparlada i renegadora, bevia canya, cassalla i seques d'un sol glop. La majoria era del pla de l'illa i molts d'ells no tornaren a treballar mai més després d'una nit d'aquelles.

Nosaltres enteníem molt bé què era una purga. Tots en preniem, o n'havíem pres, de purgues. En aquells temps tot es curava amb mitja unça d'oli (un tassonet com un *chato de manzanilla*, més petit). Era

com a miraculós: no tenies gana, purga; tenies febre, purga; menjaves massa, purga; tenies mal-de-cap, purga. Així és que quan les filles del municipal ens deien, d'amagat i en veu baixa: anit han donat quatre unces d'oli a s'homo de madò Mates, ens pegava tremolor, fred, vomitera i por, una por terrible d'aquell home que duia la camisa blava i es deia Manolo. I ell volia ser ben amic nostre, sempre ens feia molt de cas, i bromes, i ens estirava els flocs dels vestits o de les trunyelles si ens trobava pel carrer o anàvem a comprar picadura a l'estanc. No sabíem on ficar-nos, ni què dir, ni què fer...El més agosarat arrencava a córrer, fugint...

Un dia, que havien bombardejat fortament Palma, vérem entrar un vaixell de guerra, molt a prop, i tres o quatre, correguérem cap a la platja per veure'l millor. Al cel, un combat de caces ens feia alçar els ulls i ens ambadalia. De cop, ens sortí al pas en Manolo i ens va fer un crit. Partírem, cametes ajudau-me, i ell corria darrere nosaltres dient-nos no sé què i gesticulant. No sabíem on anar. Corria més que nosaltres i ens encaçava. Ja ens té, ja ens ha agafat, sentíem dins els nostres cors aquella por. Els llargs braços d'en Manolo s'estengueren i d'una abraçada forta ens ajocà tots damunt l'arena, bocaterrosos, i ens protegí amb la seva voluminosa humanitat: dues bombes esclataren a pocs metres i el foc de les metralladores dels caces, també. No sé si li donàrem les gràcies, crec que no. Teníem massa por. Por d'allò que ens acabava de succeir, de com ho

explicaríem a casa, de l'encaç que ens havia fet l'home dolent del poble.

I passaren dies, i bombardeigs, i purgues. I també, malgrat la por, aprenguérem a cantar cançons noves que venien de més enllà de la mar. Una d'elles, *giovinezza*. S'havia editat un llibret de sis o vuit pàgines amb cançons que mai no havíem sentit: *giovinezza* i una altra italiana, l'himne dels requetés, el de les margaritas i el dels legionaris -*La novia del legionario* ens agradava molt- i, per descomptat, el *Cara al Sol*. Les sabíem i les cantàvem, i les italianes més que cap altra perquè eren molt italianes -entre melodio-

ses i marxívoles- i bones d'aprendre, encara que no sabíem el què dèiem.

Un destacament de soldats que havia de marxar al front passà tot un estiu acampat ben prop de casa: d'ells aprenguérem marxas militars, l'himne d'infanteria, el *carrasclás* en versió nacional/mallorquina.

S'altre dia a s'Aigo Dolça, olça varen trobar un *tiburón*, on dins la panxa li trobaren, aren en Prieto amb un saxofon.

O bé, amb música de *giovinezza*:

botifarra catalana
ni formatge de Maó
ni truites a la francesa
no'n menjarà cap senyor.

No quedava més remei que estar al dia. Tothom vigilava a tothom, i els meus eren catalans-rojos-separatistes, amb la porta marcada, i havien d'anar ben vius i ungles netes. Calia escoltar els *partes* de la ràdio nacional i posar-se dret, mà alçada, quan en haver-se acabat, tocaven *Cara al Sol*. I aturar-se enmig del carrer, mà alçada, quan senties la corneta del campament tocar arriar bandera. D'amagat, portes barrades, llums apagats i quasi sense sentir-ho, escoltàvem els *partes* dels rojos. El padrí a un mapa de Catalunya com avançaven les tropes d'un i altre costat, i molt sovint hi havia amics per allà on passaven i les llàgrimes als ulls.

Ens assèiem a la carrera, a la nit, sense llum (prohibit, els avions podien veure-la). Cantàvem tot el repertori i ens escoltava tothom: ho fèiem bé, i si cantàvem sarsuela (uns

Mallorquídea

«Prêt a porter»

Velázquez, 6 tel. 7221 98
Avda. Compte de Sallent, 12 · Blanquerna, 3
tel. 7567 45 - PALMA

estieujants, quatre germans, tenien una gramola de maneta i molts discs) *Doña Francisquita*, *El manojito de rosas*, *Luisa Fernanda* o fins i tot *La Dolores*. Fèiem duets i cors... Déu del cel, ens movíem entre els 7 i els 14 anys!

I sempre alerta, i sempre no diguis, no xerris, no preguntis, vés alerta si et pregunten, alerta, alerta... Recorda't de no venir tard, recorda si et pregunten d'on, quan, com... I la contrasenya, *quién vive?*

España. I aquella altra més *cachonda*, *quién vive?* *Gente sobre gente fabricando gente para la nueva España*. Això anava pels italians "residents" a l'illa i per les moltes mallorquinetes que amb més o menys fortuna, i algunes d'elles amb molt d'encert i ben honestament, varen fer-se'n amigues, més o menys íntimament. Jo, d'italians, vaig veure'n molts, i a ca nostra, que teníem un taller de brodats, vàrem ser convidats a fer uns mocadors de roba d'escambrai de fil vermell i tela apli-

● Els meus em van dur a veure el "Conde Rossi", no fos que algú digués que no hi anàrem

cada negra, reproduint la bandera de Falange. A un cantó hi havia, o bé *las flechas de mi haz*, o la firma i, me pareix, el perfil del *conde Rossi*.

Molts d'anys, dins un calaix de ca nostra, havia romàs un mocador d'aquests. Quan morí la padrina, fa deu anys, vaig regirar-ho tot per trobar-lo. Inútil. Supòs que, prou esfeïda per allò que representava, el devia llençar.

Perquè érem catalans, els meus em van dur a Cort quan va venir el *conde Rossi*, no fos que algú digués

que no hi anàrem. Jo no el veia, només el sentia cridar, esgargamejar-se, animar per a la lluita, però no el veia. M'alçaren en braços i encara record la por que em va fer i el lloc on érem: just davant l'antiga farmàcia Rosselló, tocant el carrer dels Bastaixos. Por i calfreds, sense saber per què, una por un poc animal d'amagar el cap, d'aferrar-te fort a qui et té en braços.

I, mentres i després, la guerra, les bombes, les purgues, la gana i en Manolo i la *giovinezza*.

Josep Massot i Muntaner em retornà als 7 anys el dia que presentà el llibre *Vida i miracles del "conde Rossi"*, que no era ni militar, ni *conde*, ni Rossi. Ell i uns senyors de complexions físiques ben conegudes per mi, que seien a primera fila. Gràcies, pare Massot, per haver-me retornat a la infància i per haver-nos proporcionat a tots l'ocasió de veure que els temps estan canviant, però que encara no han canviat del tot.

International House

Activitats socials i culturals
Viatges d'estudi

Cursos d'Anglès
Cursos d'idioma i metodologia per a professors

Centre oficial dels exàmens per a professors de la Universitat de Cambridge i del Royal Society of Arts.

Centre oficial d'exàmens de la Universitat d'Oxford.

Pg. Mallorca, 36 - Telèfon 72 64 08 PALMA DE MALLORCA
Barcelona - Girona - Mataró - Palma de Mallorca - Reus
Sabadell - Tarragona - Terrassa - València

LA CATALANITAT DELS MALLORQUINS DE L'EDAT MITJANA SEGONS LA CRÒNICA DE PERE EL CERIMONIÓS

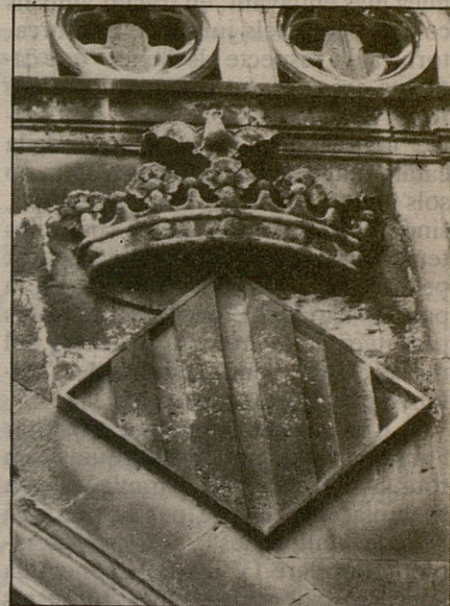
GABRIEL ENSENYAT PUJOL

Durant molt de temps es va negar l'existència a l'Edat Mitjana de cap mena de "consciència nacional" o de "sentiments nacionals". El fervor religiós de l'època, l'ideal "universalista" de Respublica christiana o les versàtils condicions econòmiques es pensava que havien impedit el sorgiment de les nacionalitats. Avui dia, en canvi, hom considera que és precisament en aquest període quan apareix el fenomen nacional i, fins i tot, com diu R. Fédou "por una forma de proceder muy característica de la actual investigación histórica, se tiende incluso a hacer retroceder cada vez más el fenómeno; tras haber situado en la Baja Edad Media los "tímidos comienzos de la idea de nación", se ha fijado su fecha de nacimiento en el siglo XII, nacimiento que no sería más que un "despertar" de naciones, cuyos orígenes habría que buscar en los siglos VIII i IX" (1).

Una vegada que és lícit, doncs, parlar de l'existència de nacionalitats a l'Edat Mitjana, és innegable l'afiliació nacional catalana dels mallorquins després de 1.229, resultat de l'evident caire català de la conquesta, assenyalat unànimement per la historiografia. Així mateix les referències documentals mostren com pertot arreu els habitants de Mallorca eren considerats catalans, "catalans de Mallorca" com sovint apareix escrit a la documentació. A més, a l'illa, és ben coneguda l'absència en aquests temps de cap mena de sentiment "criollista", àdhuc durant els anys de la monarquia autòctona: la manca de suport dels illencs a la causa de Jaume III en produir-se la reintegració de 1.343 n'és la prova més evident.

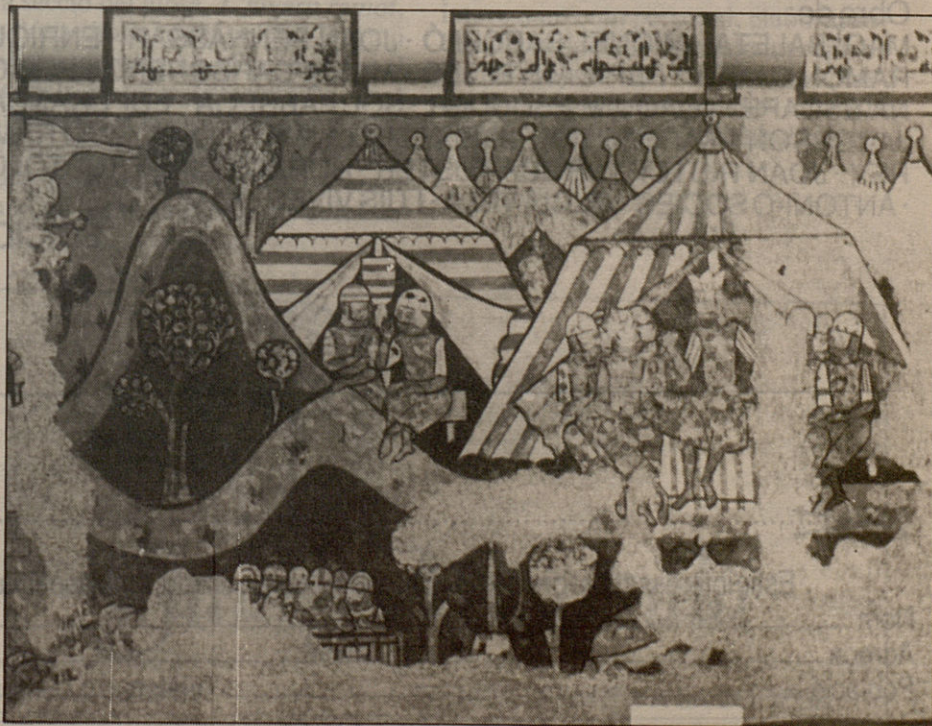
Tot això fa que, en parlar dels mallorquins de l'Edat Mitjana, no puguem deixar de costat les seves arrels catalanes i la seva reputació com a tals. En aquest sentit l'època de Pere el Cerimoniós constitueix un dels períodes on tenim més testimonis escrits sobre la consideració dels habitants de Mallorca com a "catalans". Això indubtablement obeeix, en principi, al desig del monarca de justificar la reincorporació però a la vegada demostra el que era una realitat objectiva inqüestionable. Alguns d'aquests testimonis són ja ben coneguts i no necessi-

ten cap mena de comentari perquè el text ja ho diu tot. Per exemple, el tant vegades esmentat fragment del privilegi de Sant Feliu de Guíxols atorgat per Pere IV en 1.365 i en el qual es deia textualment que "los mallorquins e poblats en aquella Illa sien Cathalans naturals, e aquell regne sia dit part de Cathalunya, e en altre temps en Corts generals sien haüts e reputats

per Cathalans..." (2).

Lògicament aquest sentiment es veu reflectit a la Crònica de Pere IV (3). Així podem veure com el monarca dóna com una de les raons de la reincorporació el fet que els súbdits de la Corona de Mallorca "eren catalans

e naturals nostres" (4). Com ha assenyalat el professor Hillgart aquesta manifesta catalanitat dels mallorquins expressada pel Cerimoniós contrasta a la Crònica reial amb la representació dels més fidels servidors de Jaume III com a estrangers (5), la qual cosa evidencia més la doble intenció del monarca de què parlàvem abans. Una mica més endavant, en tractar amb els comissionats pels jurats de Mallorca, torna a dir respecte els illencs "que catalans eren, e que catalans tostemps foren lleals" (6). Com diu F. Soldevila, "la insistència del rei a parlar de la catalanitat dels mallorquins respon no sols al que era una realitat persistent, sinó al sentiment d'esquinç (per a les terres catalanes: sentiment compartit pels súbdits, com pot deduir-se de la participació de Barcelona i d'altres passatges de la crònica) i al desig del rei Pere de fer sentir la unitat de Catalunya i Mallorca" (7).

Així mateix hom pot constatar l'absència del mot "mallorquins" en tota la Crònica. La paraula es veu reemplaçada sempre per la perífrasi "els de Mallorca"; així, per exemple, quan Pere IV relata la coneguda anècdota sobre les tebes protestes d'alguns ciutadans illencs en veure

posposat el regne de Mallorca al de València en les intitulacions reials comença diènt: "Es ver que els de Mallorca conceberen algun desplaer..." (8). Com remarca Soldevila mateix, en comentar el fet, aquests habitants de Mallorca "són catalans, com els ha recordat el rei. I ells mateixos s'hi consideren" (9).

• És el període on tenim més testimonis escrits sobre la consideració dels habitants de Mallorca com a catalans

Finalment, podem veure com també Pere IV fa esment a la catalanitat dels comtats del Rosselló i la Cerdanya, la part continental de la Corona mallorquina, "qui són dins lo Principat de Catalunya" (10).

Tot això, en definitiva, palesa l'existència d'una certa consciència nacional assolida no sols pels súbdits sinó, en el cas que ara ens ocupa, per la reialesa mateixa, encarnada aquí per Pere IV. Evidentment quedava ja ben enfora l'època de Jaume I, un mo-

narca que, malgrat les seves conquestes militars i el gran expandiment de la Corona, no tenia gens ni mica clara la idea de nació com ho demostra el fet de dividir-la en dos Estats sobirans a la seva mort. Els cinquanta anys que separen la fi del seu regnat amb l'adveniment al tron de pere IV evidencien una notòria clarificació de la concepció nacional de l'Estat dins el Casal de la Corona d'Aragó.

NOTES

(1) René FEDOU: *El estado en la Edad Media*, Madrid, 1.977, pàg. 180.

(2) El text ha estat reproduït per nombrosos historiadors. Nosaltres l'hem agafat de Romà PINYA: *La participació de Mallorca en les Corts catalanes*, Ciutat, 1.978, pàg. 11.

(3) Utilitzaré l'edició de Ferran SOLDEVILA: *Les quatre grans Cròniques*, Barcelona, 1.971.

(4) *Ibid.*, pàg. 1.050.

(5) J.H. HILLGART: *Jaime I y Pedro IV de Aragón: sus crónicas en relación con el reino de Mallorca*, a "Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana", tom XXXV, Ciutat, 1.977, pàg. 315.

(6) *Les quatre grans Cròniques...*, pàg. 1.051.

(7) *Ibid.*, pàg. 1.185.

(8) *Ibid.*, pàg. 1.053.

(9) *Ibid.*, pàg. 1.186.

(10) *Ibid.*, pàg. 1.042

L'ART A L'ABAST DE TOT HOM Litografies, Gravats Xilografies, Bibliofília

Obra de:

MAGÍ BALETA · MIQUEL BARCELÓ · JOAN BENNÀSSAR · ENRIQUE BROGLIA · MIQUEL BRUNET · RAMON CANET · PEP CANYELLES · MARIA CARBONERO · PEP COLL · ANA COMELLAR · CRISTINA ESCAPÉ · JOAQUIM ESCUDER · SOL FÀBREGA · ESPERANÇA GARCIA · JOAN GOMILA · ELLIS JACOBSON · RAFEL JUAN · ALEIX LLULL · MIRÓ LLULL · JULI RAMIS · J. CARLOS REGO · MANOLO REY · JOAN RIUTORT · ROCA FUSTER · HORACIO SAPERE · TOLO SEGUÍ · FEDERICO SOBERATS · ANTONI O SOCIES · ALICIA VELA · LUIS VIVES · XAM

EDICIONS **6a** OBRA GRÀFICA S.A.

Puresa, 8

Telf. 72 57 61

07001 PALMA

Estic interessat a rebre informació sobre l'obra editada, amb especials condicions de subscripció.

Nom _____

Adreça _____

Població _____ Telèfon _____

L'HIVERN REMOT, DE RAMON GUILLEM

L'hivern remot és el segon llibre de poemes publicat per Ramon Guillem (Catarroja, 1959), després de *D'on gran desig s'engendra* (1985) i d'altres composicions poètiques incloses en l'antologia *L'espai del Vers Jove*. També és autor d'un estudi sobre *La tasca valencianista de Pasqual Asins i Lerma* (1984). A *L'hivern remot*, l'única d'aquestes obres que ha arribat a les nostres mans, ens trobam davant un equilibrat i sòlid poeta jove, que es decanta a favor d'una poesia alhora moderna i de sempre. Tot i que encara hi ha algun tractament dels temes que palesa la joventut de l'autor, la voluntat d'equilibri i de domini són evidents, així com el compromís -- personal i intrasferible-- de recerca de la bellesa: al primer poema del llibre, per exemple, d'una manera gairebé programàtica ens revela l'íntim jurament de "consagrar la meua vida / a la bellesa", promesa que el porta a acceptar un ofici (el de poeta) que considera propi "d'esmoladors de paraules, / de fetillers, de mags, d'estranyos bojos." El poema, la poesia, esdevé així el gran tema de les composicions del volum que conformen tota la primera part, *A recer de l'ombra que daval·la*. Assistim al desplegament d'una poètica en què l'escriptura es conver-

teix en un forma de vèncer la solitud, de conservar la memòria ("un poema és el desig de memòria"), de consolar el dolor, d'interpretar l'existència ("com un comentari, diguem-ne, al text original"), d'exterioritzar els fantasmes propis, etc. En resum, una lluita contra la mort, que consisteix a deixar "un testament de roses esquerda-des, / una quimera d'algú que potser fou, / un afany, una passió, els mots." El Poeta assumeix el seu ofici de creador de bellesa per tal de vèncer la destrucció, encara que sap que la seva societat no mereix aquest noble quefer. Tal volta aquesta primera part del llibre és, al meu parer, la més sòlida i as-solida. La segona, *Una música cega*, se subdivideix en dues en què predomina la temàtica amorosa. La imbricació del tema de la mort --més abstracta a la primera part que no pas aquí-- amb el de l'amor pren un caràcter àdhuc fatalista, car som condemnats "a estimar allò que sempre fuig." En aquestes composicions, amb la punta d'enginy pròpia de tot poeta-trobador (que, per exemple, el porta a la paradoxa a "Aquest poema no és per a tu"), l'amor s'imbrica en la recerca de la bellesa, preada, temuda i oblidada alhora. A la segona part d'aquesta última secció del llibre, *L'hivern remot*, que dona títol a tot el volum, Ramon Guillem combina els elements que al llarg dels poemes anteriors ha anat apareixent, tot completant així la seva visió de la vida, l'amor i l'art. En resum, podem dir que *L'hivern remot* és un bon llibre amb el qual l'autor ha

demostrat una esplèndida capacitat per a la creació poètica.

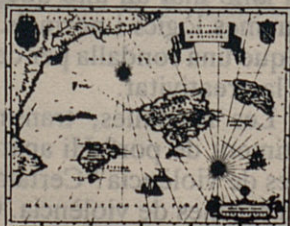
Pere Rosselló Bover

Ramon Guillem, *L'hivern remot*. Gregal Lli-bres (Poesia, 9).
València, 1987, 63 pàgs.

D'ADÉS I D'AHIR, DE M. VILLANGÓMEZ

D'adés i d'ahir., de M. Villangómez Llobet (Institut d'Estudis Eivissencs, Eivissa, abril de 1988). Aplec d'escrits i traduccions del gran poeta eivissenc triats per ell mateix. Hi predomina «l'obra d'ahir, d'anys enrera: una obra dispersa, en part inèdita, a vegades redactada en una altra llengua» i hi destaca la varietat de gèneres literaris que ha reunit: poemes originals, un conte, un opuscle, el capítol d'un llibre, un pròleg, un discurs, unes pàgines de diari personal, una carta, articles, traduccions (amb unes mostres magnífiques, d'altra banda), una peça de teatre envers. Un còctel tan interessant com personal, elaborat sobretot perquè s'hi vegin alguns replans en la pujada del temps. La miscel·lània està encapçalada en cada mostra per un preàmbul força il·lustrador.

T.H.

A la Mar Mediterrània, breu de la Cultura de la terra i el mar, emergeix l'Illa de Mallorca. El seu meravellós clima i privilegiada situació fan que hi creixi formes úniques i belles, amb esplendorosos rius coneguts des de l'antiguitat.

Jaume Mesquida

VINYES I BODEGUES A PORRERES (MALLORCA) Tel. 971/647106

VENDA DIRECTA A LA BODEGA

LES RONDALLES A L'ESCOLA, AVUI: MISSIÓ EDUCATIVA I IMPORTÀNCIA *

MIQUEL VIVES I MADRIGAL

Això era i no era..., bon viatge faci la cadenera. Un almud per a voltros i per a mi una barcella. Heu de creure i pensar i pensar i creure que hi hagué un temps, en què els padrins i les padrines, els pares i les mares explicaven, vora la foganya, rondalles als nins. Aquests, com astorats, badant uns ulls com si els haguessin de sortir, orelles dretes i ben altes, amb emoció al cor, aprenien què era la vida.

Vingué la TV, vingué la tècnica i les hores extres... I, els nins començaren a molestar a ca seva. Els pares compraren TV per tenir-los callats i ocupats. I quedà interromput un diàleg generacional molt enriquidor.

Avui, pocs expliquen contes. Només alguns nostàlgics i quatre educadors entossudits amb la cultura popular.

Però, vés per on, uns mestres compromesos amb la terra, han adaptat per a l'escola una sèrie de vint rondalles mallorquines, tractant de fer-ne una eina de lectura, un instrument de treball escolar senzill, visualment atractiu i agradable al nin i al mestre: LA COVA DE LA BRUIXA JOANA i EN JOANET CAMETA-CURTA I LES TRES CAPSETES són els títols dels dos primers llibrets.

Per què una adaptació dels contes fabulosos dels nostres padrins? Es que tenen sentit, avui, les narracions anònimes transmeses oralment en prosa de fets que es presenten com a imaginaris? Té sentit contar i llegir rondalles a l'escola del nostre món tècnic? Evidentment que sí. El conte, la rondalla té qualitats importants que fan que tinguin una especial funció educativa: (1)

a) Estimular la fantasia i la imaginació del nin. Les rondalles per la seva varietat temàtica, d'ambient, de situacions, de personatges, obrin una finestra al món i fan veure un ample ventall de possibilitats que en llur experiència quotidiana mai no haguera imaginat el nin.

b) A partir d'una rondalla coneixerà el bé i el mal, materialitzats pels personatges i les seves accions: el mal, simbolitzat pels gegants de

“L'Amor de les tres taronges” o, pel dragó, com a “En Martí Tacó”; el bé, simbolitzat per en Bernadet.

c) Les dificultats de la vida de l'home, els problemes de la vida d'alguns personatges, les lluites per l'existència entre els homes i animals. La gran lliçó dels contes fabulosos és la convicció sorgida dels esdeveniments que hi succeeixen, que sempre és possible arribar al final de totes les dificultats, que no és possible encarar-se amb la vida amb mentalitat de vençut. En definitiva, que “la por no és res en haver-la vista d'aprop”, que cal enfrontar-se amb l'adversitat, que és necessari afrontar-la.

d) De mostrar l'afany que tenim els homes de sobreviure més enllà de la mort, de la por que la nostra vida s'acabi. I sinó, quin sentit tenen les expressions finals de les rondalles?:

.I encara són vius si no són morts...

.I visqueren sempre fel·ços...

.I si no són vius són morts...

.I visqueren en santa pau i concòrdia anys i més anys.

e) De mostrar que arriba un moment en la vida en què hom ha de renunciar a la dependència dels majors i començar una vida independent, satisfactòria i confiada; de mostrar que fora dels pares també és possible la felicitat.

f) Que és precís de donar proves de la nostra capacitat per resoldre problemes i dificultats.

Obrir les portes de la imaginació, de la fantasia, és un dels aspectes educatius que més s'ha marginat per mor d'un esperit pseudocientífic, que ha oblidat que estar obert i receptiu a una situació diferent, no prevista per la societat o la ciència, és una cosa que únicament proporciona la imaginació, la fantasia, aquesta facultat intel·lectual capaç d'ajudar a desenvolupar el pensament divergent, de trobar noves situacions a petits o grans problemes.

Es important que l'escola no miri amb mal ull allò que surt dels esquemes lògics i normals. Res millor que una rondalla per desenvolupar la creativitat.

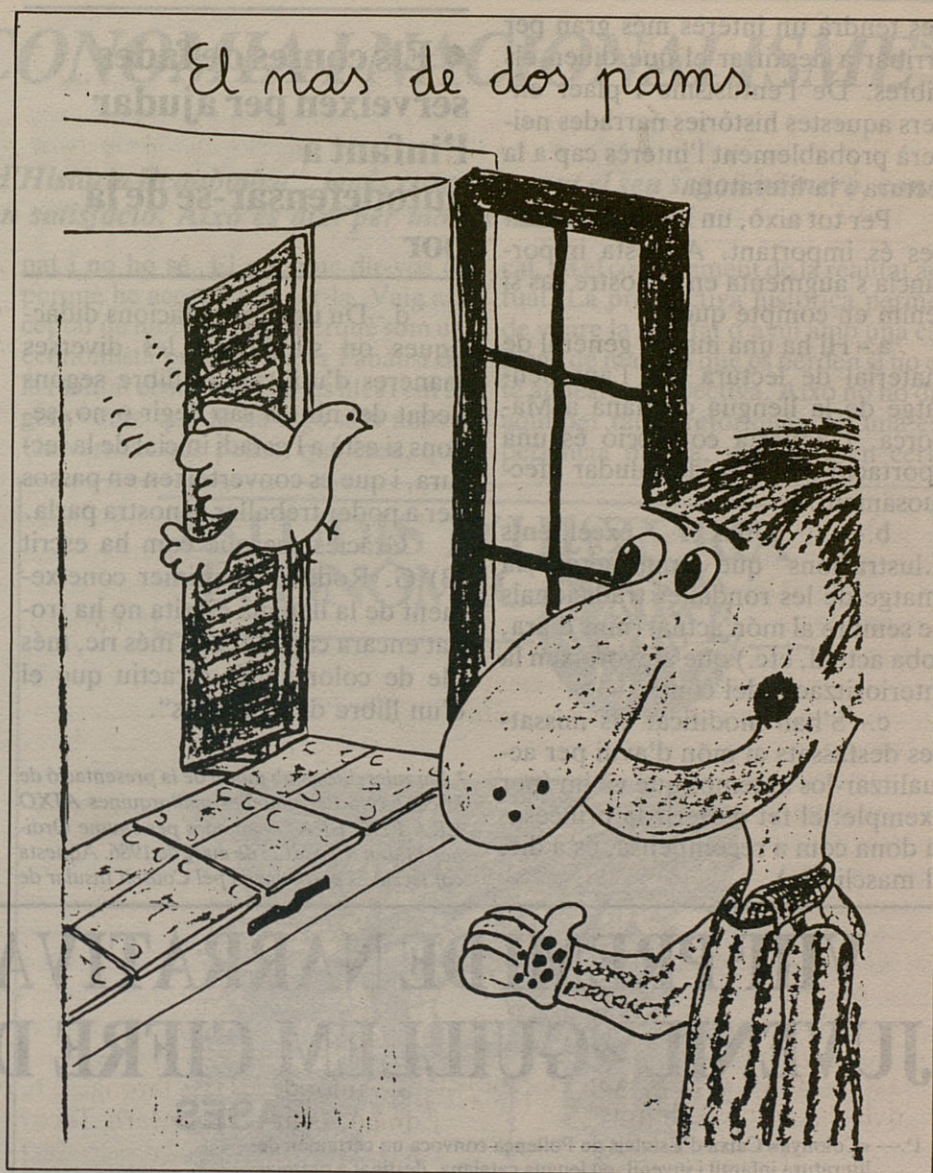
Les rondalles, transmeten un sentiment de por? Hi apareixen escenes de violència? Certament, n'hi ha d'escenes de violència. Cal plantejar-se si no seria bo suprimir o transformar aquestes escenes violentes, característiques dels contes populars? Però, cal demanar-se també, és que, a la vida real, el nin o la nina no es trobarà amb situacions

angoixoses, situacions de perill, una realitat quotidiana plena de petites i grans violències i temors? Es que l'escola ha d'explicar una realitat de mel i sucre quan la realitat quotidiana no té res de dolça? B. Bettelheim (2) ha explicat que, precisament, allò que tenen de positiu molts de contes és plantejar situacions problemàtiques (una família sense mitjans per sobreviure, un jove que ha de passar dificultats i proves), que l'heroi de la narració (amb el qual el nin s'identifica) acabarà solucionant les diverses situacions.

Els contes de fades serveixen per ajudar l'infant a autodefensar-se de la por, a conèixer-se, a mesurar-se, per sebre fins allà on un pot arribar. En suma, ajuden a presentar les dificultats fonamentals en què es trobarà l'home.

Les rondalles, com a patrimoni col·lectiu, transmeten una sèrie de coneixements, de tradicions, de manera de ser i de pensar, pròpies de la gent de la nostra illa. Llegint i treballant les rondalles estam transmetent una visió del món, una certa màgia, un cert tipus d'humor... Es a dir, d'alguna manera transmeten les arrels profundes de la cultura i de les creences del nostre poble. I, tota aquesta funció d'educar l'afectivitat dels nins, de mostrar els camins de la vida de l'home, les vies que condueixen a la cultura, de transmetre el valor del risc i l'audàcia, l'aventura i la lluita contra l'adversitat està recolzat sobre la base del llenguatge, sobre la paraula viva del nostre poble que no volem que es perdi mai.

I, a nosaltres, educadors, ens

toca esforçar-nos perquè aquestes frases que utilitzam, aquest vocabulari que empram no es perdi sinó que s'utilitzi adequadament, sense estereotips ni defectes, sense incorreccions ni barbarismes, perquè

ajudin a enriquir i millorar el verb incipient dels nostres alumnes. En definitiva, el conte fantàstic és el primer pas que acosta el nin o la nina a la lectura. Un nin que s'hagi aficionat des de petit a sentir ronda-

LLIBRERIA ANTICUARIA RIPOLL

LIBROS
ANTIGUOS

LAMINAS
GRABADOS

San Miguel, 12 - Tel (971) 72 13 55 - Apartado 338
07002 PALMA DE MALLORCA

lles tendrà un interès més gran per arribar a desxifrar el que diuen els llibres. De l'entusiasme i plaer envers aquestes històries narrades neixerà probablement l'interès cap a la lectura i la literatura.

Per tot això, un llibre de rondalles és important. Aquesta importància s'augmenta en el nostre cas si tenim en compte que:

a.- Hi ha una manca general de material de lectura per l'aprenentatge de la llengua catalana a Mallorca. I aquesta col·lecció és una aportació que s'ha de saludar afectuosament.

b.- Unes excel·lents il·lustracions que transmeten la imatge de les rondalles tradicionals de sempre al món actual (nins d'ara, roba actual, etc.) que afavoreixen la interiorització del conte.

c.- S'han modificat els missatges desfassats al món d'avui per actualitzar-los al temps que vivim (per exemple: el fet d'oferir la princesa, la dona com a recompensa, és a dir, el masclisme).

● Els contes de fades serveixen per ajudar l'infant a autodefensar-se de la por

d.- Du unes orientacions didàctiques on s'indiquen les diverses maneres d'utilitzar el llibre segons l'edat del nin, si sap llegir o no, segons si està a l'estadi inicial de la lectura, i que es converteixen en passos per a poder treballar la nostra parla.

Gràcies, perquè com ha escrit (3) G. Rodari "el primer coneixement de la llengua escrita no ha trobat encara cap itinerari més ric, més ple de color i més atractiu que el d'un llibre de rondalles".

* Paraules dites amb motiu de la presentació de la col·lecció de rondalles mallorquines AIXO ERA I NO ERA, adaptades per Jaume Ordines/Mateu Rigo, el 25 de març de 1986. Aquesta col·lecció és patrocinada pel Consell Insular de

Mallorca i editada per Editorial Moll.

Referències bibliogràfiques citades:

- (1) Cfr. JANER MANILA, G., "La funció educativa dels contes de fades", *La literatura infantil (Apunts per a una pedagogia descolonitzada de la lectura)*, ICE/Eds Embat, Ciutat de Mallorca, 1979.
- (2) BETTELHEIM, B., *Psicoanálisis de los cuentos de hadas*, Grijalbo, Madrid, 1977.
- (3) RODARI, G., *Gramática de la fantasía*, Avance, Barcelona, 1977.

BIBLIOGRAFIA BASICA:

- BETTELHEIM, B., *Psicoanálisis de los cuentos de hadas*, Grijalbo, Barcelona.
- BRYANT, S.C., *Cómo explicar cuentos*, Nova Terra, Barcelona, 1977.
- JANER MANILA, G., *La literatura infantil (Apunts per a una pedagogia descolonitzada de la lectura)*, ICE/Eds. Embat, Ciutat de Mallorca, 1979.
- PASTORIZA DE ETCHEBARNE, D., *El cuento en la literatura infantil*, Kapelusz, Buenos Aires, 1962.
- PETRINI, E., *Estudio crítico de la literatura juvenil*, Rialp, Madrid, 1981.
- PROPP, V., *Morfología del cuento*, Fundamentos, Madrid, 1977.
- PROPP, V., *Las raíces históricas del cuento*, Fundamentos, Madrid, 1974.
- RODARI, G., *Gramática de la fantasía*, Avance, Barcelona, 1977.
- SAVATER, F., *La infancia recuperada*, Taurus, Madrid, 1976.
- VENTURA, N.-DURAN, T., *Cuentacuentos*, Siglo XXI de España, Madrid, 1983, 4ª ed.

VIII^è PREMI DE NARRATIVA INFANTIL I JUVENIL «GUILLEM CIFRE DE COLONYA»

BASES

- 1ª.— «Colonya» Caixa d'Estalvis de Pollença convoca un certamen de literatura infantil i juvenil, en llengua catalana, destinat a premiar una novel·la sobre tema lliure per servir de lectura a infants i joves de 9 a 14 anys d'edat.
- 2ª.— Podran concórrer al Premi tots els autors que ho desitgin, sempre que l'obra estigui escrita en llengua catalana i sigui inèdita.
- 3ª.— Els escriptors que vulguin participar-hi hauran d'enviar els seus originals, escrits en llengua catalana, d'una extensió entre els 60 i als 80 fulls de mida holandesa, a doble espai i per una sola cara i per triplicat a: Colonya Caixa d'Estalvis de Pollença - Plaça Major, 7-07460 - Pollença (Mallorca), abans del dia 1 d'octubre de 1988, amb la indicació: Premi de Narrativa Infantil i Juvenil «Guillem Cifre de Colonya».
- 4ª.— Les obres presentades a concurs podran estar directament firmades per l'autor, indicant l'adreça i el telèfon o sota pseudònim, figurant, en aquest cas, les dades personals (Nom, Llinatge, adreça, telèfon), en sobre apart.
- 5ª.— El jurat, que serà format per Eulàlia Valer i Ferret, Josep pascual Comellas, Gabriel Janer Manila i Miquel Rayó i Ferrer, valorarà bàsicament la fantasia, la imaginació i el sentit educatiu de les obres presentades.
- 6ª.— El veredicté es farà públic en el transcurs d'un Acte Literari que es celebrarà el dia 12 de novembre de 1988, durant les Fires de Pollença i s'anunciarà oportunament el programa a desenvolupar.

- 7ª.— Els originals no premiats podran ésser retirats de la Caixa de Colonya durant els trenta dies següents a la proclamació del veredicté.
- 8ª.— L'obra guanyadora del Premi: «Guillem Cifre de Colonya» serà publicada per l'editorial «La Galera».
- 9ª.— La quantia del Premi serà de 400.000 pesetas, la meitat de las quals s'entregarà al guanyador a compte de drets d'autor.
- 10ª.— La presentació d'originals a aquest Premi suposa la plena acceptació de la Bases. En qualsevol cas, la Caixa de Colonya resoldrà les circumstàncies no previstes a les esmentades bases.

HISTÒRIA, ECONOMIA I NACIONALISME*

MIQUEL ALENYÀ

Presentar la revista "Estudis d'Història Econòmica", i més concretament el seu segon número, constitueix un motiu d'orgull i de gran satisfacció. Això és així per moltes raons.

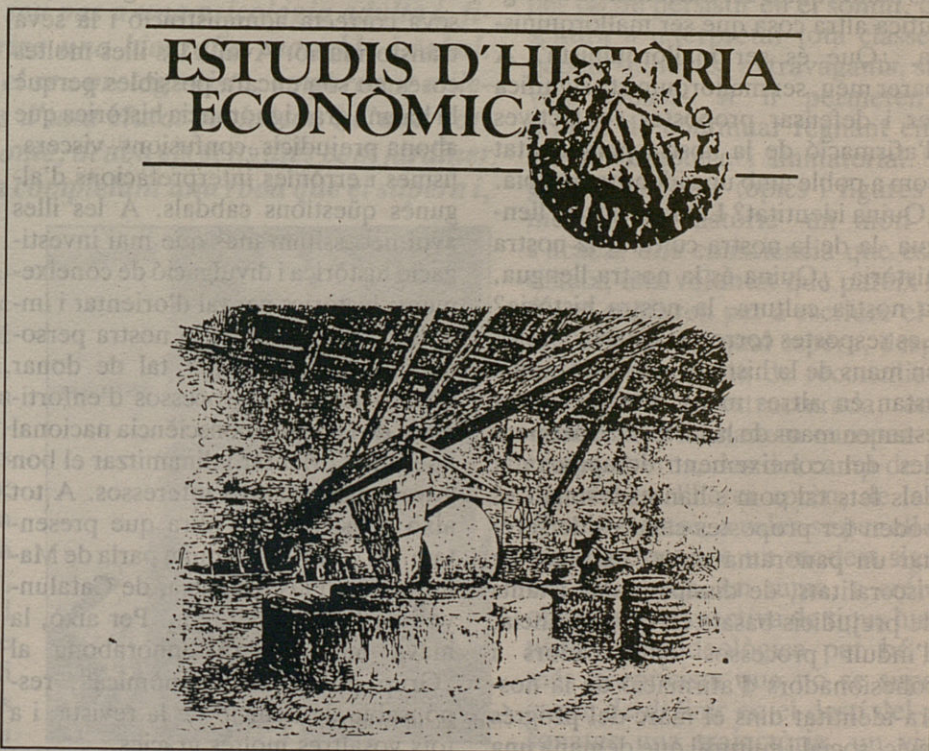
Primer de tot he de dir-vos que em satisfà moltíssim fer la presentació d'una obra important, d'una obra que fa goig perquè ha estat realitzada amb una gran afecció per la feina ben feta, amb una gran vocació per la història i amb un clar esperit de servei al nostre país. A la base de l'edició de la revista no hi ha cap grup financer, cap entitat comercial, cap grup de pressió... Hi ha només il·lusió, una gran vocació per la història i un clar compromís de servei al nostre país. Aquests tres elements constitueixen l'únic capital, el gran capital, que es troba al darrere de la publicació.

En segon lloc, fer aquesta presentació constitueix un motiu de satisfacció perquè l'obra no solament està molt ben feta, sinó que està feta amb una estructuració profundament i equilibradament mallorquina. El títol de la revista és en català, el nom del grup editor és en català, les normes de publicació es donen en català, la careta de la revista és feta en català... El continent de l'obra, i una gran part del seu contingut, estan fets íntegrament en la nostra llengua pròpia. Des d'aquests punt de vista la revista constitueix una aportació més, una aportació rellevant, al procés de normalització de l'ús de la nostra llengua. Altrament aquesta normalització es demostra, a més, en el fet que hi són admesos originals escrits en qualsevol de les llengües espanyoles: català, gallec, èuscar i castellà. La normalització de la nostra llengua es dona aquí, com per tot, associada a un ús predominant d'aquesta i a un profund respecte per totes les llengües espanyoles.

Haig de confessar-vos que no sé ben bé perquè se m'encarregà la presentació de la revista. Com sabeu, no som universitari, no som un treballador universitari, no faig feina a la Universitat, i la revista està íntegrament feta per universitaris. Tampoc no som historiador. ¿Per què se m'ha convidat a fer la presentació? No ho he demà-

nat i no ho sé. El que puc dir-vos és perquè he acceptat de fer-la. Vaig acceptar de molt bon gust perquè som un economista preocupat per l'anàlisi de la realitat econòmica de les illes i em fa goig veure que hi ha algú a la nostra Universitat que pensa, que creu, que

cal, en el coneixement de la realitat actual. La perspectiva històrica permet de veure la realitat d'avui amb una càrrega de matisos que es perden si no es té aquesta perspectiva. Això no ho dic aquí per raons retòriques. Es una experiència pròpia, viscuda i en certa

accepta, que comparteix i que fins i tot alaba el fet que la Universitat no té el monopoli de la investigació, de l'estudi i de la recerca.

D'altra banda, puc dir-vos que vaig acceptar de fer la presentació perquè, malgrat que no som historiador, la meua professió d'economista estudiós de la realitat econòmica regional m'ha duit a palpar la necessitat que té l'economista de conèixer la història per poder profunditzar en el coneixement de la realitat i dels seus mecanismes de funcionament. La manca de perspectiva històrica per poder profunditzar en el coneixement de la realitat i dels seus mecanismes de funcionament. La manca de perspectiva històrica impedeix d'avançar, tan bé com

mesura realitzada. Després de publicar el 1984 la "Introducció de l'economia de les Balears" no vaig poder resistir la pressió que sentia de pal·liar el meu dèficit particular de coneixements històrics, de la nostra història de Mallorca. Vaig esmerçar en la tasca dos anys i mig. Van ser dos anys de feina i d'emoció, de l'emoció que produeix entrar en comunicació amb els nostres avantpassats a través dels papers antics, dels documents originals, de les pròpies fonts...

A l'hora de fer la presentació no em queda més remei que ser molt breu. De ser-ho, per tarannà i per convenció. Diré solament que després de llegir els dos números de la revista crec que l'obra presenta sobretot dues qua-

litats destacables i rellevants. En té moltes més, però són dues les que a mi m'han commogut més.

Es un fet cert que avui està de moda dir-se nacionalista. Molts s'omplen la boca amb la paraula. Gairebé cap partit polític present a l'escenari de les illes deixa de fer propostes públiques que es qualifiquen de nacionalistes. Quan una paraula és emprada massa sovint, quan una paraula és acceptada amb un grau alt de generalitat, moltes vegades s'accepta buida de contingut. ¿Què és nacionalisme? Per als mallorquins ser nacionalista no significa altra cosa que ser mallorquinista. ¿Què és ser mallorquinista? A parer meu, ser mallorquinista significa fer i defensar propostes col·lectives d'afirmació de la nostra personalitat com a poble amb una identitat pròpia. ¿Quina identitat? La de la nostra llengua, la de la nostra cultura, la nostra història. ¿Quina és la nostra llengua, la nostra cultura, la nostra història? Les respostes correctes estan sobretot en mans de la història. En part també estan en altres mans. Però sobretot estan en mans de la història. Solament des del coneixement desapassionat dels fets tal com s'han esdevingut es poden fer propostes capaces de serenar un panorama massa carregat de visceralitats, de dissipar tants i tants de prejudicis basats en la ignorància, d'induir processos engrescadors i cohesionadors d'afirmació de la nostra identitat dins el marc del progrés cívic, social i cultural que demana una societat democràtica i moderna.

Altrament, en l'etapa de l'autonomia i de l'autogovern es fa palès com mai que la regulació dels processos de producció, distribució i acumulació no es poden dur endavant correctament si no es té una perspectiva prou clara de quins són els mecanismes que regeixen a les illes, de manera particularitzada i matisada, aquests processos. No es pot governar, no es pot administrar, no es pot dirigir la nostra societat, hereva més enllà de la seva pròpia voluntat d'una història col·lectiva mil·lenària, sense conèixer aquesta història. Es convenient dominar l'economia, l'administració pública, les tècniques de gestió, el dret, la tecnologia, el marketing, etc. Però ens és ne-

cessari, sobretot, conèixer la nostra història.

Avui la investigació històrica, i molt especialment la investigació de la història econòmica, es utilitza com a mitjà poderós de lucidesa, de serenitat, de clarividència i de sensatesa col·lectives.

L'obra que presentem té el mèrit, segons el meu parer el mèrit singular, de contenir una proposta clara a favor de la història entesa com a mitjà que a través de la investigació del passat fa possible la comprensió adequada de la realitat actual, el seu bon govern, la seva correcta administració i la seva transformació. Avui a les illes moltes coses no són encara possibles perquè hi ha una gran ignorància històrica que abona prejudicis, confusions, visceralismes i errònies interpretacions d'algunes qüestions cabdals. A les illes avui necessitem més que mai investigació històrica i divulgació de coneixements històrics per tal d'orientar i impulsar l'afirmació de la nostra personalitat col·lectiva, per tal de donar sentit i força als processos d'enfortiment de la nostra consciència nacional i per tal d'orientar i dinamitzar el bon govern dels nostros interessos. A tot això contribueix l'obra que presentem. Hi contribueix quan parla de Mallorca, del País Valencià, de Catalunya i de la resta del món. Per això, la meua més sincera enhorabona al "Grup d'Història Econòmica", responsable de l'edició de la revista, i a tots vosaltres moltes gràcies.

* (Parlament fet per Miquel Alenyà en la presentació de la revista "Estudis d'Història Econòmica" el dia 3-06-1988 en el marc de la VI Fira del Llibre)

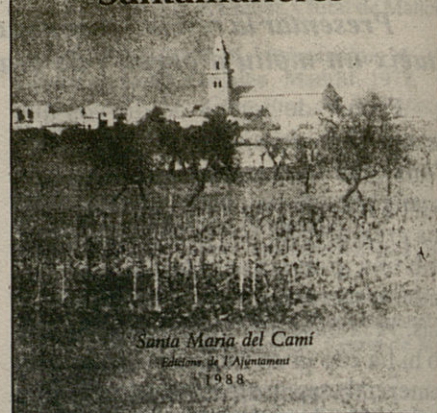
ESTUDIS D'HISTÒRIA ECONÒMICA 1988.1.

Ha sortit a la llum el segon número de la revista que publica el Grup d'Estudis d'Història Econòmica, fundat el 1985. Revista d'alta cultura editada per professors universitaris i estudiants amb escasses vel·leïtats academicistes. En aquest volum s'inclouen treballs de Jean Claude Hocquet, Isabel Lobato, Eloy Martín, Andreu Bibiloni, Ricardo Franch, Carles Manera, Walter Minchinton i Jan Pomarski. Les persones interessades podeu adreçar-vos a l'apartat de correus 1668 de Palma (Mallorca).

T.H.

LLEGENDES I RONDALLES

Llegendes i Rondalles Santamarieres

Llegendes i rondalles santamarieres és el quart volum de les publicacions «Coanegra» que edita l'Ajuntament de Santa Maria del Camí sota la direcció de Josep Capó. L'edició d'aquest recull ha anat a càrrec de l'esmentat Josep Capó i de Mateu Morro i porta una presentació de Gabriel Janer Manila. La primera part del llibre és formada per llegendes i rondalles publicades o que encara romanien inèdites; la segona part, és integrada per rondalles recollides per Mn. Antoni Maria Alcover. El llibre està il·lustrat amb un mapa i fotografies de Rafel Pizà. A més de l'esforç de la replega, cal destacar la pulcritud de l'edició, un exemple per a moltes publicacions locals.

T.H.

TURISME A LES BALEARS

Ha sortit al carrer *El Turisme a les illes Balears. Dades informatives. Any 1987*, editat per la conselleria de Turisme del Govern Balear. Es tracta d'una sèrie d'estadístiques descriptives dels moviments de passatgers a través dels aeroports illencs, trànsit marítim, ferroviari, allotjament, nombre de restaurant i cafeteries i apartaments.

Tot i que la intenció de la publicació és positiva, en el sentit d'aportar dades cada vegada més aproximades sobre els elements que afecten al turisme, és molt de lamentar la presentació que se'n fa. Una obra d'acceptable impressió i sense cap presentació d'un responsable de l'àrea de turisme del Govern Balear és de qualque manera criticable. És evident que l'edició anual de dades oficiosos sobre el subsector turisme és tot una lloanxa, però això no justifica la impossibilitat d'introduir un estudi semielaborat d'interrelació dels elements que es descriuen.

M.C.

BERTOLUCCI, SPIELBERG I ELS IMPERIS DE LA INFÀNCIA

(Una última observació sobre "El último Emperador")

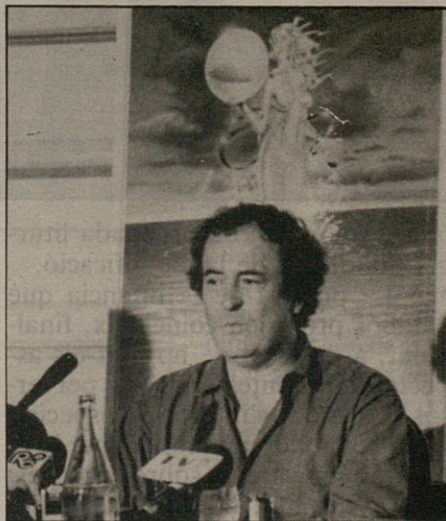
LLUÍS MAGRINYÀ I BOSCH

El Último Emperador tracta un cas excepcional de retenció de la infància, un cas de lluita constant contra la raó de la Història i de la pròpia evolució de l'individu, el seu pas a una psicologia adulta i, finalment, a tot allò que caracteriza una biografia raonable i cabal. Tant més excepcional per quant el seu protagonista, emperador milenari als tres anys, infant fabulós d'una ciutat prohibida i d'una cort innumerable de personatges de conte, acaba els seus dies com jardiner en una societat comunista, com a completant una roda que el supera i, tanmateix, el redimeix.

La infància de Pu Yi, rei i presoner, és mancada evidentment de naturalitat. Al lloc de la mare, té una bella dida, de la qual mama, com un gitano, fins als sis anys, i en continuaria mamant si no fos perquè, arribat un moment, els seus cel·ladors decideixen separar-los; en tot cas, per a ell, no és la seva dida, sinó la seva papallona. I en la pubertat, rep, com a pare un tutor, un estrany d'un altre regne, alt i pròvid, que tracta d'inculcar-li que hi ha altres coses fora de si, que hi ha un *occident* i, en ell, no només cotxes i música de *charleston*. Pu Yi n'aprèn una mica, d'aquest tutor, però, segons revelarà més endavant, casant amb dues dones i exhibint-se, fastuós, com un llibertí improbable de l'era del jazz, aprèn -ben cert és- sols el que li convé.

Vull dir que Pu Yi és perfectament capaç de suplir les seves carències, d'omplir el desert orfe del seu destí, ple, això no obstant, de llums, de perles, de colors; la solitud, el confinament, la buidor històrica i biogràfica, tenen la felicitat contrapartida d'un món sense finalitat, sense consciència, on l'ordre es repeteix per ell mateix, lentament, segurament, com en un vici, un bell somni de poder i de plaer.

Clar que en aquesta mateixa línia de cobriment dels desigs, Pu Yi

desitja sortir una mica de la seva escena, veure món, anar a Oxford, traspasar la murada que un dia es tem que l'empresona. El desig, d'alguna manera, se li aconsegueix, però en realitat obeeix menys al propi i inversemblant mandat que no a les exigències d'un guió superior, el propi fàstic de la República de continuar mantenint un símbol sense valor. De fet, més que no *sortir al món* per iniciativa pròpia, Pu Yi, és literalment expulsat dels seus dominis, obligat a fer mutis en una trifulca apressada i ridícula, i és a partir d'aquest forçós disseny que la seva existència es torna delirant, grotesca, veritablement residual.

Heus aquí, doncs, la gènesi d'un talant melodramàtic nat, d'un

ésser que, òbviament, no acceptarà l'exili sinó com a enyorança, i que, per tal de persistir en el somni, consentirà a interpretar tota classe de papers -innocus, extravagants, si no vergonyosos- si li permeten la il·lusió de continuar regnant en un temps pintoresc i immaterial. Alguns dels grans tòpics i figures del melodrama històric -un món que s'acaba, una consciència que es resisteix, una voluntat que pareix i no és- es conjuren per a escriure el seu fat, al final del qual espera, després de tot, una mena de reconciliació. La pel·lícula, estructurada, en la distància -a la manera europea-, en temps alterns, des del camp de reeducació on l'heroi aprèn, de la mà d'un nou tutor, a valer-se per ell mateix i a donar-se un modest significat, on aprèn, en suma, a créixer, obre una perspectiva de tipus humanístic, post-ideològica per bé que més historicista que no se suposa, capaç de definir en el destí del personatge una trajectòria, un viatge interior d'aquells que acaben en l'alliberament i en un cert sentiment de serenitat que el doten, a la fi, de sentit. Un final positiu, creient i il·lustrat, una imatge racional, herència i estímul del gènere humà.

Resulta curiosa la coincidència d'aquesta pel·lícula amb un altre èxit de la temporada -bé que aquest més discutit-, amb el qual comparteix, a més d'alguns trets formals com cert orientalisme nominal, un llenguatge cinematogràfic luxós i prolix, de vocació classicitzant, i un altre general de superproducció passada de moda, amb el qual comparteix, deia, el seu tema rector, la resistència d'un infant a abandonar el paradís real de la infància. Em refereixo a *El Imperio del Sol*, de Ste-

ven Spielberg, i és certament ben curiós comprovar com, comparant les dues pel·lícules, la de Bertolucci resulta més teba i convencional allà on Spielberg, per descomptat més confús, més jove també, es mostra gairebé irredent, sofrent en tot moment, menys segur de la perspectiva escollida i, per això, més valeros i batallador.

Spielberg no és cap intel·lectual -i com a industrial cal recordar que els seus productes són de nova planta, creació original- i encara que això no l'ajuda, és sabut,

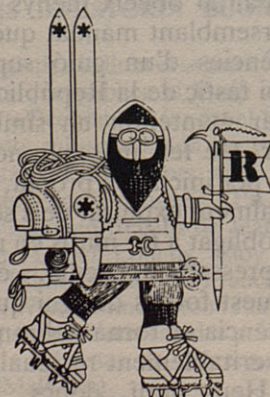
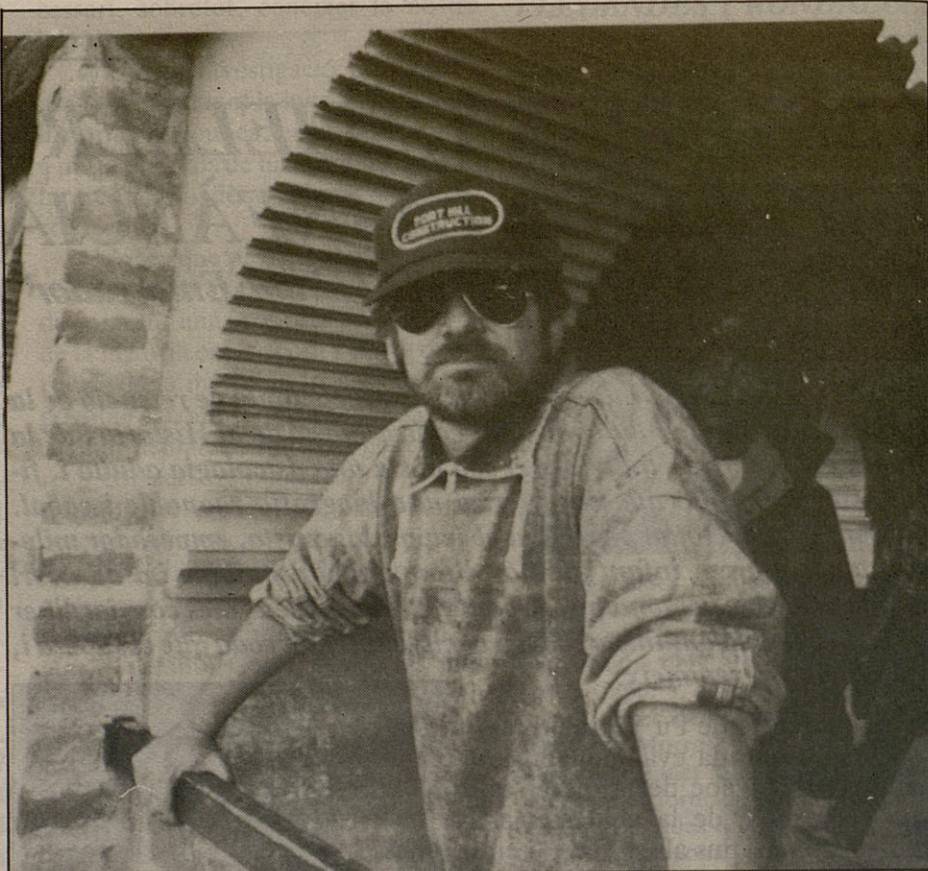
● La complicitat de Spielberg amb el seu heroi es veu delatada, traïda

a ser reflexiu amb les seves pròpies ambigüitats, no coarta, d'altra banda, la seva experiència de plaer, la pròpia complicitat amb les patètiques fantasies del seu heroi, el qual, més avançat en això que no Pu Yi, no viu per darrera o en contra de la Història, sinó que la incorpora, transformant-la, a les necessitats de la seva imaginació: per a ell, la guerra esdevé una ocasió imaginària, meravellosa, de traslladar a un escenari real els codis i les circumstàncies fictícies -d'aventura, d'honor, d'amistat- que aprengué als còmics i a les pel·lícules. La complicitat de Spielberg amb el seu heroi es veu, però, continuament delatada, traïda per una condició forçosa de ser objectiu, empena a assenyalar, en suma, el que té de trastorn i de deliri la mirada *resistent* de l'infant (així i tot sense arribar a l'extrem de Bertolucci, per a qui l'actitud de l'emperador és en tot moment la d'un ésser moralment i psicològicament malalt), de manera que la història es fa rica en contrastos i dramatitza terriblement el seu punt de vista, indecís, rebel, forçat a analitzar però també a subscriure. La pel·lícula de Spielberg discorre, així, en un terreny més profund i delicat, més reaci també a ésser significat; al lloc on Bertolucci desenvolupa un exemple, un cas, un sentit, disposa

una misteriosa i desordenada litúrgia, un drama de la identificació.

La pintura de la infància que ambdós proposen coincideix, finalment, a destacar-ne no tant els aspectes innocents com els perversos, i tots dos s'interessen especialment pel poder omnímode, per la tirania, que exerceix sobre les coses; però és distinta, en canvi, la postura amb què enfronten la seva pèrdua. Per a Bertolucci, potser per la seva formació psicoanalítica, hi ha un principi de realitat que *ha de* succeir el principi del plaer; el seu interès,

per tant, és un interès ètic, el d'un censor o un educador, que creu, després de la infància, en un més enllà. En Spielberg, per contra, priva el plaer sobre la realitat, la lírica i l'heroisme sobre la moral, i en aquest *més enllà* no hi figura res, no res -vull dir- que valgui la pena; l'edat adulta, la Història, l'home complet, són producte del desengany i de la corrupció, i a l'home que així avança només li resta arrossegar, tota la vida, la mort del millor que ha estat i tingut, d'allò que, inútilment, mai no volgué perdre.

ESPECIALISTES EN ARTICLES
DE MUNTANYA, CAMPING I ESQUI

ES REFUGI

Pl. Palou i Coll, 10 (Banc de s'Oli)
Telèfon 71 67 31
07002 CIUTAT DE MALLORCA

MÚSICA

JOSEP TERO

ANDREU GALMÉS I MARTÍ

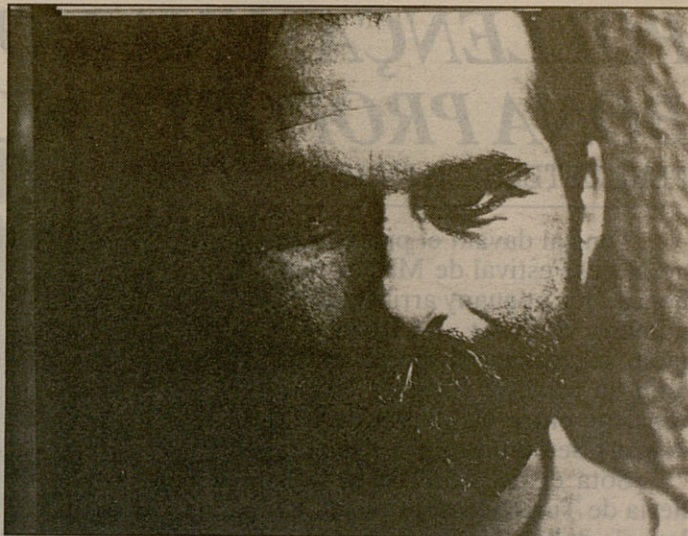
Josep Tero és, tal vegada, un dels cantautors més coneguts de la seva tasca, ja no tan sols musical sinó, i més bé, de lluita amb la llengua malferida que ens ofereix velles i noves melodies plenes de paraules d'amor a la natura, als antics ports que veuen morir les darreres barques, als poetes, als infants i a totes les terres que recullen la cultura i la parla catalana.

Ha treballat amb Lluís Llach durant tot un any, acompanyant-lo arreu del País Català.

Temes com "cos meu recorda", "cull la primera poma", etc... són bé adaptacions, traduccions o creacions pròpies que Marina Rossell ha interpretat.

Darrerament també ha acompanyat la tasca musical de Maria del Mar Bonet, que treballen amb Manel Camp en una línia gairebé jazzística.

Ja de ben jove es decidí a córrer món. Ha treballat com a cambrer (servint a V. Catala, a Dalí...) com a professor (és llicenciat i coneix perfectament el francès, italià...) i fins i tot com a enterramorts a Düsseldorf. Ha trepitjat totes les terres banyades per la Mediterrània i n'ha tret les llavors que omplen la seva música.

El 1986 es decidí a enregistrar un disc i Maria Rossell hi posà la veu a alguns temes i Lluís Llach la mà als sintetitzadors. El batejà "BATEC D'AUCELLS". Els poemes de M.A. Anglada, M. Torres, Kavafis... són sovint a les seves interpretacions barrejades amb els compassos mediterranis de les havaneres i de les melodies que canta amb veu suau i forta.

Des de l'enregistrament del disc ha anat cantant per Catalunya i països de la Mediterrània i ha arribat fins i tot a una sèrie d'universitats d'Estats Units. A Mallorca ha vingut a cantar tres vegades, dues al Teatre Municipal de Manacor i una dins la vetlada pro-natura-85, a Sa Coma.

La senzillesa, la responsabilitat i la plena consciència dels seus fets recolzen una feina seriosa que el preocupa constantment, ja no tan sols dins el seu propi treball, sinó dins el fer constant de tants i tants de músics, poetes, escriptors... de tota la gent que estima la seva terra i la seva llengua i que intenta obrir-se camí dins el seu propi país.

Ara, la lluita no és en contra d'un estat totalitari i centralitzador, ara la identitat es perd dins el mercat internacional de les grans companyies, recolzades pels mitjans de comunicació. La societat despersonalitzada, individualista i despreocupada culturalment, romp els lligams socials i culturals que ens defineixen. Josep Tero no és tan sols un cantautor. Josep Tero es capfica dins el món per a recordar-nos tot allò que anam oblidant, amb l'esperança que els déus ens mentenguin la força i l'energia.

SALA DE BINGO
REAL CLUB NAUTICO

Bisbe Massanet, 15 - Tel. 41 58 51
(cap de cantó Marquès de la Font Santa,
entre Bar Güell i pont del tren)
07005 CIUTAT DE MALLORCA

Librería

Fogos IMPORTACIONS

LLlibreria general i lingüística
Literatura nacional i estrangera

Textos: Universitaris - Batxillerat
Formació Professional - EGB

Mestre Antoni Torrandell, 1
(Galeries Oms) Tel. 71 05 05

07003 PALMA

POLLENÇA: UNA MOLT BONA PROPOSTA MUSICAL

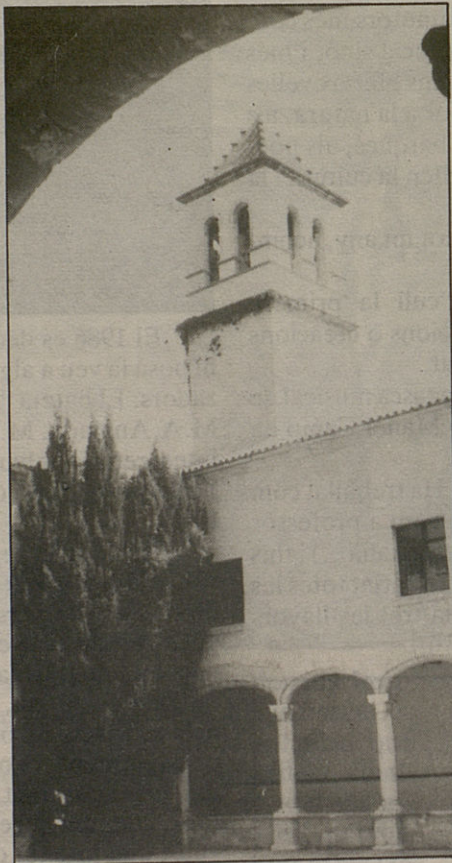
PERE ESTELRICH I MASSUTÍ

Tenc al davant el programa general del Festival de Música de Pollença, que enguany arriba a l'edició número vint-i-set. Es tracta d'una molt suggestiva proposta musical, amb un total de vint-i-un concerts, repartits entre els mesos de Juliol, Agost i Setembre.

Sota el patrocini de la Conselleria de Turisme i del Consell Insular, els pollencins han "tirat la casa per la finestra" i han aconseguit un cicle d'un nivell mai vist entre nosaltres. De veres que el Festival d'enguany és d'una categoria molt alta. Així, per exemple, entre els noms de Janet Baker (acompanyada al piano pel gran Geoffrey Parsons, "partenaire" elegit per tots els grans a l'hora de fer recitals), Igor Oistrakh, Grace Brumbry o Alexis Weissenberg (només per citar-ne alguns) hi trobam formacions de la categoria del Trio de Barcelona, l'Orquestra del Mozarteum de Salzburg, el Quintet de París... Qui pot oferir més?

Només una qüestió em queda en l'aire: No és una mica petit el Claustre de Sant Domingo per acollir tot el públic que hi vulgui assistir? No convendria, per exemple, portar el Festival a un lloc més espaiós, per donar cabuda a un nombre més gran de gent? D'aquesta manera també els preus es tornarien una mica més populars. Però, ja dic, es tracta d'una idea que em sorgeix a l'hora de redactar aquest escrit. De totes maneres, el Festival d'enguany quedarà com a punt important i -és d'esperar- de partida per a properes edicions.

És la nostra intenció, una vegada passades les vetllades musicals, agafar de nou el tema, per fer balanç. De veritat, el Festival mereix un tractament informatiu més ample que el d'un simple comentari com ara aquest. Servequin aquestes línies per presentar el que serà, sens dubte, un bon Festival d'estiu.

(El primer Festival Musical de Pollença es realitzà l'estiu de 1962, amb un programa inaugurat pel pianista Rafael Arroyo. Des de llavors ençà ha intentat mantenir-se al davant dels esdeveniments musicals illencs quant a qualitat.

Enumerar els "grans" de la Música actual que han passat pel Claustre de Sant Domingo seria una mica llarg. Em venen al cap els noms d'Isaac Stern, Igor Markevitch, Sviatoslav Richter, Victòria dels Angels, Montserrat Caballé... i tantes altres figures mítiques.

A l'hora de parlar del Festival pollencí sempre hem de recordar Philip Newman, tan lligat a ell. El nom del músic es fa present cada temporada. Sense Philip Newman, sense el seu esperit aventurer, sense la seua empenta, tal vegada el festival mai no hauria existit).

LA MOGUDA PLANETÀRIA

UNA RONDALLA INACABADA

ANTONI GINARD

Això era un vaixell que havia nom *Rainbow Warrior* (guerrer de l'Arc de Sant Martí). No li agradava ni poc ni gens que continuassin matant les balenes. Un bon dia, ja és partit tor xarpat de d'allà cap al bell mig de l'Atlàntic i amb quatre bots hi va ésser.

Què me'n direu? Ell els governants de Madrid davant una tal endemesa se varen posar fets un Nero. Al punt enviaren la seva armada per aturar aquell atrevit i el dugueren a port. Però, el seu valerós capità, en Joanet Castell, que era molt caparrut i més viu que una centella, pegà espolsada i tocà el corn.

Al cap d'uns anys, el vaixell pensà que era hora d'oposar-se a les proves nuclears. A l'acte tocà soletes cap a l'oceà Pacífic. Aquesta vegada eren els francesos els qui li tenien la sentència feta. Mentre estava aturat a Nova Zelanda uns polissadors li posaren un parell de bombes. El deixaren tan mal ferit, que el van haver d'enfonsar. No li va valer Sant Pere. I heu de pensar i creure que els no-ninguns responsables del *tu-àutem* ja pasturen a lloure els més descansats del món.

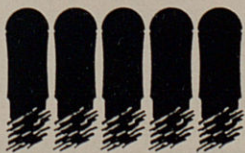
Un altre vaixell, el germà segon, l'agosarat *Sirius*, que també tresca món, quan era devers Ciutat, s'arrambà al portavions nuclear *Eisenhower*, revestit de coratge, el volgué escometre per demanar-li noves. El malambrós gegant no va anar de perllongues.

Un altre bony ha eixit!. Apurats de tot, els que governen a Madrid, que no van d'aglans, tornaren tirada junta i decidiren que la seva armada aturàs el diantre de vaixell al port d'Eivissa i l'amollaren al cap d'un parell de dies.

Els arguments per contar rondalles poden sortir dels fets de cada dia. Potser aquest assaig no serveix per a una rondalla, o que aquesta resta inacabada. Si més no, serveix per reivindicar el cartell de *Dagner: nuclear ship today in Palma*.

PINTURA DE LA MEDITE RRÀNIA

SPUNTI DI GIOVANE
ARTE ITALIANA
PALAU SOLLERIC,
DEL 7 DE JULIOL
AL 31 D'AGOST

PALAU SOLLERIC

Centre d'exposicions i documentació
de l'Art Contemporani

Ajuntament de Palma

CANÇONS DE & LA MEDITERRÀNIA DEL 7 AL 10 DE JULIOL

PARC DE LA MAR

Dijous, 7

Edoardo de Angelis

Itàlia

Marina Rossell

Catalunya

Divendres, 8

Haris Alexiou

Grècia

Zülfü Livaneli

Turquia

Dissabte, 9

David Broza

Israel

Maria del Mar Bonet

Manel Camp

Mallorca

Diumenge, 10

Abderrahmane Djalti

Alger

Carlos Cano

Andalusia

AJUNTAMENT DE PALMA

Amplia col·laboració especial de

CASA DE BALEARIS
SA MESTRA

